

Alla la Kitabu Seniman

Sankaran Maninka Bible Portions

This Bible is copyrighted by Pioneer Bible Translators (pbt.org) and is produced at cost by the Digital Bible Society (dbs.org). This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

This Bible, and many others, are available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

A Damira	4
Kalatikailu	43
Yakuba.....	48

A Damira

A Damira

Kitabu Nin ye a Nan Fɔ Kuma Damira

Kitabu ɲen ye Tariku le ri men farini Nabi Musa la, ni a di fɔ a ma A Damira. Suran biloolu le ye a kɔndɔ. Suran biloolu wo di se a la talanan sidijama naanin.

Ka damira suran fɔlɔna, ka ta se sura tan ni kelen ma wo ye dunuɲa dan ɲa le ri. Alla ka dunuɲa dan. Adama ni Hawa wo kera a la danni fen na ban de ri. A ka alu dan ka alu jamari waati taminnin kɔkɔ alu ka Alla la tɔn tɲan. Ka damira wo waati ma, adamadenilu ka tɔkɔya damira. Kebi wo waati adamaden na ko bɛɛ kera a juuman de. Adamadenilu la kojoo danna taminda, alu ka hake tɔkɔn Alla la. Alla ka a lateɛ ko a ri dunuɲa tɲan sancɪ ba la. Miriya wo kɔni Alla seniman de ɔ. Juulumun bɔyani Alla ye ka a dan natamin. Kɔni Alla la kininkinin kosɔn a ma sɔn adamaden bɛɛ halaki la. Wo ɔ, a ka Nabi Nuhan a ni sobo suu bɛɛ ladon kulunba kɔndɔ ka alu kisi halaki ma.

Ka bɔ suran tan ni fila ma ka se suran muwan ni loolu ma, tariku le ri men farani Nabi Iburahima la. Alla ka Nabi Iburahima suwandi ka a ke mɔɔ ri men di se adamaden bɛɛ madonnala. A ka baraka don a la ko ɔ, a ri ke jama siyaman benba ri. A ka lahidi ta a ye. A ka Kanaan jamana lahidi Isirayeli ni a kɔnɔn le ye. Kɔni lahidi wo ti se mafala fo Iburahima wa dence sɔkɔn waati men na. Iburahima muso Saran wa yen ko a ti se den sɔkɔnna tuma men na, a ka a la jɔnmuso Hajara di a la ce ma. Wo ka Isumayila sɔkɔn Iburahima ye. Kɔni Alla ma sɔn Isumayila ye ke a cɛtala ri. A ka Isiyaka di Iburahima ni Saran ma ala mɔkɔbaya waati le ɔ. A ka lahidi kelen wo ta Isiyaka ye, a ka men ta Iburahima ye.

Ka bɔ suran muwan ni kɔkɔn ka se suran bisawa ni kɔkɔn, wo tariku le ri farani Nabi Isiyaka ni Nabi Yakuba la. Rebeka ka filani sɔkɔn Isiyaka ye. Alla sɔnda Yakuba, men sɔkɔnda to la, wo ri a kɔkɔce Esawu ceta a bolo. Esawu ka wo lɔn men ke, a loo tere ye a la ka a dooce Yakuba faa. Wo fanan ka a bori a kɔkɔn ka wa a barince wara, a na kɔkɔce kɔkɔn. A tora ye, a ka Leya ni Rasayeli furu. Alu ka dence mɔkɔn tan ni fila sɔkɔn a ye. Dence mɔkɔn tan ni fila woilu kera kabila tan ni fila le benba ri men kɔni Isirayelika ɔ.

Ka bɔ suran bisawa a ni kɔkɔnfilam ma ka se suran biloolu ma, wo ye Nabi Yusufu la tariku le ri. Yakuba dence Yusufu tere ma di a kɔkɔceilu ye. Ka ben Alla la kibaro men la Yusufu ɲa ma a tere ye ke kɔkɔn alu la mansa ri. Wo bolo ma alu ka a majiira janya ɔ Misirrankailu ma. Kɔni Alla sɔnda Yusufu la ko ma ko a ye ke Misiran tɔmɔkɔnba ri. Alla ka a yiraka a ye ko a ri dunuɲa bɛɛ kisi kɔkɔnba ma, kɔkɔn men dontɔ. San kɔkɔnwula tamin kɔkɔn, kɔkɔnba a ri dunuɲa bɛɛ mira. Kɔkɔn ti don na Misiran kelenpe le ɔ, ka a ben Yusufu la ko ma. Ni Yakuba ka a denceilu lawa Misiran balo pinin diya, woilu ri Yusufu yen jamana wo kɔndɔ. Yusufu ka a la mɔkɔn ilu lana Misiran ka alu kisi kɔkɔnba ma.

An di hankili sɔkɔn kitabu pin ma. Alla ya a jere yirakala tariku pin de ɔ. Alla la fanka ka bon fen bɛɛ ri. A ye a fe adamadenilu ye latelenbaya ke. Juulumun bɔyani Alla ye ka a dan natamin. Alla ye juulumun tiilu kiti la alu la juulumun de la. Kɔni a ti sɔn ka adamadenilu halaki. Adamaden duman a ye. A ye a fe ka alu demem ka alu tubi ka alu kisi, ka a ben a la kaninteya ma. Sila pin yirakani Alla la kitabu fɔlɔ le ɔ.

Alla ye an demen an ye wo bɛɛ lɔn. An di se kɛla a dupɔkɔn bere ri ɲa men ma. Allama wo kera. Amina.

Alla ka dunuɲa dan ɲa men ma

¹ Fɔlɔfɔlɔ, Alla ka sankolo dan ka duukolo dan, ² kɔni duu rajani tere te waati wo ɔ. Fen fen tere sa a kan. Ji dunba le tere a yɔkɔ bɛɛ ɔ, a ni dibi. Alla la Ni tere ye taa ni seyi kɛla ji kunna san ma. ³ Alla ka a fɔ ko: «Kene ye kɔ!» Kene bɔra. ⁴ Alla ka a yen ko kene ka ɲi. A

ka kene ni dibi fara i kɔkɔn na. ⁵ A ka kene kili ko tele, ka dibi kili ko su. Nba, su kora ka kene bɔ. Wo kera lon fɔlɔ ri.

⁶ Alla kumara ikɔ ko: «Dan ye ke jilu tema, ka alu fara i kɔkɔn na.» ⁷ Wo kera. Ji men tere san ma, a ni men tere duu ma, a ka woilu fara i kɔkɔn na, ka keneɲbe ladan alu tema. Alla ka a fɔ ɲa men ma, a kera ten. ⁸ A ka keneɲbe

kili ko san. Nba, su kora ka kene bɔ. Wo kera lon filana ri.

⁹ Alla kumara iko ko: «Ji men ye san kɔɔ, wo bee ye laden kɔɔ kelen dɔ, kosa gbelemala ri bɔ gbema.» A ka a fɔ na men ma, a kera ten. ¹⁰ A ka gbelemala wo kili ko duu, ka ji ladenni kili ko kɔɔji. Alla ka a yen ko wo ka ni.

¹¹ Nba, a ka a fɔ ko: «Binilu ni sumanilu ye feren duu kan ka alu kiseilu labɔ ka ke si ri. Jiri denta suu bee fanan ye bɔ, men ye kise ni kolo kela alu den dɔ.» Alla ka a fɔ na men ma, a kera ten. ¹² Duu ka bin suu bee labɔ, men ye kise kela. Jiri denta suu bee fanan bɔra, men ye kise ni kolo kela alu den dɔ. Alla ka a yen ko wo ka ni. ¹³ Nba, su kora ka kene bɔ. Wo kera lon sawana ri.

¹⁴ Alla kumara iko ko: «Kenebɔlan ye bɔ san dɔ, ka tele ni su fara i kɔɔ na. Woilu ye sali lonilu yiraka, a ni lon damira ni san damira. ¹⁵ Woilu ye ke san dɔ, ka kene labɔ duu kan.» Alla ka a fɔ na men ma, a kera ten. ¹⁶ Alla ka kenebɔlan belebele fila raben, tele ni karo. Woilu rɔ bonba ba, tele kɔnin, Alla ka wo lasii lon kun na. Men dooman, karo kɔnin, a ka wo lasii su kun na. A ka loloilu fanan dan. ¹⁷ A ka kenebɔlan woilu ke san dɔ, kosa alu ri kene labɔ duu kan. ¹⁸ A ka alu lasii tele ni su kun na, ka kene ni dibi fara i kɔɔ na. Alla ka a yen ko wo ka ni. ¹⁹ Nba, su kora ka kene bɔ. Wo kera lon naaninna ri.

²⁰ Alla kumara iko ko: «Nimafen ye ke ji rɔ ka siyaya kosebe. Kɔɔkilu ye alu gban san ni duu te.» ²¹ A ka ji rɔ nimafen belebelebailu dan, a ni ji rɔ nimafen tɔ bee. Fen woilu bee kera ji rɔ ka siyaya, a bee ni a suu. A ka kɔɔ suu bee fanan dan. Alla ka a yen ko wo ka ni. ²² A kumara ka baraka don alu rɔ. A ka a fɔ ko: «Ai ye jiri ka siyaya kɔɔji fan bee rɔ.» A ka a fɔ kɔɔkilu ye ko: «Ai ye jiri ka siyaya duukolo kan.» ²³ Nba, su kora ka kene bɔ. Wo kera lon looluna ri.

²⁴ Alla kumara iko ko: «Nimafen suu bee ye ke duu kan, so kɔndɔ kolofenilu wo, waa rɔ soboilu wo, ni nimafen misen men ye taamala duu ma, a bee ni a suu!» A ka a fɔ na men ma, a kera ten. ²⁵ Waa rɔ sobo ni so kɔndɔ kolofen ni nimafen misen men ye taamala duu ma, a ka woilu suu bee dan. Alla ka a yen ko wo ka ni.

²⁶ Wo kɔ, Alla ka a fɔ ko: «An di adamaden dan ka a ke an munuɔa ri, ka a suu sudunya an kɔɔ na. Alu ri alu sii duu bee kun na, ka alu sii jee kun na, a ni kɔɔkilu ni kolofenilu ni nimafen misen men ye taamala duu ma.» ²⁷ Nba, Alla ka adamaden dan ka a ke a jere munuɔa le ri. Wo rɔ, a ka ce dan, ka muso fanan dan. A ka adamaden dan ten de. ²⁸ Alla kumara ka baraka don alu rɔ. A ka a fɔ ko: «Ai ye jiri ka jensen duu fan bee rɔ, ka ai la fanka sii duu kan. Ai ye ai sii jee ni kɔɔkilu ni nimafen tɔilu bee kun na.»

²⁹ A ka a fɔ alu ye ko: «Duu suman suu suu, n da wo bee di ai ma. Ka a la wo kan, jiri denta fen fen ye duu kan, n da wo fanan bee di ai ma, men ye kise ni kolo kela alu denilu rɔ. Wo bee ri ke ai balo ri. ³⁰ So kɔndɔ

kolofenilu ni waa rɔ soboilu ni kɔɔkilu ni nimafen misen men ye taamala duu ma, nimafen bee kɔnin, n da bin ni fira bee di woilu ma ka ke alu balo ri.» Nba, a ka a fɔ na men ma, a kera ten. ³¹ Alla ka dalifen men dan, a ka a yen ko wo ka ni bake. Nba, su kora ka kene bɔ. Wo kera lon kɔɔna ri.

2 Nba, sankolo ni duukolo ni ie kɔndɔfen bee danda na men ma, wo le wo ri. ² Tele wɔɔnwulana sera ka a teren Alla ra ban baarala. A ka a la baara bee ban tele kɔɔ wo le kɔɔ. Tele wɔɔnwulana lon, a ka kɔɔ wo lon. ³ Alla ka tele wɔɔnwulana bonya ka a bɔ lon tɔilu ma, ka a masɔɔ a ma baara si ke wo lon.

Alla ka ce dan na men ma

⁴ Nba, Alla ka sankolo ni duukolo dan na men ma, wo le ye pin di. Allabatala Alla ka sankolo ni duukolo dan tuma men na, ⁵ bin ni jiri tun te duukolo kan fɔɔ, baa Allabatala Alla tun ma sancilana duu kan fɔɔ. Mɔɔ si tun te ye fɔɔ ka duu sene fanan. ⁶ Ji le tere bɔla duu kɔɔ ka duu kɔɔ bee kɔ.

⁷ Allabatala Alla ka duu buuri ta ka adamaden daben wo la. A ka jenenmaya fɔɔ fe adamaden nunwo rɔ. Wo rɔ, adamaden wo kera nima ri.

Edeni jamana nako numa

⁸ Nba, Allabatala Alla ka nako labɔ Edeni jamana rɔ, men ye telebɔ fan fe. A tun ka adamaden men dan, a ka wo bila nako wo kɔndɔ. ⁹ Allabatala Alla ka jiri suu bee laferen kɔɔ wo rɔ, jiri menilu ka ni kosebe. Alu den duman. A ka jiri suu fila gberɔ laferen nako tema. Kelen tere jenenmaya jiri ri. A tɔ kelen tere kɔɔ labɔnnijala kɔɔnuma ni kojuu faranfaasi la.

¹⁰ Ba do tere bɔni Edeni jamana rɔ ka latamin nako wo rɔ, men ye a kɔɔ bee bɔla ji la. A bɔ men keni nako wo rɔ, a farara ka ke ba bolo naanin di. ¹¹ Ba fɔɔ kɔɔ ko Pison. Wo ye woyenna ka Habila jamana laminin. Sanin ye bɔla jamana wo rɔ. ¹² Sanin wo ye sanin jere wolo le ri. Jiri kasila latikɔɔnnaman fanan ye ye. Kaba do fanan ye bɔla ye, men kɔɔ ko onikisi. ¹³ Ba filana kɔɔ ko Kiyɔɔ. Wo le ye woyenna ka Kusi kɔɔ na jamana bee laminin. ¹⁴ Ba sawana kɔɔ ko Tikire. Wo le ye woyenna ka wa Asiri so telebɔ fan fe. Ba naaninna kɔɔ ko Efirati.

¹⁵ Nba, Allabatala Alla ka adamaden bila Edeni nako numa rɔ, ko a ye a sene ka a janto a rɔ. ¹⁶ Allabatala Alla ka a fɔ a ye ko, «Jiriden damunta fen fen ye yan, i ye wo bee damun. ¹⁷ Kɔɔni, jiri men ye kɔɔ labɔnnijala kɔɔnuma ni kojuu faranfaasi la, i kana wo den damun de! Ni i ka a damun lon men na, i ri faa.»

Allabatala Alla ka muso dan na men ma

¹⁸ Wo kɔ, Allabatala Alla ka a fɔ ko, «Ka ce to a kelen na, wo ma ni. N di a demenba raben, men di ben a ma.»

¹⁹ Wo rɔ, Allabatala Alla ka sobo suu bee ni kɔɔ suu bee dan duu buuri la, ka alu bee lana ce ma, kosa a ri

alu kelen kelenna bɛɛ ɔɔ la. A ka ɔɔ menilu fɔ, woilu kɛra alu ɔɔɔɔ ri. ²⁰ Cɛ ka ɔɔ la so ɔɔɔɔ kolofen ni ɔɔɔɔɔɔ, ni waa ɔɔ soboilu bɛɛ la. Ɔɔni a demenba ma ɔɔɔɔ woilu ɔɔ, men benni a ma ɔɔɔɔ.

²¹ Wo ɔɔ Allabatata Alla ka sunoo ba don cɛ ɔɔ ɔɔ. A sunoora. Ka a to sunoo ɔɔ, Allabatata Alla ka barasa kolo kelen ta cɛ fari ɔɔ, ka sobo bila wo ɔɔ ɔɔ ka a da tuun wo la. ²² Allabatata Alla ka barasa kolo wo ta ka muso raben, ka na muso di cɛ ma. ²³ Cɛ kan ko: «A koloilu ɔɔni n koloilu le ɔɔ. A fari ɔɔni n fari le ɔɔ. N di a ɔɔ la ko muso, ka a masɔɔɔ a ɔɔni cɛ le ɔɔ.»

²⁴ Wo le kosɔɔ, cɛ ri mataa a fa ni a na la, ka to a muso fɛ. A fila ri kɛ ɔɔɔ kelen di.

²⁵ Nba, wo tuma cɛ ni a muso fila bɛɛ fari makolon de tɛɛ, ɔɔni fari makolontɔɔya maleya tun tɛ alu la.

Cɛ ni muso ka Alla la ɔɔn tɔɔn

3 Nba, Allabatata Alla ka waa ɔɔ sobo menilu dan, duuma sa le kiwoyani tɛɛ wo ɔɔ bɛɛ ri. Lon do ɔɔ, sa ka a fɔ muso yɛ ko: «Tɔɔna le, Alla ka a fɔ ko, «Ai kana nakɔ ɔɔma jiriden si damun?» ² Muso ka a jabi: «A ɔɔɔni an ye nakɔ ɔɔma jiriden damun. ³ Ɔɔni jiri men ye nakɔ ɔɔma tɛma, Alla ka a fɔ an ye ko, «Ai kana wo le den damun. Ai kana ai maa a la. Ni ai ka ai maa a la, ai ri faa.» ⁴ Sa ka a fɔ muso yɛ ko: «Tɔɔna tɛ wo ɔɔ. Ai tɛ faa fɛwu! ⁵ Alla ka ɔɔn ko ai wa jiriden wo damun lon men na, ai ri kɛ hankilimailu ri. Ai ri kɛ iko Alla, ka kopuma ni kojuu faranfaasi ɔɔn.»

⁶ Muso ka a yen ko jiriden wo ka ɔɔ, a duman kosebe. A ka a yen fanan ko jiriden wo ri ɔɔ kɛ hankilima ri. Wo ɔɔ, muso ka do kadi ka a damun, ka do di a cɛ ma, men ɔɔni a ɔɔɔɔɔ. Wo ka a ta ka a damun. ⁷ Alu banni a damunna, alu ka hankili ɔɔɔɔ ka alu jɛɛ yen ɔɔ gberɛ ma. Alu ka a yen ko alu fari makolon de. Alu ka toro firailu kara ɔɔɔɔ na ka alu kɛ feriyabɔ ɔɔ ri ka alu jɛɛ sutura.

⁸ Nba, wura fɛ, Allabatata Alla tɛɛ ye a mataamala nakɔ ɔɔma ɔɔ, fɔɔ ri tɛɛ dooni dooni waati men na. Cɛ ni a muso ka a natɔɔla kan men ka i bori a ɔɔɔ ka wa alu doon Alla ma jirilu tɛma. ⁹ Allabatata Alla ka a kan nabɔ cɛ ma ko: «I ye mi?» ¹⁰ Cɛ ka a jabi: «N ka i natɔɔla kan men nakɔ ɔɔma ɔɔ tuma men na, n silanda, baa n fari makolon de. Wo le kosɔɔ, n ka n doon.» ¹¹ Allabatata Alla kan ko: «Yon de ka a fɔ i ye ko i fari makolon de? N ka ɔɔn sii jiri men na, i ra wo le den damun wa?» ¹² Cɛ kan ko: «I ka muso men di n ma, wo le ka jiriden wo di n ma. N ka a damun.» ¹³ Allabatata Alla ka a fɔ muso yɛ ko: «I ka nfen kɛ ɔɔn di?» Muso kan ko: «Sa le ka n manɛɛn ka n loo a damunna.»

Allabatata Alla ka ɔɔɔɔ la ɔɔɔɔɔ kan

¹⁴ Allabatata Alla ka a fɔ sa yɛ ko: «I ra wo kɛ. Wo le kosɔɔ, n di ɔɔɔɔ la i kan ka tamin kolofen ni waa ɔɔ sobo bɛɛ kan. Sisen i ri i ɔɔɔɔ i ɔɔɔ kan, ka buuri damun i la dunɔɔɔɔɔɔ bɛɛ ɔɔ. ¹⁵ N di juuya bila i ni

muso tɛ, ka a bila i ɔɔɔɔni ni a ɔɔɔɔɔ tɛ. A ri i kun gbasi. I fanan di a sen tintiri gbasi.»

¹⁶ Allabatata Alla ka a fɔ muso yɛ ko: «N di do la i la tin ɔɔɔɔya kan. I ri i la ɔɔɔɔɔɔɔ bɛɛ kɛ dun ba ɔɔ. A loo ri kɛ i la, ka sii i cɛ kun na, ɔɔni i ri to a fanka ɔɔɔ.»

¹⁷ Allabatata Alla ka a fɔ Adama yɛ ko: «I ra i muso kan lamɛn ka jiriden damun, n ka ɔɔn sii men na ko i kana a damun. Wo ɔɔ, n di duu tɔɔn ile kosɔɔ. Duu tɛ ɔɔn ka i balo di i ma fo i wa baara siyaman kɛ. A ri kɛ wo ɔɔ i la dunɔɔɔɔɔ bɛɛ ɔɔ. ¹⁸ Tiriwonin ni bin juu ri fɛɛn duukolo kan ɔɔni i balo ri kɛ senɛsumanilu ri. ¹⁹ I tɛ balo ɔɔɔɔni i ma wasi. A ri kɛ wo ɔɔna haan i wa i kɔseyi duu ɔɔ, i danni duu men ɔɔ ɔɔɔn. I kɔseyitɔ buuri wo le ɔɔ, baa i ɔɔni buuri le ɔɔ.»

²⁰ Nba, Adama ka a muso ɔɔ la ko Hawa, baa ale le kɛra ɔɔ bɛɛ na ri. ²¹ Allabatata Alla ka gbolo doilu ladan ka woilu kɛ durukibailu ri ka alu bila Adama ni a muso kan na. ²² Allabatata Alla kan ko: «Awa, cɛ ra kɛ iko an do le, ka kopuma ni kojuu ɔɔn. A kana a bolo rasɔɔɔɔ ma ɔɔnɛmaya jiri ma ka a den kadi ka a damun. Ni a ka a damun a ri to ɔɔnɛma ɔɔ habadan.» ²³ Wo ɔɔ, Allabatata Alla ka alu labɔ Eɛni nakɔ ɔɔma ɔɔ, ko alu ye wa duu senɛ, Alla ka alu dan duu men ɔɔ. ²⁴ Nba, Allabatata Alla ka Adama ni Hawa gbɛn ɔɔ wo le ma. A ka mɛɛkailu labɔ nakɔ ɔɔma donda la telebɔ fan fɛ. A ka fanmuru fanan bila ye, ta ye menɛna men na. Fanmuru tama wo ye mininmininna tuma bɛɛ. A ka woilu bila le ye, kosa ɔɔ si kana tamin ka wa ɔɔnɛmaya jiri ma.

Kabila ni Abila

4 Nba, nbenba Adama ni a muso nma Hawa dɛnda. Nma Hawa ka ɔɔɔ ta ka Kabila ɔɔɔɔ. A kan ko: «Allabatata da n demen ka dɛncɛ ɔɔɔɔ.» ² Wo ɔɔ, a ka ɔɔɔ ta iko tuun ka Kabila doocɛ Abila ɔɔɔɔ. Abila kɛra kolofɛngbɛngbɛna ri. Kabila kɛra senɛkɛla ri.

³ Lon do ɔɔ, Kabila ka a la senɛsuman doilu ta ka na a la ɔɔ ka na woilu di Allabatata ma. ⁴ Abila fanan ka a la saa doilu di Allabatata ma. Saa woilu tɛɛ alu na den fɔɔ le ri. Abila ka alu kannatɛɛ ka Allabatata ɔɔ alu ken ɔɔ. Abila ni a la saraka diyara Allabatata yɛ. ⁵ Ɔɔni Kabila ni a la saraka ma diya Allabatata yɛ. Kabila mɔɔnɛra wo ɔɔ kojuyaya, ka a ɔɔn wulen kosebe!

⁶ Allabatata ka a fɔ Kabila yɛ ko: «Nfenna i ye mɔɔnɛla foo ka i ɔɔn wulen ten? ⁷ Ni i ka kopuma kɛ, n di n ban i ɔɔ wa? Ni i ma kopuma kɛ, kojuu a ri kɛ ikomin wara, men ye i makɔɔɔla i la bon da la. A loo ri kɛ a la, ka sii i kun na, ɔɔni i kana ɔɔn a ɔɔ le, fo i ye se a la le.»

⁸ Nba, Kabila ka a fɔ a doocɛ Abila yɛ ko: «An ye wa waa ɔɔ.» Alu sera ye tuma men na Kabila bera a doocɛ kan ka a faa.

⁹ Allabatata ka a fɔ Kabila yɛ ko: «I doocɛ Abila ye mi?» Kabila kan ko: «N ma a diya ɔɔn. Nde le a ɔɔɔɔɔɔɔɔ ri wa?» ¹⁰ Allabatata kan ko: «I ka nfen kɛ ɔɔn di? I doocɛ jeli ɔɔɔɔla kule kan ɔɔra duu ma ka se n ma yan,

ko ka a ta sara i la. ¹¹ Sisen, n di tɔkɔya la i kan. I wa fen fen sɛnɛ, a tɛ sɔn butun, baa i ra i doocɛ jeli le ɔn ka ke duu wo kan. ¹² I wa duu sɛnɛ, i tɛ suman foyi sɔnɔn a rɔ. I ri ke kɔn ri, sii kɔkɔ kelen tɛ mɛn bolo.» ¹³ Kabila ka a fɔ Allabatala yɛ ko: «I ra n jahadi mɛn la n kan, wo ka bon ka tamin. N ti se wo kɔnɔ. ¹⁴ A ragbɛ! I ra n gbɛn ka ɔn duu kan bi. Fo n ye wa n doon ka n ɔn i pakɔkɔ, ka ke kɔn ri, sii kɔkɔ kelen tɛ mɛn bolo. Mɛn wa n sɔnɔn wo ri n faa.» ¹⁵ Allabatala ka a fɔ Kabila yɛ ko: «Ni kɔn kɔn ka Kabila faa, n di i jeli sara wo la sɔnɔn kɔnɔwula.» Allabatala ka a fɔ masɛre la Kabila kan, sa kɔn mɛn wa a yen, wo kana a faa.

¹⁶ Wo rɔ, Kabila kɔnɔ Allabatala pakɔkɔ ka wa i sii Nodi jamana rɔ, mɛn ye Edeni jamana telebɔ fan fɛ.

Kabila kɔnɔn

¹⁷ Nba, Kabila ni a muso dɛnda. A muso ka kɔnɔ ta ka dɛncɛ sɔnɔn. A ka wo kɔnɔ la ko Enkɔi. Wo sɔnɔn kɔ, Kabila ka so do sii ka wo kɔnɔ la a dɛncɛ Enkɔi la. ¹⁸ Enkɔi ka Iradi sɔnɔn. Iradi ka Metujayeli sɔnɔn. Metujayeli ka Metusayeli sɔnɔn. Metusayeli ka Lemeki sɔnɔn.

¹⁹ Lemeki ka muso fila ta. Kelen kɔnɔ ko Ada. A tɔ kelen kɔnɔ ko Tisila. ²⁰ Ada ka dɛncɛ sɔnɔn ka wo kɔnɔ la ko Jabali. Mɔn mɛnilu ye alu siila faaninbonilu la ka alu la kolofenilu kɔnɔn, Jabali kɛra wo bɛɛ benba ri. ²¹ Jabali doocɛ le Jubali ri. Wo le kɛra korafɔla ni fulefɔla bɛɛ benba ri. ²² Tisila fanan ka dɛncɛ sɔnɔn ka wo kɔnɔ la ko Tubali Kabila. Wo kɛra numun di. A tɛrɛ ye sula ni nɛɛfin nadanna. Tubali Kabila doomuso kɔnɔ ko Nama.

²³ Lon do rɔ, Lemeki ka a fɔ a musoilu ye ko:

«Ada ni Tisila, ai ye n kan namɛn.

Ai, Lemeki musoilu, ai ye ai tolo malɔ n na kuma la.

Cɛ mɛn ka n madimin, n da wo faa.

Kanberɛn mɛn sera n ma, n da wo faa.

²⁴ A fɔra ko ni kɔn mɛn ka Kabila faa, a julu ri sara wo tii la sɔnɔn kɔnɔwula.

Kɔnɔ Lemeki la julu ri sara foo sɔnɔn biwɔkɔnɔwula ni sɔnɔn kɔnɔwula.»

Seti ni Enosi

²⁵ Nba, Adama ni a muso dɛnda. A muso ka kɔnɔ ta ka dɛncɛ sɔnɔn ikɔ tuun. A ka wo kɔnɔ la ko Seti, baa a kan ko: «Alla ra dɛncɛ gbɛrɛ di n ma Abila kɔnɔ, Kabila ka mɛn faa kɔnɔn.»

²⁶ Nba, Seti fanan ka dɛncɛ sɔnɔn. A ka wo kɔnɔ la ko Enosi. Mɔnɔn ka Allabatala tara damira Enosi tele le rɔ, ko a ye alu dɛmɛn.

Adama kɔnɔn

5 Adama kɔnɔn kɔnɔ le sɛbeni pin di.

Alla ka kɔnɔ dan lon mɛn na, a ka a dan ka a kɛ a jɛrɛ munɔna le ri. ² A ka alu dan ka alu kɛ cɛ ni muso ri. A banni alu danna, a kumara ka baraka don alu rɔ ka alu kɔnɔ la ko kɔnɔ.

³ Adama kɔnɔn ka san kɛmɛ ni san bisawa kɔnɔ tuma mɛn na, a ka dɛncɛ sɔnɔn, mɛn kɛra a la munɔna ri. Adama ni a dɛncɛ tɛrɛ suu kelen de ri. A ka a kɔnɔ la ko Seti. ⁴ Seti kɔnɔn kɔnɔ, Adama ka san kɛmɛ seyin de kɛ, ka dɛncɛ ni denmusoilu sɔnɔn. ⁵ A si san bɛɛ ladɛnni kɛra san kɛmɛ kɔnɔnɔnɔn ni san bisawa le ri. Wo dafani, a sara.

⁶ Seti si ka san kɛmɛ ni san loolu kɔnɔ tuma mɛn na, a ka dɛncɛ sɔnɔn. A ka wo kɔnɔ la ko Enosi. ⁷ Enosi kɔnɔn kɔnɔ, Seti ka san kɛmɛ seyin ni san kɔnɔnɔwula le kɛ, ka dɛncɛ ni denmusoilu sɔnɔn. ⁸ Seti si san bɛɛ ladɛnni kɛra san kɛmɛ kɔnɔnɔnɔn ni san tan ni fila le ri. Wo dafani, a sara.

⁹ Enosi si ka san bikɔnɔnɔnɔn kɔnɔ tuma mɛn na, a ka dɛncɛ sɔnɔn. A ka wo kɔnɔ la ko Kenan. ¹⁰ Kenan kɔnɔn kɔnɔ, Enosi ka san kɛmɛ seyin ni san tan ni loolu le kɛ, ka dɛncɛ ni denmusoilu sɔnɔn. ¹¹ Enosi si san bɛɛ ladɛnni kɛra san kɛmɛ kɔnɔnɔnɔn ni san loolu le ri. Wo dafani, a sara.

¹² Kenan si ka san biwɔkɔnɔwula kɔnɔ tuma mɛn na, a ka dɛncɛ sɔnɔn. A ka wo kɔnɔ la ko Malalɛli. ¹³ Malalɛli kɔnɔn kɔnɔ, Kenan ka san kɛmɛ seyin ni san binaanin de kɛ, ka dɛncɛ ni denmusoilu sɔnɔn. ¹⁴ Kenan si san bɛɛ ladɛnni kɛra san kɛmɛ kɔnɔnɔnɔn ni san tan de ri. Wo dafani, a sara.

¹⁵ Malalɛli si ka san biwɔkɔnɔnɔn ni san loolu kɔnɔ tuma mɛn na, a ka dɛncɛ sɔnɔn. A ka wo kɔnɔ la ko Yɛrɛdi. ¹⁶ Yɛrɛdi kɔnɔn kɔnɔ, Malalɛli ka san kɛmɛ seyin ni san bisawa le kɛ, ka dɛncɛ ni denmusoilu sɔnɔn. ¹⁷ Malalɛli si san bɛɛ ladɛnni kɛra san kɛmɛ seyin ni san bikɔnɔnɔnɔn ni san loolu le ri. Wo dafani, a sara.

¹⁸ Yɛrɛdi si ka san kɛmɛ ni san biwɔkɔnɔnɔn ni san fila kɔnɔ tuma mɛn na, a ka dɛncɛ sɔnɔn. A ka wo kɔnɔ la ko Enkɔi. ¹⁹ Enkɔi kɔnɔn kɔnɔ, Yɛrɛdi ka san kɛmɛ seyin de kɛ, ka dɛncɛ ni denmusoilu sɔnɔn. ²⁰ Yɛrɛdi si san bɛɛ ladɛnni kɛra san kɛmɛ kɔnɔnɔnɔn ni san biwɔkɔnɔnɔn ni san fila le ri. Wo dafani, a sara.

²¹ Enkɔi si ka san biwɔkɔnɔnɔn ni san loolu kɔnɔ tuma mɛn na, a ka dɛncɛ sɔnɔn. A ka wo kɔnɔ la ko Metusalemu. ²² Metusalemu kɔnɔn kɔnɔ, Enkɔi ka san kɛmɛ sawa le kɛ Alla la dɛn dɔ, ka dɛncɛ ni denmusoilu sɔnɔn. ²³ Enkɔi si san bɛɛ ladɛnni kɛra san kɛmɛ sawa ni san biwɔkɔnɔnɔn ni san loolu le ri. ²⁴ Enkɔi mɛnda Alla la dɛn dɔ. A tunura ka a masɔnɔn Alla ka a ta ka wa a ri.

²⁵ Metusalemu si ka san kɛmɛ ni san biseyin ni san kɔnɔnɔwula kɔnɔ tuma mɛn na, a ka dɛncɛ sɔnɔn. A ka wo kɔnɔ la ko Lemeki. ²⁶ Lemeki kɔnɔn kɔnɔ, Metusalemu ka san kɛmɛ kɔnɔnɔwula ni san biseyin ni san fila le kɛ, ka dɛncɛ ni denmusoilu sɔnɔn. ²⁷ Metusalemu si bɛɛ ladɛnni kɛra san kɛmɛ kɔnɔnɔnɔn ni san biwɔkɔnɔnɔn ni san kɔnɔnɔnɔn le ri. Wo dafani, a sara.

²⁸ Lemeki si ka san kɛmɛ ni san biseyin ni san fila kɔnɔ tuma mɛn na, a ka dɛncɛ sɔnɔn. ²⁹ A ka wo kɔnɔ la ko Nuhan. A ka a fɔ ko: «Allabatala ka duu tɔnɔn ka an bila baara gbɛlɛn dɔ. Kɔnɔ cɛ pin de ketɔ an masabarila baara gbɛlɛn jusukasi kɔnɔn.» ³⁰ Nuhan kɔnɔn kɔnɔ,

Lemeki ka san keme loolu ni san bikɔɔɔɔɔɔ ni san loolu le ke, ka dence ni denmusoilu sɔɔɔɔ. ³¹ Lemeki si bɛe ladenni kera san keme wɔɔɔɔwula ni san biwɔɔɔwula ni san wɔɔɔɔwula le ri. Wo dafani, a sara.

³² Nuhan ka san keme loolu sɔɔɔɔ tuma men na, a ka Semu ni Kamu ni Jafeti sɔɔɔɔ.

Alla ka adamadenilu halaki alu la kojuu kosɔɔ

6 Nba, mɔɔɔɔ tere ye siyaya la duukolo kan tuma men na, alu ka denmusoilu sɔɔɔɔ. ² Wo keni, Alla denceilu ka alu na la denmuso woilu rɔ ka a yen ko woilu kepi kosebe. Menilu diyara alu ye, alu ka woilu ta ka alu ke alu musoilu ri. ³ Wo le rɔ, Allabatala kan ko: «N ka n na ni don mɔɔɔɔ rɔ, kɔni n te sɔɔ a ye men alu rɔ foo habadan, baa alu te foyi ri fo fari banku, fen banta kɔnin. Alu si san bɛe ladenni te tamin san keme ni san muwan kan.»

⁴ Alla denceilu sera mɔɔɔɔ denmusoilu ma tuma men na, woilu ka kɔɔ ta ka deni sɔɔɔɔ. Den woilu kera mɔɔɔɔ jan belebele ri, menilu kɔ ko Nefilimu. Keɔi waati taminni, woilu kera ce fadiyani ri. Alu mɔɔɔɔ kɔra kosebe.

⁵ Allabatala ka a yen ko adamadenilu kɔɔɔɔjuuya ra wara dunɔra rɔ. A ka a yen ko fen si tɔ adamadenilu jusu rɔ fo miriyajuu tuma bɛe. ⁶ Allabatala nimisara adamadenilu dan ko rɔ duukolo kan. A sewani tun te. ⁷ A kan ko: «N da mɔɔ menilu dan, n di woilu halaki ka alu kɔ duukolo kan. Adamadenilu wo, kolofenilu wo, waa rɔ soboilu wo, kɔɔɔɔ wo, ni nimafen misen menilu ye taamala duu ma, n di wo bɛe halaki ka a masɔɔɔ n da nimisa alu dan ko rɔ.» ⁸ Kɔni Nuhan diyara Allabatala ye.

⁹ Nuhan kɔɔɔɔ de pin di. Nuhan de tere kɔ telenni ri. A kelen de ma kojuu ke a la waati rɔ. A menda Alla la den dɔ. ¹⁰ A ka dence sawa sɔɔɔɔ, Semu ni Kamu ni Jafeti.

¹¹ Wo tuma, juuya warani fan bɛe Alla pakɔɔ duukolo kan. Mɔɔɔɔ karagbeleman tere i kɔɔ na fan bɛe rɔ.

¹² Alla ka a yen ko duukolo ra tijan juuya la. Mɔɔ bɛe kewali ra juuya foo ka a dan natamin. ¹³ Wo rɔ, Alla ka a fɔ Nuhan ye ko: «N da a latee ko mɔɔɔɔ bɛe ri halaki n bolo, baa karagbeleya ra jensen alu bolo foo ka duukolo fa. N ketɔ alu bɛe ni duukolo halakila i kɔɔ fe le.

¹⁴ Wa jiri puma pinin ka kulunba raben i jere ye. I ye a kɔɔɔ ratala ka a ke bonkɔɔɔɔɔɔ ri, ka ban ka a kɔɔɔɔ ni a kɔkanna bɛe mamun tulubɔ fasani la. ¹⁵ I ye a rabenna na men ma, wo le ye pin di. I ye a janyan ke kɔɔɔ na keme sawa ri, ka a kɔɔ ke kɔɔɔ na biloolu ri, ka a la ke kɔɔɔ na bisawa ri. ¹⁶ I ye fɔɔ don kɔɔ kɔ a san fe, ka wo la ke kɔɔɔ na kelen di. I ye donda kɔ kulunba fan kelen fe, ka kulunba ke ikomin sankaso, ka a ke duuma bon ni tema bon ni san ma bon di. ¹⁷ N jere ketɔ ji dunba lanala duu kan. Fen fen ye a nilakilila san kɔɔ, wo bɛe ri halaki. Fen bɛe ri faa duu kan. ¹⁸ Kɔni n di teriya ta i ye ka i kisi. I ri don

kulunba kɔɔɔ, i ni i denceilu, a ni i muso ni i denceilu musoilu. ¹⁹ I ye nimafen suu bɛe fila fila ladon i fe kulunba kɔɔɔ, ceman ni musoman, sa woilu ri to nimaya rɔ. ²⁰ Kɔɔɔɔ wo, kolofenilu wo, waa rɔ soboilu wo, ni nimafen misen menilu ye taamala duu ma, a suu bɛe fila fila ri na i ma sa alu ri to nimaya rɔ. ²¹ I ye damunni fen suu bɛe do ta ka a lamara i fe kulunba kɔɔɔ. Wo ri ke balo ri ile ni woilu ye.» ²² Nba, Alla ka Nuhan jamari ko ko la, Nuhan ka wo bɛe ke iko a fɔra a ye na men ma.

Nuhan donda kulunba kɔɔɔ

7 Nba, Allabatala ka a fɔ Nuhan ye ko: «I ye don kulunba kɔɔɔ, i ni i la denbaya. N da a yen ko i kelenpe le telenni n pakɔɔ adamaden bɛe tema. ² I ye sobo seniman suu bɛe ta i fe, a ceman wɔɔɔwula ni a musoman wɔɔɔwula. Sobo men seniman te, i ye wo suu bɛe fanan ta, ceman kelen ni musoman kelen. ³ I ye kɔɔ suu bɛe fanan ta, ceman wɔɔɔwula ni musoman wɔɔɔwula, sa alu siya kana tunu duukolo kan. ⁴ A ra to tele wɔɔɔwula ma. Wo wa dafa, n di sancɔ lana duukolo kan. Sancɔ wo ri tele binaanin ni su binaanin ke nali la. Wo ri ke sababu ri. Fen menilu danni n bolo, wo bɛe ri halaki ka kɔ duu kan.» ⁵ Allabatala ka Nuhan jamari ko ko la, a ka wo bɛe ke.

⁶ Nba, ka a teren Nuhan sɔɔɔɔ da san keme kɔɔ kɔ, ji dunba nara duukolo kan. ⁷ Nuhan ni a denceilu ni a muso ni a denceilu musoilu, alu bɛe donda kulunba kɔɔɔ kosa alu ri kisi ji dunba ma. ⁸ Wo lon, sobo menilu seniman a ni menilu seniman te, a ni kɔɔɔɔ ni nimafen misen menilu ye taamala duu ma, ⁹ wo bɛe fila fila nara Nuhan ma, a ceman ni a musoman. Alu bɛe donda kulunba kɔɔɔ, iko Alla ka Nuhan jamari na men ma. ¹⁰ A tele wɔɔɔwulana, sancɔ nara duukolo kan.

¹¹ Nuhan sɔɔɔɔ san keme kɔɔɔɔ, wo karo filana tele tan ni wɔɔɔwulana, ji bondon men ye duu kɔɔ, wo tera ka ji kɔɔ duu kan. Sankolo ji bondon fanan da lakara. ¹² Wo rɔ, sancɔ ba nara duu kan. A ka tele binaanin ni su binaanin ke, a ma tee. ¹³ Sancɔ nara lon men, wo lon kelen Nuhan ni a denceilu donda kulunba kɔɔɔ. A denceilu le tere Semu ni Kamu ni Jafeti ri. Nuhan muso donda alu fe, a ni a denceilu muso sawa.

¹⁴ Nimafen suu bɛe donda kulunba kɔɔɔ alu fe. Waa rɔ soboilu wo, kolofenilu wo, nimafen misen menilu ye taamala duu ma, a ni kɔɔɔɔ wo, kawa ye fen fen na, woilu suu bɛe donda. ¹⁵ Nba, fen fen ye a nilakilila, wo bɛe fila fila donda kulunba kɔɔɔ Nuhan fe. ¹⁶ Nimafen suu bɛe donda, ceman ni musoman, ikomin Alla ka jamarili ke na men ma. Alu bɛe donda tuma men na, Allabatala ka kulunba da tuun Nuhan ma.

¹⁷ Nba, sancɔ ka tele binaanin ke, a ye nala duukolo kan. Ji siyayara ka ke ji dunba ri, ka kulunba kɔɔɔ ka kɔ duu ma. ¹⁸ Ji yelera ka siyaya kosebe. Kulunba funda ji kan ka wa. ¹⁹ Ji tora yelela kojuuya foo ka koyinke bɛe

latunun fan bɛɛ san ƙɔƙɔ. ²⁰Ji yelɛra koyinke woilu kun na ka se fo nɔnƙɔn ɲa tan ni loolu, ka koyinke latunun fewu! ²¹Nimafen bɛɛ faara duukolo kan. Ƙɔƙɔilu wo, kolofenilu wo, waa ƙɔ soboilu wo, nimafen misenilu wo, menilu ye taamala duu ma, mɔɔilu wo, alu bɛɛ faara. ²²Fen fen ye duukolo kan, ni a ye a nilakilila, wo bɛɛ faara. ²³Allabatala ka duukolo nimafen bɛɛ halaki wo ɲa le ma. Mɔɔilu wo, soboilu wo, ƙɔƙɔilu wo, ni nimafen misen menilu ye taamala duu ma, alu bɛɛ halakira ka ƙɔ duukolo kan. A tora Nuhan dɔƙɔn de ma, a ni menilu tɛrɛ a kun kulunba ƙɔndɔ. ²⁴Ji ka tele kɛmɛ ni biloolu ke duukolo kan, a ma majii.

Alla ka sancɪ ba labɪ

8 Ƙɔni Alla hankili tora Nuhan dɔ, a ni waa ƙɔ soboilu ni so ƙɔndɔ kolofenilu, menilu tɛrɛ a kun kulunba ƙɔndɔ. Wo ƙɔ, Alla ka ƙɔƙɔ lawuli ka a tɛɛ duu kan ka ji majii. ²Duukolo ji bondon da tuunda, a ni sankolo ji bondon. Sancɪ tɛɛra. ³Ji tora majiila dooni dooni duukolo kan. Tele kɛmɛ ni tele biloolu taminda tuma mɛn na, ji madooyara. ⁴A karo wɔƙɔwulana tele tan ni wɔƙɔwulana, kulunba nara i sii Arara jamana koyinke do kan. ⁵Ji tora madooyala foo ka se karo tanna ma. Wo karo tele ƙɔƙɔ, koyinkeilu kunilu ƙɔra. ⁶Tele binaanin taminda tuma mɛn na, Nuhan ka ƙɔƙɔ don da laka, a tun ka mɛn ƙɔ kulunba la. ⁷A ka ɲaƙasi la do bila. Wo ƙɔra ka taa ni seyi ke haan ji jara duukolo kan tuma mɛn na. ⁸Wo ƙɔ, a ka kanba do bila ka a ƙɔƙɔsi ni ji ra dooya duukolo kan. ⁹Kanba wo ƙɔ mɛn kɛni, a ma sii ƙɔƙɔ ƙɔƙɔ. A ka a ƙɔseyi ka na Nuhan ma kulunba ƙɔndɔ, baa ji tɛrɛ ye duukolo ƙɔƙɔ bɛɛ kan ƙɔƙɔ. Nuhan ka a bolo labɔ ka kanba mira ka a ladon a fe kulunba ƙɔndɔ. ¹⁰Nuhan ka a to tele wɔƙɔwula ye tamin iƙɔ tuun, ka ban ka kanba bila iƙɔ. ¹¹Wura fe, kanba ka a ƙɔseyi Nuhan ma. Olibiye fira kɛndɛ ye a da la. Nuhan ka a lɔn wo le ƙɔ ko ji ra ƙɔƙɔ madooyala duukolo kan kosebe. ¹²A ka a to tele wɔƙɔwula ye tamin iƙɔ, ka ban ka kanba bila. Kanba wa mɛn kɛni, a ma a ƙɔseyi Nuhan ma wo ƙɔ. ¹³Nuhan ƙɔƙɔ san kɛmɛ ƙɔƙɔ ni kelen, wo karo ƙɔƙɔ tele ƙɔƙɔ, ji tun tɛ duukolo kan butun. Nuhan ka kulunba kunnafen waranka ka a yen ko duu ra ƙɔƙɔ jala. ¹⁴A karo filana tele muwan ni wɔƙɔwulana sera ka a tɛrɛn duu ra ja fewu!

Nuhan ƙɔra kulunba ƙɔndɔ

¹⁵Nba, Alla kumara Nuhan fe ko: ¹⁶«I ye ƙɔ kulunba ƙɔndɔ sisen, i ni i muso ni i denceilu ni alu musoilu. ¹⁷I ye nimafen bɛɛ labɔ. Ƙɔƙɔilu wo, waa ƙɔ soboilu wo, so ƙɔndɔ kolofenilu wo, ni nimafen misen menilu ye taamala duu ma, i ye alu bɛɛ labɔ, sa alu ri jiri ka siyaya duukolo fan bɛɛ ƙɔ.»

¹⁸Wo ƙɔ, Nuhan ƙɔra kulunba ƙɔndɔ, a ni a denceilu ni a muso ni a denceilu musoilu. ¹⁹Nimafen bɛɛ ƙɔra. Waa ƙɔ soboilu wo, so ƙɔndɔ kolofenilu wo, ƙɔƙɔilu wo,

ni nimafen misen menilu ye taamala duu ma, bɛɛ ni a la siya ƙɔra kulunba ƙɔndɔ.

²⁰Nuhan ka Alla saraka ƙɔ diya do ƙɔ ka Allabatala bato kanma. A ka sobo seniman ni ƙɔƙɔ seniman suu bɛɛ do ta ka Allabatala ƙɔ alu ƙɔ. A ka alu janin Alla saraka ƙɔ diya wo kan, ka alu ke buuri ri. ²¹Saraka wo suma diyara Allabatala ye. Allabatala ka a latɛɛ ko: «N tɛ duu danku adamaden ƙɔƙɔ butun. N ka a lɔn ko ka ƙɔ alu denmisɛnya waati ma foo ka na se alu la mɔɔya laban ma, alu miriya benni kojuu le ma. Hali wo, n tɛ ƙɔƙɔ ka nimafen bɛɛ halaki butun, iko n ka a ke ɲa mɛn ma ƙɔƙɔ. ²²Ka ƙɔ bi ma ka wa haan dunuɲa laban, si foyi tuma ni suman ka tuma, nɛnɛ tuma ni tara tuma, sanma ni telema, su ni tele, wo si tɛ ban.»

Alla ni Nuhan na teriya

9 Alla kumara ka baraka don Nuhan ni a denceilu ƙɔ. A ka a ƙɔ alu ye ko: «Ai ye jiri ka siyaya duukolo fan bɛɛ ƙɔ ka a fa. ²Nimafen bɛɛ ri silan ai ye kosebe. Waa ƙɔ soboilu wo, so ƙɔndɔ kolofenilu wo, ƙɔƙɔilu wo, jɛɛilu wo, ni nimafen misen menilu ye taamala duu ma, wo bɛɛ ri silan ai ye. Alu bɛɛ ri ke ai la fanka ƙɔƙɔ. ³Nimafen bɛɛ ri ke balo ri ai ye. N ka suman di ai ma ɲa mɛn ma, n ye nimafenilu fanan dila ai ma ɲa kelen wo le ma. ⁴Ƙɔni ai kana sobo ni a jeli damun muumɛ! Baa a nimaya ye a jeli le ƙɔ. ⁵Ni sobo do ka mɔɔ jeli labɔ ka a faa, sobo wo ka kan ka faa. Ni mɔɔ do ka a mɔɔƙɔƙɔ faa, wo fanan di faa. ⁶Nde Alla ka mɔɔ dan ka a ke n jɛrɛ munuɲa le ri. Wo ƙɔ, mɔɔ mɔɔ wa a mɔɔƙɔƙɔ jeli labɔ ka a faa, mɔɔ ri wo fanan jeli labɔ ka a faa. ⁷Nba, ai ƙɔƙɔ, ai ye jiri ka siyaya. Ai ye sɛrɛya ka siyaya duukolo fan bɛɛ ƙɔ ka a fa.»

⁸Alla ka a ƙɔ Nuhan ni a denceilu ye ko: ⁹«Sisen teriya ri tɔ nde ni aile tɛma, a ni ai nɔnƙɔ mɛn ye nala ai ƙɔ ¹⁰a ni duukolo nimafen, mɛn bɛɛ tɛrɛ ai kun, fen fen ƙɔra ai fe kulunba ƙɔndɔ, ƙɔƙɔilu wo, so ƙɔndɔ kolofenilu wo, waa ƙɔ soboilu wo. ¹¹Teriya ɲin ye tɔla n ni duukolo nimafen bɛɛ tɛma. Ji dunba tɛ nimafen bɛɛ halaki butun. Ji dunba tɛ ke butun ka duukolo bɛɛ tɲan.»

¹²Alla ka a ƙɔ iƙɔ ko: «N ye teriya mɛn tala ai ye a ni ai nɔnƙɔ bɛɛ ni nimafen bɛɛ fo habadan, wo mɔɔmasere le ɲin di. ¹³N di nincinankan labɔ san fe bandafin ƙɔƙɔ. Nincinankan wo le n na teriya mɔɔmasere le ri, n ye teriya mɛn tala dunuɲa bɛɛ ye. ¹⁴Tuma tuma, ni n ka bandafin naden duukolo kun na, ni nincinankan fanan ƙɔra, ¹⁵wo ƙɔ, n di n hankili bila n na teriya ƙɔ, n ka mɛn ta ai ni nimafen suu bɛɛ ye. N tɛ ji siyaya ka a ke ji dunba ri butun ka nimafen bɛɛ halaki. ¹⁶Nincinankan wa ƙɔ bandafin ƙɔƙɔ, n di wo yen ka n hankili bila n na teriya banbali ƙɔ, n ka mɛn ta duukolo nimafen suu bɛɛ ye.»

¹⁷Alla ka a ƙɔ Nuhan ye ko: «N da teriya mɛn ta duukolo nimafen bɛɛ ye, wo mɔɔmasere le wo ri.»

Nuhan dence sawa la ko

¹⁸ Nba, Nuhan dence menilu bɔra a fe kulunba kɔndɔ, woilu le tere Semu ni Kamu ni Jafeti ri. Nuhan dence sawa le woilu ri. Woilu le bɔnsɔn jensenda ka se duukolo fan bee ɔ. Wo ɔ, Kanaan fa le tere Kamu ri. ²⁰ Nba, Nuhan ka sene damira. Ale le fɔlɔ ka resen fe sene.

²¹ Lon do ɔ, Nuhan ka resenji do min ka a na laminin. A fari makolon lani tere a la faaninbon kɔndɔ.

²² Kanaan fa Kamu ka a fa Nuhan fari makolon yen, ka wa wo fɔ a badenma fila ye lu ma. ²³ Semu ni Jafeti ka durukiba ta ka a la alu kamannakun kan ka don alu kɔnkɔma alu fa la faaninbon na ka alu fa sutura. Alu ma sɔn alu na yen na alu fa kan, kosa alu kana a fari makolon yen fewu.

²⁴ Nba, resenji ka Nuhan bila tumana men na, a dence doomani Kamu ka ko men ke a la, wo fɔra a ye. ²⁵ Wo ɔ, Nuhan kan ko:

«Alla ma tɔɔya lara Kamu dence Kanaan kan.

Ka a ke a kɔɔceilu la jɔntajɔn di,
Alla ma wo kera.»

²⁶ Nuhan kan ko:

«N di Allabatala tando,
Semu Maari Alla kɔnin.

Alla ma Kanaan ke Semu la jɔn di,
Alla ma wo kera.

²⁷ Alla ma Jafeti bonyara,

Ka a bɔnsɔn sii Semu bɔnsɔn fe,
Alla ma wo kera.

Alla ma Kanaan ke alu la jɔn di,
Alla ma wo kera.»

²⁸ Nba, ji dunba tamin kɔ, Nuhan ka san keme sawa ni san biloolu le ke. ²⁹ A si bee ladenni kera san keme kɔnkɔndɔ ni san biloolu le ri. Wo bee taminni, a sara.

Nuhan denceilu la bɔnsɔn

10 Ji dunba tamin kɔ, Nuhan denceilu Semu ni Kamu ni Jafeti ka denceilu sɔɔn. Alu bɔnsɔn le pin di.

² Jafeti denceilu le ten: Komeri, Makɔki, Madayi, Jaban, Tubali, Meseki a ni Tirasi. ³ Komeri denceilu le Asikenasi, ni Rifati ni Tokarima ri. ⁴ Jaban denceilu le ten: Elisiya, Tarisisi, Kitimu a ni Dodanimu. ⁵ Jaban bɔnsɔn jensenda ka wa i sii kɔɔji da la, a bee ni a la duu, a bee ni a la kuma kan, a bee ni a mɔɔkilu, a bee ni a la jamana.

⁶ Kamu denceilu le ten: Kusi, Misiran, Puti a ni Kanaan. ⁷ Kusi denceilu le ten: Saba, Habila, Sabita, Rayema a ni Sabiteka. Rayema denceilu le Seba ni Dedan di. ⁸ Kusi dence do le Namurudu ri. Wo le fɔlɔ kera fankatii ri duukolo kan. ⁹ A kera donso fadimanba ri Allabatala pana. Wo ɔ a ye fɔla doilu ma ko: «A keni donso fadimanba le ri, Allabatala pakɔɔ iko Namurudu tere na men ma.» ¹⁰ Namurudu kera faama ri. A fɔlɔma le ka a sii Babeli ni Ereki ni Akadi soilu kun na.

So sawa wo bee tere Sineyari jamana le ɔ. ¹¹ A bɔra jamana wo ɔ ka wa Asiri jamana ɔ. A ka Ninibe ni Rehobotiri ni Kalasi ¹² ni Reseni soilu sii ka alu ɔ. Reseni ye Ninibe ni Kalasi so fila le te. So ba le wo ri.

¹³ Misiran kera menilu benba ri, woilu le ten: Ludi bɔnsɔn, Anamu bɔnsɔn, Lehabi bɔnsɔn, Nafitu bɔnsɔn, ¹⁴ Paturusi bɔnsɔn, Kafitori bɔnsɔn a ni Kasiluhi bɔnsɔn. Filisitu bɔra Kasiluhi bɔnsɔn le ɔ.

¹⁵ Kanaan dence fɔlɔ le tere Sidɔn di, ka Heti tuun wo la. ¹⁶ Mɔɔ menilu fanan bɔra Kanaan ɔ, woilu le ten: Jebusikailu, Amɔrikailu, Kirikasikailu, Hifikailu, Arikailu, Sinikailu, Arifadikailu, Semarikailu a ni Hamarikailu.

Kanaan bɔnsɔn jensenda. ¹⁹ Alu la jamana ye damirala Sidɔn de ka wa Kerari fan fe, ka wa se foo Kasa. A ye wala Sɔɔmɔ ni Kɔmɔri ni Adima ni Seboyimu fan fe, ka wa se foo Lesa. ²⁰ Kamu bɔnsɔn de woilu ri, a bee ni a la mɔɔkilu, a bee ni a kuma kan, a bee ni a la duu, a bee ni a la jamana.

²¹ Jafeti kɔɔce Semu fanan ka denceilu sɔɔn. Semu wo le kera Heberi bɔnsɔn bee benba ri. ²² Semu denceilu le ten: Elamu, Asuri, Aripasadi, Ludi a ni Aramu. ²³ Aramu denceilu le ten: Usi, Huli, Ketari a ni Masi. ²⁴ Aripasadi wo ka Selasi sɔɔn. Selasi ka Heberi sɔɔn.

²⁵ Heberi ka dence fila sɔɔn. Kelen kɔ ko Peleji ka a masɔɔn duukolo ratalara a tele le ɔ. A dooce kɔ ko Jokitan. ²⁶ Jokitan denceilu le ten: Alimodadi, Selefu, Hasamaweti, Jeraki, Hadoramu, Usali, Dikila, Obali, Abimayeli, Seba, Ofiri, Habila a ni Jobabu. Nba, woilu bee tere Jokitan denceilu le ri. ³⁰ Duu men ye Mesa ni Sefari te, alu ta le tere wo bee ri. Yɔɔ wo ye koyinkeilu kɔɔ telebɔ fan fe. ³¹ Nba woilu bee kera Semu deni le ri, a bee ni a la mɔɔkilu, a bee ni a la kuma kan, a bee ni a la duu, a bee ni a la jamana.

³² Nba, Nuhan denceilu bɔnsɔn de woilu ri, a bee ni a bɔnsɔn, a bee ni a jamana. Mɔɔ woilu le jensenda ka ke jamana siyaman di duukolo kan ji dunba kɔ.

Babeli sankaso jan na ko

11 Dunupa mɔɔkilu bee tere ye kan kelen de menna. Alu bee tere ye i kɔnɔ famunna. ² Alu bɔra telebɔ fan ɔ, ka wa gbekannan ba do teren Sineyari jamana ɔ. Alu ka i sii dinkira wo ɔ. ³ Lon do ɔ, alu ka a fɔ i kɔnɔ ye ko: «An ye birikilu gbasi ka alu janin kosebe.» Alu ma kabakurun ta fo biriki. Alu ma boro fanan ta, fo tulubɔ fasani. ⁴ Alu kan ko: «An ye so ɔ an jere ye, ka sankaso jan ɔ a kɔndɔ. Wo ɔ ye se haan sankolo ma, sa an di kɔɔ sɔɔn. Ni an ma wo ke, an di jensen duukolo fan bee fe.»

⁵ Allabatala jiira ka so ni sankaso jan dagbe, adamadenilu ka men ɔ. ⁶ A kan ko: «A ragbe. Alu bee ye siya kelen de ri, alu bee ye kan kelen de menna. Alu ye baara men kan pin, alu la baara fɔlɔ le wo ri. A te men bake, alu wa alu miri fen fen ma, alu ri se wo kela. ⁷ An ye jii ka alu kan basan, sa alu kana se i kɔnɔ kan menna butun.»

⁸ Wo ɔ, Allabatala ka alu farafara ka alu ɔ dinkira wo ɔ, ka alu jensen duukolo fan bee ɔ. Alu la so ɔ ko ra dan wo ɔ. ⁹ Wo le kosɔ, dinkira wo ɔɔ lara ko Babeli, baa Allabatala ka dunuɔa mɔɔilu bee kuma kan basan ye le, ka ban ka alu jensen duukolo fan bee ɔ.

Sɛmu ɔɔɔɔɔ

¹⁰ Nba, Sɛmu ɔɔɔɔɔ de jin di.

Sɛmu ɔɔɔɔɔ ka san kɛmɛ ɔ tuma mɛn na, a ka Ari-pasadi ɔɔɔɔɔ. Wo kɛra san fila ji dunba ɔ. ¹¹ Aripasadi ɔɔɔɔɔ ɔɔɔ, Sɛmu ka san kɛmɛ loolu le kɛ, ka dɛnɛ ni denmusoilu ɔɔɔɔɔ.

¹² Aripasadi ɔɔɔɔɔ ka san bisawa ni san loolu ɔ tuma mɛn na, a ka Selasi ɔɔɔɔɔ. ¹³ Selasi ɔɔɔɔɔ ɔɔɔ, Aripasadi ka san kɛmɛ naanin ni san sawa le kɛ, ka dɛnɛ ni denmusoilu ɔɔɔɔɔ.

¹⁴ Selasi ɔɔɔɔɔ ka san bisawa ɔ tuma mɛn na, a ka Heberɔ ɔɔɔɔɔ. ¹⁵ Heberɔ ɔɔɔɔɔ ɔɔɔ, Selasi ka san kɛmɛ naanin ni san sawa le kɛ, ka dɛnɛ ni denmusoilu ɔɔɔɔɔ.

¹⁶ Heberɔ ɔɔɔɔɔ ka san bisawa ni san naanin ɔ tuma mɛn na, a ka Peleji ɔɔɔɔɔ. ¹⁷ Peleji ɔɔɔɔɔ ɔɔɔ, Heberɔ ka san kɛmɛ naanin ni san bisawa le kɛ, ka dɛnɛ ni denmusoilu ɔɔɔɔɔ.

¹⁸ Peleji ɔɔɔɔɔ ka san bisawa ɔ tuma mɛn na, a ka Eruhu ɔɔɔɔɔ. ¹⁹ Eruhu ɔɔɔɔɔ ɔɔɔ, Peleji ka san kɛmɛ fila ni san ɔɔɔɔɔ le kɛ, ka dɛnɛ ni denmusoilu ɔɔɔɔɔ.

²⁰ Eruhu ɔɔɔɔɔ ka san bisawa ni san fila ɔ tuma mɛn na, a ka Seruki ɔɔɔɔɔ. ²¹ Seruki ɔɔɔɔɔ ɔɔɔ, Eruhu ka san kɛmɛ fila ni san ɔɔɔɔɔwula le kɛ, ka dɛnɛ ni denmusoilu ɔɔɔɔɔ.

²² Seruki ɔɔɔɔɔ ka san bisawa ɔ tuma mɛn na, a ka Nakɔri ɔɔɔɔɔ. ²³ Nakɔri ɔɔɔɔɔ ɔɔɔ, Seruki ka san kɛmɛ fila le kɛ, ka dɛnɛ ni denmusoilu ɔɔɔɔɔ.

²⁴ Nakɔri ɔɔɔɔɔ ka san muwan ni san ɔɔɔɔɔ ɔ tuma mɛn na, a ka Teraki ɔɔɔɔɔ. ²⁵ Teraki ɔɔɔɔɔ ɔɔɔ, Nakɔri ka san kɛmɛ ni san tan ni ɔɔɔɔɔ le kɛ, ka dɛnɛ ni denmusoilu ɔɔɔɔɔ.

²⁶ Teraki ɔɔɔɔɔ ka san biwɔɔɔwula ɔ tuma mɛn na, a ka Iburama ni Nakɔri ni Haran ɔɔɔɔɔ.

²⁷ Teraki ɔɔɔɔɔ de jin di. A ka Iburama ni Nakɔri ni Haran ɔɔɔɔɔ. Haran ka Luti ɔɔɔɔɔ. ²⁸ Haran sara ka a fa kɛɛ to. A la saya kɛra a ɔɔɔɔɔ jamana le ɔ, Kalide jamana ɔɔɔɔɔ. A sara Uri so le ɔɔɔɔɔ. ²⁹ Iburama ni Nakɔri ka furu kɛ. Iburama muso ɔɔɔ le tɛrɛ ko Sarayi. Nakɔri ka Haran denmuso do furu, mɛn ɔɔɔ ko Milika. Haran denmuso do fanan ɔɔɔ ko Sisika. ³⁰ Sarayi tɛrɛ densɔɔɔɔɔ le ri. Den tun tɛ a bolo.

³¹ Nba, Teraki ka a dɛnɛ Iburama ni a mamarencɛ Luti ta ka wa Kanaan ɔɔɔɔɔ na jamana ɔ. Luti ye Haran den de ri. Teraki ka a biranmusoni Sarayi fanan ta, mɛn ye Iburama muso ri. Alu bee ɔɔɔ Uri so la ka Kanaan ɔɔɔɔɔ na jamana sila mira. Uri wo ye Kalide jamana le ɔ. Ɔɔɔ alu se mɛn kɛni Haran, alu ka i sii ye.

³² Teraki si bee ladenni kɛra san kɛmɛ fila ni san loolu le ri. A sara Haran ye.

Alla kumara Iburama ye

12 Nba, Allabatala kumara Iburama ye ko: «Iburama, i ye ɔ i la jamana ɔ, ka ɔ i badenmailu tɛma, ka ɔ i fa la lu ma. I ye wa jamana do ɔ, n kɛɔ mɛn yirakala i la. ² N di i ɔɔɔɔɔ kɛ jamana ba ri ye. N di baraka don i ɔ, ka i ɔɔɔ bonya. Mɔɔilu ri baraka ɔɔɔ i la sababu ɔ. ³ Mɔɔ mɛn ba duwa i ye ka i miri kɔɔuma, n di ɔɔmaya kɛ wo tii ye. Mɔɔ mɛn ba i danka, n di ɔɔɔ la wo kan. I ri kɛ sababu ri, siyailu bee ri baraka ɔɔɔ n bolo.»

⁴ Iburama wulira ka wa ikomin Allabatala ka a fa a ye na mɛn ma. Luti taara a fɛ. Iburama ɔɔɔ Haran ka wa, ka a tɛrɛn a ɔɔɔ da san biwɔɔɔwula ni san loolu ɔ.

⁵ Iburama ka a muso Sarayi ta a ni a ɔɔɔ dɛnɛ Luti a ni a ɔɔɔ a ni a bolofen bee. A tun ka fen fen ɔɔɔ Haran, a ka wo bee ta. Alu ɔɔɔ wo na le ma ka wa Kanaan jamana ɔ.

Iburama ni a la mɔɔilu seni ye, ⁶ alu ka jamana rateɛ ka wa Sikemu, More la jiriju ba ɔɔni dinkira mɛn ɔ. Wo tuma, Kanaan ɔɔɔɔɔ tɛrɛ jamana wo ɔ ye ɔɔɔɔɔ.

⁷ Awa Allabatala ka a jɛrɛ yiraka Iburama la, ka a fa a ye ko: «N di duu jin bee di i ɔɔɔ ma.» Wo le ɔ, Iburama ka saraka ɔ diya ɔ Allabatala bato kanma, Allabatala mɛn ka a jɛrɛ yiraka a la.

⁸ Iburama ɔɔɔ ye ka wa koyinkeilu fan fɛ, menilu ye Beteli so teleɔɔ fan fɛ. A ka a la faaninbon ɔ ye, ka Beteli to a telebe fan fɛ, ka Ayi to a teleɔɔ fan. A ka saraka ɔ diya ɔ Allabatala bato kanma ye ka a tara.

⁹ Iburama ɔɔɔ ye ka jamana wo rataama ka wa Nekebi mara.

¹⁰ Nba, wo tuma ɔɔɔ ba ra don jamana ɔɔɔ. Wo juuyara kɛɛɛ. Wo ɔ, Iburama wara Misiran jamana ɔ ka mɛn ye. ¹¹ Alu dontɔɔ Misiran, Iburama ka a fa a muso Sarayi ye ko: «N ka a ɔɔ ko i kɛni ba le. ¹² Ni Misirankailu ka i yen, alu ri a ɔɔ ko n muso le i ri. Wo ɔ, alu ri n faa ka i kɛɛ to. ¹³ I jaandi, ni an sera ye, i ye a fa ko n doomuso le i ri, sa alu ri n damira kɔɔuma ka n to i la ko kosɔ.»

¹⁴ Iburama ni a muso sera Misiran tuma mɛn na, Misirankailu ka a yen ko Sarayi kɛni kɛɛɛ. ¹⁵ Misiran mansa Ferawuna †la mɔɔɔbailu ka Sarayi yen tuma mɛn na, alu wara a mankutun fa Ferawuna ye. A ka wo mɛn ka mɔɔilu ɔ Sarayi tala ka na a ri a wara. ¹⁶ A ka Iburama mira kɔɔuma Sarayi la ko kosɔ, ka kolofen suu bee di Iburama ma: saailu wo, bailu wo, nisilu wo, ɔɔɔmeilu wo, falilu wo, a ni ɔɔɔ.

¹⁷ Ɔɔni Allabatala ka yankaro juuilu bila Ferawuna ni a la bonkɔɔɔɔɔɔɔɔɔ la Iburama muso Sarayi la ko kosɔ. ¹⁸ Wo ɔ, Ferawuna ka Iburama kili ka a fa a ye ko: «I ra nfen kɛ n na ten? Nfenna i ma a fa n ye ko i muso le? ¹⁹ Nfenna i ka a fa ko i doomuso le? Wo le ka

† Misirankailu alu a fa la alu la mansa ma le ko Ferawuna.

a ke, nde ka a ta ko n ye a kela n muso ri. Hen, i muso le jin de. A mira, i ye wa a ri!»

²⁰ Ferawuna ka a fa la la mawilu ye ko alu ye Iburama ni a muso labo Misiran, a ni alu bolofenilu bee.

Luti ni Iburama farara

13 Iburama ni a muso bora Misiran ka wa Nekebi. A wara a bolofenilu bee ri. Luti wara a fe. ² Iburama tun da ke fentii ba ri. Kolofen ni wodigbe ni sanin tere a bolo a na ma. ³ A bora Nekebi ka wa Beteli. A tun ka a la faaninbon lo dinkira men do koroman, a sera ye. Dinkira wo tere Beteli ni Ayi soilu te le, ⁴ Iburama tun ka Alla saraka bo diya lo dinkira men do. A se men keni ye, a ka Allabatata matara.

⁵ Kolofenilu ni mawilu tun ka siya Luti fanan bolo, men tere ye taamala Iburama fe. ⁶ Wo le koson, dinkira wo dooyara alu fila bolo, baa alu bolofenilu ka siya kosebe. Alu fila tun ti se tola dinkira kelen do. ⁷ Lon do ro, kefe wulira Iburama la kolofen koromadenilu ni Luti la kolofen koromadenilu te. Wo tuma, Kanaan koronon ni Feresikailu fanan siini jamana wo ro ye.

⁸ Wo ro, Iburama ka a fa Luti ye ko: «An kana son kefe ye wuli ile ni nde te ma, wala ile la kolofen koromadenilu ni nde la kolofen koromadenilu te ma. An ye badenma le ri. ⁹ I ye jamana mafefe. Nin bee te dinkira le ri wa? An ye fara. Ni bolomaran yan fan fe la le duman i ye, i ye wo ta. Nde ri to bolokinin yan fan fe. Ni bolokinin yan fan fe la le duman i ye, i ye wo ta. Nde ri to bolomaran yan fan fe.»

¹⁰ Luti ka a na lo ka Juriden ba lee bee ragbe. A ka a yen ko ji ko koroman dinkira wo ro, ikomin a koroman Allabatata la nako puma ro na men ma, wala ikomin Misiran ye na men ma ji ko ro. A tere wo na haan Sowari so. Dinkira wo ka ni tere folo. Tuma wo, Allabatata tun ma koromu ni korori soilu halaki folo.

¹¹ Nba, Luti ka wo yen ka Juriden ba lee bee nanatobon ka a ke a ta ri. Wo ro, a bora Iburama fe ka wa telebo fan fe. Badenma fila wo farara wo na le ma. ¹² Iburama ka i sii Kanaan koronon na jamana ro. Luti wara i sii ba lee soilu fan fe, ka a la faaninbonilo lo koromu so donda la. ¹³ Koromukailu tun ka juu kosebe, ka kojuu siyaman ke, ka Allabatata hake ta.

¹⁴ Luti ni Iburama farani ko ro, Allabatata ka a fa Iburama ye ko: «Iburama, i na lo. Ka bo i lo dinkira ye i na lawa tele kankan bolo maran fan fe, a ni tele kankan bolo kinin fan fe, telebo fan fe a ni telebe fan fe. ¹⁵ I na ye jamana men bee la jin, n di wo bee di i ni i koronon ma, ka a ke ai ta ri kadawu! ¹⁶ N di i koronon siyaya ka alu ke ikomin dununna kipe. Ni korori se dununna kipe jatela, i koronon fanan di se jatela. ¹⁷ I wuli ka jamana rataama, ka a janyan ni a bonya ragbe, baa n ye a bee dila ile le ma.»

¹⁸ Iburama ka a la faaninbonilo bo, ka wa i sii Mamere la jirijuilu korori. Dinkira wo ye Heburon so da la. A ka saraka bo diya wase raben Allabatata ye.

Luti mirara

14 Wo tuma, Amurafeli ye Sineyari jamana mansaya la. Ariyoki ye Elasari jamana mansaya la. Kedorilameri ye Elamu jamana mansaya la. Tidali ye Koyimu jamana mansaya la. ² Mansa naanin woilu ka alu laden ka wa mansa Bera kefe, a ni mansa Birisa ni mansa Sineyabu ni mansa Semebere ni mansa men siini Bela so kun na. Bela korori fanan ko Sowari. Bera siini tere koromu so kun na. Birisa siini tere korori so kun na. Sineyabu siini tere Adima so kun na. Semebere siini tere Seboyimu so kun na. ³ Mansa loolu woilu wara i laden Sidimu kenegbe ro, Dalaba korjilama ye dinkira men do bi. ⁴ Alu tun da san tan ni fila ke, alu ye mansa Kedorilameri la fanka korori. A san tan ni sawana, alu muruntira a ma. ⁵ A san tan ni naaninna, Kedorilameri ni a fe mansailu wulira ka na, ka mansa menilu kefe; Refayikailu menilu siini Asiteroti Karinayimu so la, Sisikailu menilu siini Hamu so la, Emukailu menilu siini Sawe Kiriyatimu so la, ka ye mawilu kefe ka alu se woilu la. ⁶ Alu wara Horilu kefe woilu bara, koyinkema dinkira do ro, Seyiri la jamana ro, ka se woilu la. Alu ka alu gben haan Heliparan, so men ye wula korori. ⁷ Wo ro, Kedorilameri ni a dafakorilu ka alu korseyi ka na Enimisipa, men korori ko Kadesi. Korori menilu tere ye Amaleki koronon na jamana ro, alu ka woilu kefe ye, ka se woilu la ka ai la jamana bee ta. Alu sera Amorikailu fanan na, menilu siini tere Asaron Tamari so la.

⁸ Wo ro, koromu mansa bora, a ni korori mansa ni Adima mansa ni Seboyimu mansa ni Bela mansa. Bela wo korori fanan ko Sowari. Mansa woilu bora ka wa kefe diya Sidimu kenegbe ro. ⁹ Alu wara ka Elamu mansa Kedorilameri kefe, a ni Koyimu mansa Tidali ni Sineyari mansa Amurafeli ni Elasari mansa Ariyoki. Mansa loolu woilu ka mansa naanin kefe. ¹⁰ Nba, koromu mansa ni korori mansa ni alu la mawilu ka i bori alu juuile ne. Alu siyaman borimantoro bera tuluboro fasani denkailu ro, baa wo ka siya tere Sidimu kenegbe ro. Menilu ma be denka ro, woilu ka i bori foo tindilu kan. ¹¹ Wo ro, Kedorilameri ni a la mawilu wara ka koromu ni korori nanfulu bee ta, a ni alu la damunun fenilu bee. Alu ka wo bee ta ka wa a ri. ¹² Alu ka Iburama badenma Luti fanan mira ka wa a ri, a ni a bolofen bee, baa ale fanan siini tere koromu so le korori.

Iburama ka Luti kisi

¹³ Korori do borimantoro nara ka wo bee nafo Iburama ye, a ye folo men ma ko Heburu ce. Wo tuma, Iburama siini tere Mamere la jirijuilu korori. Mamere wo tere Amerika korori do le ri. A badenmailu le Esikoli ni Aneri ri. Wo bee tere Iburama denkuruilu le ri. ¹⁴ Iburama badenma mira ko fora a ye tuma men na, a ka a la mawilu kili, menilu kusan kefele. Ce farinman korori keme sawa ni korori tan ni seyin men bee koronni Iburama wara woilu bora, ka mansailu kororan foo Daan so la.

¹⁵ Su ɔ, Iburama ka a la mɔɔɔɔ ratala ka be mansailu kan. Iburama ka alu keɛ ka se alu la, ka alu gben haan Hobā. So wo ye Damasi so tele kankan bolo maran fan fela. ¹⁶ Mansailu tere ra nanfulu men beɛ ta, Iburama ka wo beɛ mira alu la ka na a ri. A nara a badenma Luti fanan di, a ni Luti bolofenilu beɛ ni muso menilu mirani tere wo ni mɔɔ tɔɔɔ beɛ.

Melikisedeki ka Iburama kunben

¹⁷ Nba, Iburama ka mansa Kedorilameri ni a mansa jɔɔɔɔ keɛ ka se alu la, ka ban ka i kɔseyi. A kɔseyiɔ, Sɔɔɔɔ mansa wara a kunben Sawe kenegbe ɔ, mɔɔɔɔ ye a fɔla men ma ko mansa la kenegbe.

¹⁸ Salemu so mansa Melikisedeki nara Iburama kunben ka sɔ buru ni resenji a ɔ. Alla Kɔɔɔtaniba sarakalasela le wo ri. ¹⁹ A duwara Iburama ye ko: «Alla ye numaya ke Iburama ye, Alla Kɔɔɔtaniba, men ka san dan ka duu dan. ²⁰ An ye Alla Kɔɔɔtaniba tando, men ka i juuɔɔɔ di i ma.» Iburama ka menilu sɔɔɔ keɛ ɔ, a ka wo beɛ ja bɔ ka a di Melikisedeki ma.

²¹ Sɔɔɔɔ mansa ka a fɔ Iburama ye ko: «N na mɔɔɔɔ laseyi n ma. Kɔni i ka nanfulu men mira, i ye wo ta.»

²² Iburama ka a jabi: «N da n bolo kɔɔɔta ka n kali Allabatala la, Alla Kɔɔɔtaniba, men ka san dan ka duu dan. ²³ N da n kali wo la ko n te i bolofen si tala, hali jisikari, wala sambara julu. N te a foyi ta, sa i kana a fɔ ko ile le ka Iburama ke nanfulutii ri. ²⁴ N te foyi tala fo n na mɔɔɔɔ ka men ke alu balo ri. Kɔni menilu wara n kɔfe, Aneri wo, Esikoli wo, Mamere wo, fen menilu sɔɔɔnda keɛ ɔ woɔɔ ri alu nin bɔ wo ɔ.»

Alla ni Iburama la teriya

15 Wo waati taminni kɔ ɔ, Iburama ka Allabatala kuma kan men kibarɔ misaliya ɔ. A kan ko: «Iburama i kana silan. N di i lantanka fen beɛ ma ka i sara kosebe.» ² Iburama ka a jabi: «N Tii Allabatala, den te n bolo. I ri nfen de di n ma wo ɔ? Damasika men tɔɔ ko Eliyeseri, wo le ketɔ n na bon cetala ri.» ³ Iburama kan ko: «I ma den si di n ma. Wo ɔ, n na jɔɔ, men ye n wara yan, wo le ketɔ n cetala ri.»

⁴ Iburama ka Allabatala kuma kan men jabili ɔ ko: «Wo kuma te. Ce wo te kela i cetala ri, fo i jere den, i ketɔ men sɔɔɔɔna. Wo le ketɔ i cetala.»

⁵ Allabatala ka Iburama labɔ kenema ka a fɔ a ye ko: «Iburama, i na lɔ san dɔ, ka lolo beɛ jate, ni i ri se wo dan lonna.» Allabatala kan ko: «Loloɔɔ siyaman na men ma, i bɔɔɔ di siyaya wo na.»

⁶ Ibrahima lara Allabatala la kuma la, wo ɔ Allabatala ka a jate mɔɔ telenni ri.

⁷ Allabatala ka a fɔ a ye ko: «Nde le Allabatala ri, men ka lɔ i kɔɔ ka i labɔ Uri so kɔɔ Kalide jamana ɔ. N ka i lana yan de, ka jamana nin di i ma ka a ke i ta ri.»

⁸ Kɔni Iburama ka a jabi: «N tii Allabatala, n di se a lonna di ko jamana nin di ke n ta ri?» ⁹ Allabatala kan ko: «Nisi muso kelen mira ka na a di n ma, a ni ba muso

kelen ni saaji kelen. Wo beɛ ye ke san sawa sawa ri. I ye kanba kelen fanan mira, a ni sokɔɔɔkanbanin kelen.»

¹⁰ Iburama nara woɔɔ beɛ di a ma, ka alu faa ka kolofenilu sensen a tema fila ri, kɔni a ma kɔɔɔɔɔ sensen. A ka kunkurun woɔɔ bilabila ka alu jaben i kɔɔ na. ¹¹ Duwailu jiira soboɔɔɔ ma tuma men na, Iburama ka alu gben.

¹² Nba, tele be tumana, sunɔɔ ba donda Iburama na ɔ. Ka a teren a ye sunɔɔ ɔ, silan juu ni dibi ba sera a ma. ¹³ Allabatala ka a fɔ a ye ko: «Iburama, i ye a lon ko i bɔɔɔɔ di ke lonɔɔɔɔ ri jamana gberɛ ɔ. Alu ri ke jɔɔɔ ri, ka tɔɔ kojuuya haan san kemɛ naanin wa dafa. ¹⁴ Kɔni jamana men ketɔ alu bilala jɔɔɔ ɔ, n di kititeɛ jamana wo kan. Kiti wa ke, i bɔɔɔ di bɔ jamana wo ɔ nanfulu siyaman di. ¹⁵ Ile kɔɔɔ di i la kɔɔɔ diya bɔ, ka sa here ɔ. Alu ri i su don. ¹⁶ I denilu bɔɔɔ naaninna ri alu kɔseyi yan, baa yan mɔɔɔɔɔ, ni woɔɔ ye Amɔɔrikailu le ri, alu la kojuu ma dan natamin fɔɔ ka se alu gben ma.»

¹⁷ Nba, tele bera ka dibi don tuma men na, sinkɔɔ sisima ni kala melen taminda sobo kunkurunilu tema. ¹⁸ Wo lon jere ɔ, teriya donda Allabatala ni Iburama te-ma. A ka a fɔ a ye ko: «N di duu nin di i bɔɔɔɔ ma, ka bɔ Misiran ba ma, ka wa haan ba belebele ba ma, men ye Efirati ba ri kɔɔɔɔ. ¹⁹ Dinkira wo ye Kenikailu bolo, a ni Kenisikailu ni Kadimonikailu ²⁰ ni Hetikailu ni Feresikailu ni Refayikailu ²¹ ni Amɔɔrikailu ni Kanaan bɔɔɔɔ ni Kirikasikakailu ni Jebusikailu.»

Isumayila sɔɔɔ ko

16 Iburama muso Sarayi tun ma den sɔɔɔ a ye. Wo tuma, Misiranka sunkurun do tere Sarayi bolo jɔɔɔ la, men tɔɔ ko Hajara. ² Lon do ɔ, Sarayi ka a fɔ Iburama ye ko: «N ce, Allabatala ma sɔɔ n ye den sɔɔɔ. I ye wa i la n na jɔɔ sunkurun Hajara fe. Ni Alla sɔɔnda, a ri den sɔɔɔ n ye.»

Iburama sɔɔnda Sarayi la kuma ma. ³ Wo ɔ, a muso Sarayi ka a la jɔɔ Misiranka sunkurun di a ma ka a ke a muso ri, wo ka a teren Iburama ra san tan ke Kanaan jamana ɔ. ⁴ Iburama wara a la Hajara fe. Hajara ka kɔɔ ta. Hajara ka a yen tuma men na ko a kɔɔ ma le, a ma a tii Sarayi jii foyi le ri, fo ka a dooya. ⁵ Wo ɔ, Sarayi ka a fɔ Iburama ye ko: «Ko men ye kela n na, wo bɔni ile le ɔ. N ka n na jɔɔ di i ma ka a ke i muso ri. Kɔni a ka a yen tuma men na ko a kɔɔ ma le, a ma n jii foyi le ri. Allabatala, a ye wo kititeɛ nde ni ile tema!»

⁶ Iburama ka Sarayi jabi: «Ale le wo ri. I la jɔɔ ye i la fanka le kɔɔ. Men wa i diya, i ye wo ke a la.» Wo ɔ, Sarayi ka Hajara tɔɔ kojuuya, foo Hajara ka i bori a kɔɔ ka wa.

⁷ Allabatala la meleka ka Hajara yen kɔ do ɔ wula kɔɔɔ. Kɔ wo ye Suri sila dafe. ⁸ Meleka ka a fɔ a ye ko: «I le, Hajara, Sarayi la jɔɔɔmuso, i bɔni mi? I watɔ mi?» Hajara ka a jabi: «N borini n tii Sarayi le kɔɔ.» ⁹ Allabatala la meleka ka a fɔ a ye ko: «I koseyi i tii wara, ka

⁹ Alu ka Ibrahima mapininka ko: «I muso Saran ye mi?» A kan ko: «A ye faaninbon na.»

¹⁰ Kelen kan ko: «N di na bo i fe jin tuma sanda. Wo ri a teren i muso Saran da dence sarko.»

Saran siini tere londance wo kafe faaninbon da la, ka a tolo mal a la. ¹¹ Wo tuma, Ibrahima ni Saran da karko kosebe. Den sarko waati ra tamin Saran kan.

¹² Saran ka kuma wo men tuma men na, a yelera a jere ma, ka a fo ko: «Nde karko ba le. N ce fanan da cemkoya kosebe. N di se den sarko na wo ro, ka sewa wo ro wa?»

¹³ Wo ro, Allabatata ka a fo Ibrahima ye ko: «Nfenna Saran ye yelera ka sika a den sarko ko ro a karko waati? ¹⁴ Allabatata se kapala fen suu puman de kela? Nin tuma sanda, n di na bo i fe yan. Wo ri a teren i la muso Saran da dence sarko.»

¹⁵ Saran silanda ka wuya fo ko: «Nde ma yele de!» Koni Allabatata kan ko: «I yelera le j!»

Ibrahima ka Alla tara Sada mukailu ye

¹⁶ Nba, londan woilu wuli men keni ka wa, Ibrahima wara alu bilasila. Alu sera tindi do kan ka alu na lo Sada mu so fan fe lala. ¹⁷ Allabatata ka a fo a jere ma ko: «N keto men kela, n di wo doon Ibrahima ma wa?»

¹⁸ Baa a ri ke jamatii ba ri, fanka ye men na. Ibrahima ri ke sababu ri, siya bee ri baraka sarko n bolo. ¹⁹ N da a penematarko, kosa a ri a denilu ni a bontarko bee jamari ko alu ye n na sila taama telenbaya ro. Ni alu ka wo ke, n di n na teriya mafa, n ka men ta Ibrahima ye.»

²⁰ Nba, Allabatata ka a fo Ibrahima ye ko: «Sadamukailu ni Karmikailu jalakili kan da siyaya. Alu la ko haramunnin a ra wara kosebe. ²¹ Wo ro, n wato alu ragbela, sa n di a lon ni alu ra kojuu ke ikomin a fra n jana na men ma.»

²² Ce woilu bora Ibrahima tarko ka wa Sada mu fan fe. Koni Ibrahima lona tora Allabatata jarko. ²³ A ka a madon a la ka a fo a ye ko: «Allabatata, i ri jahadi la mako telenilu ni mako telenbalilu bee tarko kan wa? ²⁴ Ni i ka mako telenni biloolu teren so kando ye, i ri jahadi la so kando mako biloolu bee kan wa? I ti se so kando mako biloolu tola ye mako telenni biloolu woilu la ko koso wa? ²⁵ Ka mako telenilu faa mako telenbalilu fe, i te ko suu wo kela fewu. I te tarko ka mako teleni ni mako telenbalilu jate kelen di ka jahadi la alu bee kan. I te ko suu wo kela fewu! I le le dununa bee kititela ri, men ye kojuu ni kopuma faranfaasila.»

²⁶ Allabatata ka Ibrahima jabi: «Ni n ka mako telenni biloolu teren Sada mu, n di so kando mako bee to ye mako juma biloolu woilu la ko koso.»

²⁷ Ibrahima ka a fo a ye iko tuun ko: «Maari, i ye dijne. N te foyi ri fo banku, koni n ye n dajala ka kuma i ye. ²⁸ Ni i ka a teren mako telenni te mako biloolu ko don? Ni mako loolu tarko ka mako biloolu jan, i ri jahadi la so bee kan mako loolu woilu la ko koso wa?» Allabatata ka

a jabi: «Ni n ka mako telenni binaanin ni loolu teren so kando, n te jahadi la so kan.» ²⁹ Ibrahima kumara a ye iko ko: «Ni mako telenni ma tamin mako binaanin kan don?» Allabatata kan ko: «Mako binaanin woilu la ko koso, n te jahadi la so kan.» ³⁰ Ibrahima kan ko: «Maari, i jaandi, i kana diminya n ma, koni n ye kumala iko. Ni i ka mako telenni bisawa tarko teren so kando don?» Allabatata kan ko: «Ni n ka mako telenni bisawa teren ye, n te jahadi la so kan.» ³¹ Ibrahima kan ko: «Maari, ye n dijne. N ye n dajala ka kuma i ye iko. Ni i ka a teren ko mako telenni te tamin mako muwan kan don?» Allabatata ka a jabi: «N te jahadi la so kan mako muwan woilu la ko koso.» ³² Ibrahima kan ko: «Maari, i kana diminya n ma. N na kuma dan de jin di. Ni mako telenni muume kera mako tan di don?» Allabatata kan ko: «N te jahadi la so kan mako tan woilu la ko koso.»

³³ Allabatata banni kumala Ibrahima fe, a wara. Ibrahima ka i koseyi ka wa a wara.

Sadamu ni Karmu soilu Jahadi na

19 Nba, meleka fila wo sera Sada mu wura fe. Luti tere siini so donda la. A ka alu yen tuma men na, a wulira ka wa alu laben ka majii bake ka alu tuwa. ² A kan ko: «N tiilu, ai jaandi, ai ye dijne ka na jiya n wara. Ai ye ai sen mako ka sii yan. Sarko jona, n di sila di ai ma, sa ai ri wa ai la taama ro.» Melekailu ka Luti jabi: «Een. An di sii kenema yan.» ³ Koni Luti kumara alu ye ka a magbeleya, foo alu sonda ka wa jiya a wara. A la mako biloolu ka buru fununbali ni damunun ba raben. Luti ka wo bee sii a la londanilo tarko. Alu ka damunun ke.

⁴ Ka a teren alu ma i la fola, Sadamukailu bora fan bee ro ka na bon naminin. Kamarenilu wo, mako bakarkoilu wo, alu bee nara. ⁵ Alu ka alu kan nako Luti ma ko: «Ce men nani i wara yan su jin do, alu ye mi? I ye alu lana an ma. An ye a fe ka an la alu fe.»

⁶ Luti bora bon na, ka bon da tuun londanilo ma. ⁷ A ka fo: «N badenmailu. Ai jaandi, ai kana kojuu jin ke. ⁸ N denmuso fila ye yan, wo si ma ce lon fola. N di woilu lana ai ma ka alu di ai ma. Fen fen wa diya ai ye, ai ye wo ke alu la. Koni ai kana foyi ke ce jinilu la, baa alu nani londanya le la n wara.»

⁹ So kando mako biloolu ka a fo i tarko ye ko: «Ce jin te foyi le ri fo londan, koni sisen a ye a fe ka ke an na kuntii ri.» Alu ka a fo Luti ye ko: «I bo sila la an tema. Ni i ma i bo an tarko, an di men ke i la, wo ri juuya i la londanilo ta ri.» Alu ka Luti tuntun fanka la ka sudunya bon na sa alu ri da kadi ka don. ¹⁰ Koni ce fila woilu ka da laka ka alu boloolu labo ka Luti mira. Alu ka a ladon bon na ka da sako tuma men na, ¹¹ alu ka mako biloolu bee na fuyenya bon da tarko. Fen fen tere don ko ro bon na, woilu bee na fuyenyara, kanberen wo, mako bakarkoilu wo, woilu bee. Wo ro, alu ka bon da jinin ka kapa.

¹² Ce fila wo ka a fo Luti ye ko: «I la mako doilu ye so kando yan wa? I ye a bee labo so kando. I biran wo, i denceilu wo, i denmusoilu wo, i la mako bee labo, ¹³ baa

an keṭso so jin b̄e halakila le. Alu jalakili kan da siyaya Allabatata jana. Wo r̄, ale le ka an l̄ alu halakila.»

¹⁴ Nba, Luti b̄ra ka wa kuma a biranilu ȳ, menilu ka a denmusoilu mamira. A ka a f̄ alu ȳ ko: «Ai ye wuli. An ye an bori ka b̄ so k̄nd̄. Allabatata keṭso halakila le!» K̄ni, Luti biranilu ka a kuma jate yelemako le ri.

¹⁵ S̄ma da la, mel̄ka woiu ka a f̄ Luti ye ka a magbeleya a ȳ ko: «I kaliya! I ye i muso ni i demuso fila ta ka wa. Ni wo t̄, ai ri halaki so jahadi r̄.» ¹⁶ K̄ni, Luti ka a la sumaya. Wo r̄, alu ka a mira a bolo ma, a ni a muso ni a denmuso fila ka wa alu ri so k̄kan. Allabatata kinikinira alu ma wo ja le ma. ¹⁷ Alu b̄ men k̄ni so k̄nd̄, mel̄ka kelen ka a f̄ alu ȳ ko: «Ai ye ai bori ka wa ka ai j̄re kisi. Ai kana ai k̄f̄ne. Ai kana ai l̄ ken̄gb̄e ȳr̄ si r̄. Ai ye i bori ka wa koyinke kan, sa ai kana halaki.»

¹⁸ Luti ka f̄: «Ē, n tii. I jaandi. ¹⁹ I ra ban ka n kisi, k̄ni n ti se n borila foo koyinke kan. Sani n ye se ye, n di jahadi r̄. ²⁰ I ja b̄. I ma so wo yen, men ma jan yan na. So wo ka doo. N di se wo r̄na. N tii, i jaandi. N ye n bori ka wa so misen wo la, sa n di kisi.»

²¹ Mel̄ka kan ko: «Ale le wo ri. N da dij̄e wo ma. I kan so men ma wo ri, n t̄ jahadi la wo kan. ²² K̄ni ai ye i kaliya ka wa don ye. Ni ai ma se ye, n ti se foyi k̄la.» So men Luti ka a f̄ a ma ko a dooman, so wo k̄lara ko Sowari.

²³ Luti donda Sowari so k̄nd̄ ka a t̄ren tele ra ȳle.

²⁴ Wo tuma, Allabatata ka ta tinbiriki lama lajii S̄mu ni K̄m̄ri kan ikomin sanc̄i kis̄. Allabatata j̄re le ka wo lajii ka b̄ sankolo r̄. ²⁵ Wo r̄, Allabatata ka so woiu b̄e janin, a ni ken̄gb̄e b̄e. M̄silu b̄e halakira, a ni jiri ni bin b̄e. ²⁶ Alu wat̄la, Luti muso ka k̄f̄ne dinkira men d̄, a yelemanda ka k̄e k̄ka kaba ri.

²⁷ Wo s̄ma da la jona, Iburahima wara kuma diya wo r̄, a ni Allabatata tun kumara i k̄n̄ f̄ dinkira men k̄nin. ²⁸ A ka a ja l̄ ka S̄mu ni K̄m̄ri soilu raḡe, a ni ken̄gb̄e b̄e. A ka sisi wulit̄la yen. Sisi b̄ra ikomin ta wa jiri mira furu k̄nd̄.

²⁹ Nba, Alla ka ken̄gb̄e so b̄e halaki tuma men na, a ka a miri Iburahima ma ka Luti kisi ta la halakili ma. Ta wo ka so b̄e halaki, Luti siini t̄re dinkira men d̄.

Luti ni a denmuso fila la ko

³⁰ Luti ma s̄n ka to Sowari ka a mas̄n a silanni. Wo r̄, a ka a denmuso fila ta ka wa alu ri koyinke kan. Alu ka alu sii falan na ye. ³¹ Lon do r̄ a denmuso k̄m̄ka ka a f̄ a doomuso ȳ ko: «An fa ra k̄ya. C̄e fanan t̄ yan, men di an furu, ikomin a ye k̄la dunupa fan b̄e r̄ ja men ma. ³² An ye d̄ di an fa ma. A wa a min ka a ja laminin, an di an la a f̄, sa an di den r̄, sa an fa b̄n̄ kana tunun dunupa ma.» ³³ Alu ka d̄ di alu fa ma su wo r̄. A ka a min foo ka a ja laminin. A denmuso k̄m̄ka wara a la a f̄. Luti ma a la tumana l̄n. A ma a wuli tumana fanan l̄n.

³⁴ Wo s̄ma da la, Luti denmuso k̄m̄ka ka a f̄ a doomuso ȳ ko: «Su r̄, n ka n la n fa f̄. Su ba ko, an ye d̄ di a ma ik̄. A wa a min ka a ja laminin, ile ri wa i la a f̄, sa an fa b̄n̄ kana tunun dunupa ma.» ³⁵ Alu ka d̄ di alu fa ma su wo r̄ ik̄. A ka a min foo ka a ja laminin. A denmuso doomam̄ka wara a la a f̄. Luti ma a la tumana l̄n. A ma a wuli tumana fanan l̄n.

³⁶ Nba, Luti denmuso fila b̄e ka k̄n̄ ta Luti f̄ ja wo le ma. ³⁷ A denmuso k̄m̄ka ka dence r̄ ka a k̄ la ko Mowabu. Mowabu b̄n̄ men ye ye bi, wo benba le wo ri. ³⁸ A doomuso fanan ka dence r̄, ka a k̄ la k̄ Benami. Amoni b̄n̄ men ye ye bi, wo benba le wo ri.

Ko men taminda Iburahima ni Abimeleki t̄ma

20 Nba, Iburahima b̄ra Mamere ka wa N̄k̄bi, ka taa i sii Kadesi a ni Suri so fila t̄ma. Ka a t̄ren a ye Kerari, ² Iburahima ka a f̄ ye m̄silu ye Saran na ko r̄ ko: «N doomuso le.» Wo le r̄, Kerari mansa Abimeleki ka a la m̄silu l̄ Saran mirala kosa a ri a k̄ a la muso ri. ³ K̄ni su do r̄, Alla ka a j̄re yiraka Abimeleki la sibo r̄, ka a f̄ a ȳ ko: «Abimeleki i ja l̄. A t̄ men i ri faa d̄, baa i n̄ muso men mirala jin di, a furuninde.»

⁴ Wo ka a t̄ren, Abimeleki tun ma a la Saran f̄ l̄. Wo r̄, a ka Alla jabi: «Faama, i ri se n na jamana halakila hali an ma kojuu k̄e wa? ⁵ A c̄e le ma a f̄ n ye ko a doomuso le jin di wa? Muso fanan ma a f̄ ko ale k̄r̄ le wa? N k̄nin ka ko jin k̄ jusu gb̄ya le la. N ma kojuu k̄e.»

⁶ Alla ka Abimeleki jabi sibo kelen wo r̄ ko: «N ka a l̄n ko i ka ko jin k̄ jusu gb̄ya le r̄. Wo le r̄, nde le ka a k̄, i ma i la a f̄ l̄ ka ko haramunnin k̄. ⁷ Nba, c̄e wo muso laseyi a ma. N na kelasela de a ri. A ri madyali k̄ i ye sa i kana faa. Ni i ma a muso laseyi a ma, i ye la a la ko i ri faa fewu, i ni i la k̄ b̄e!»

⁸ S̄ma da la jona, Abimeleki ka a la m̄silu kili ka ko wo b̄e naf̄ alu ye. Alu ka wo men ka silan kojuyu. ⁹ Abimeleki ka Iburahima kili ka a f̄ a ȳ ko: «C̄e, i ka nfen k̄ an na jin de ten? N na kojuu suu n̄man k̄la i la fo i ra kojuu jin k̄ nase nde ni n na jamana m̄silu ma? I ra men kela n na jin, m̄ka ma kan ka wo k̄ i k̄n̄ na habadan! ¹⁰ I ka ko jin k̄ nfenna?»

¹¹ Iburahima ka a jabi: «N t̄re ye n mirila le ko n t̄ m̄k̄ jamana jin d̄, men silanni Alla ye. N ko yan m̄silu ri n faa n na muso kos̄n. Wo le r̄, n ka a f̄ i ye ko n doomuso le. ¹² Wo b̄e ni a ta, n doomuso b̄re b̄re le a ri. An b̄e ye fa kelen de la, k̄ni an t̄ na kelen na. N ka a furu ka a k̄ n muso ri. ¹³ Alla ka n nab̄n fa wara tuma men na n ka wa taama r̄, n ka a f̄ Saran ye ko: «I ka kan ka n̄maya men k̄ n ye wo r̄, wo le ye jin di. An wa wa k̄r̄, i ye a f̄ ye m̄silu ye ko «N k̄r̄ le a ri.»»

¹⁴ Abimeleki ka Iburahima muso Saran naseyi a ma, ka saailu ni bailu ni nisiilu la a kan, a ni j̄nilu. ¹⁵ A ka a

fɔ Ibrahima yɛ ko: «N na jamana ragbɛ. A yɔɔ mɛn wa diya i yɛ, i ye wa i sii ye.»

¹⁶ A ka a fɔ Saran yɛ ko: «A ragbɛ! N da wodigbɛ waa kelen di i kɔɔɔ ma ka a yiraka ai wara mɔɔ bɛɛ la ko i ma kojuu kɛ. Mɔɔ bɛɛ ri a lɔn ko i ra jɔ sɔɔɔ.»

¹⁷ Ibrahima ka Alla tara Abimeleki yɛ. Wo ɔ, Alla ka Abimeleki lakendeya, a ni a la muso ni a la jɔnmuso bɛɛ, wo le ɔ ai ri se den sɔɔɔ iko tuun ¹⁸ baa Allabatala tun da densɔɔɔnbaliya jankarɔ le bila Abimeleki muso bɛɛ la Ibrahima muso Saran mira kosɔɔ.

Isiyaka sɔɔɔ ko

21 Allabatala hinara Saran na ikomin a tun ka a fɔ na mɛn ma. A ka lahidi mɛn ta a yɛ fɔɔ, a ka wo mafa. ² Wo ɔ, Ibrahima la cɛmɔɔɔbaya waati ɔ, Saran ka kɔɔ ta ka dence sɔɔɔ a yɛ, waati mɛn fɔni Alla bolo kɔɔmanna. ³ Saran ka dence mɛn sɔɔɔ, Ibrahima ka wo ɔɔ la ko Isiyaka †. ⁴ Isiyaka sɔɔɔ tele seyin, Ibrahima ka a faaninta kɛ, ikomin Alla ka a jamari a yɛ na mɛn ma fɔɔ. ⁵ Isiyaka sɔɔɔnda ka a tɛrɛn Ibrahima sɔɔɔ da san kɛmɛ kɔ. ⁶ Saran kan ko: «Ɛɛ! Alla ra n nasewa foo n da jalɛn ka yɛɛ baka. Ko pin ba fɔ mɔɔ mɛn yɛ, wo fanan di sewa ka yɛɛ n fɛ.» ⁷ Saran kumara iko ko: «Yon tun di a fɔ Ibrahima yɛ ko Saran di sin di den ma wa? Kɔni n da dence sɔɔɔ a yɛ, ka a tɛrɛn a ra cɛmɔɔɔ kosebɛ.»

Hajara ni a den gbɛnda

⁸ Nba, den bonyara. Ie ka a da ɔɔ sin na lon mɛn ɔ, Ibrahima ka tolɔn ba kɛ. ⁹ Misiranka muso Hajara ka dence mɛn sɔɔɔ Ibrahima yɛ, wo tɛrɛ yɛ Isiyaka mayɛɛɛ. Saran ka wo yen ¹⁰ ka a fɔ Ibrahima yɛ ko: «I ye jɔnmuso wo ni a dence gbɛn. N dence Isiyaka le dɔɔɔ di kɛ i cɛtala ri. A dence tɛ kɛ i cɛtala ri fewu!»

¹¹ Saran na kuma wo gbara Ibrahima la kosebɛ, ka a masɔɔɔ Isumayila fanan yɛ a den de ri. ¹² Kɔni Alla ka a fɔ a yɛ ko: «Ibrahima, wo kana gba i la i dence ni i la jɔnmuso la ko. Saran ba fen fen pinin i fɛ, i ye wo kɛ a yɛ, baa n ka kɔnsɔɔ mɛn lahidi ta i yɛ, kɔnsɔɔ wo ɔɔɔ Isiyaka le ɔ. ¹³ Kɔni n di i la jɔnmuso dence kɔnsɔɔ fanan siyaya ka a kɛ jamatii ri ka a masɔɔɔ a ɔɔra ile le ɔ.»

¹⁴ Wo duu sa gbɛni, Ibrahima ka buru ta ka a di Hajara ma, ka ji kɛ jikefen gbololama kɔɔɔ ka wo fanan di a ma. A ka a den di a ma ko alu yɛ wa. Hajara ɔɔra Ibrahima wara wo ɔ ka wa a mataama wula kɔɔɔ, Beri Seba so kɔkan. ¹⁵ Alu ka alu mataama wula kɔɔɔ haan ji banda jikefen kɔɔɔ. Ji banda tuma mɛn na, Hajara ka a den to jirinɔn do lulen na. ¹⁶ A ka a mabɔ a den na ko binɛ sɔɔmɔɔndiya ko kelen jatɛla ka a sii, baa a ka a miri ko a tɛ a fɛ ka a den faatɔɔɔ yɛn. A ka a sii yɛ ka kasi kojuuya. ¹⁷ Kɔni Alla ka den kasi kan mɛn. Wo ɔ, Alla la mɛɛka ka a kan nabɔ Hajara ma ka ɔɔ sankolo ɔ. A kan ko: «Hajara, nfen kɛni? I kana silan. Alla ra i

† Isiyaka kɔɔ yɛ le ko a yɛ yɛɛɛ

den kasi kan mɛn. ¹⁸ I wuli ka wa den bolo mira. N di a ɔnsɔɔ siyaya ka a kɛ jamana ba ri.»

¹⁹ Alla ka Hajara na laka. A ka kɔɔ do yɛn. A wara jikefen nafa ji ɔ ka na a di den ma. Den ka ji min. ²⁰ Alla tora den fɛ. A kunbayara, ka a sii wula kɔɔɔ ka a kɛ binɛfilila ri. ²¹ A siini tɛrɛ Paran wula kɔɔɔ. A na ka Misiranka muso do furu ka wo di a ma.

Ibrahima ni Abimeleki la teriya

²² Nba, lon do ɔ Abimeleki ka a la kɛɛɛden kuntii Pikɔli ta ka wa Ibrahima wara. A ka a fɔ Ibrahima yɛ ko: «Alla yɛ i fɛ i la ko bɛɛ ɔ. ²³ Wo ɔ, n yɛ a fɛ i yɛ i kali Alla la yan bi, ko nde ni n denilu, a ni n mamarenilu, ko i tɛ an si janfa. I ye lɔndan de ri n na jamana ɔ yan. N ka numaya mɛn kɛ i yɛ wo ɔ, n da wo kɛ. Wo na kelen ma, i ka kan ka numaya wo kɛ n yɛ, i ye wo kɛ. I ye an na jamana mɛn ɔ bi, i ka kan ka numaya mɛn kɛ wo la mɔɔɔ yɛ, i ye wo fanan kɛ.» ²⁴ Ibrahima kan ko: «Ale le wo ri, n da n kali wo la.» ²⁵ Kɔni Ibrahima ka Abimeleki jalaki kɔɔ do la ko ɔ, baa Abimeleki la jɔnilu tun da wo mira fanka la. ²⁶ Abimeleki ka Ibrahima jabi: «N ma a lɔn n na jɔn mɛn ka kɔɔ mira. I le ma foyi fɔ n yɛ. N ma a lɔn fo bi.»

²⁷ Ibrahima ka a la saa doilu ɔ, a ni a la bailu a ni a la nisilu ɔ ka a di Abimeleki ma, alu la teriya ɔ. ²⁸ Ibrahima ka saadeni musoman wɔɔɔwula gbɛrɛ fanan ɔ a la saa kuru ɔ. ²⁹ Abimeleki ka a mapininka ko: «I ka saadeni musoman wɔɔɔwula pin ɔ nfenɛna ko ɔ?» ³⁰ Ibrahima kan ko: «Saadeni wɔɔɔwula pin mira. Alu yɛ kɛ an sere ri ka a yiraka ko nde le ka kɔɔ pin sen.» ³¹ Wo le ɔ, alu ka dinkira wo ɔɔ la ko Beri Seba ††, baa Ibrahima ni Abimeleki ka alu kali alu kɔɔ yɛ dinkira wo le ɔ.

³² Alu ka alu kali alu kɔɔ yɛ tuma mɛn na, Abimeleki ni a la kɛɛɛden kuntii Pikɔli ka alu kɔseyi alu wara Filisiti jamana ɔ.

³³ Ibrahima ka tamarisi ju turu Beri Seba ka Allabatala bato, Maari mɛn tɛ banna kɔnin.

³⁴ Ibrahima mɛnda Filisiti jamana wo ɔ ka waati jan kɛ yɛ.

Alla ka Ibrahima kɔɔɔ a dence la ko ɔ

22 Nba, waati wo taminni kɔ ɔ, Alla ka Ibrahima kɔɔɔ. A ka a kili ko: «Ibrahima.» Ibrahima kan ko: «Naamun.» ² Alla kan ko: «I ye Isiyaka ta, i dence kelenpe, mɛn duman i yɛ. I ye wa a ri Morija mara ɔ. N di koyinkɛ do yiraka i la yɛ. I ye wa koyinkɛ wo kan ka Isiyaka kɛ saraka ri ka n sɔ a la yɛ. I ye a faa ka a janin ka a kɛ buuri ri.»

³ Wo Duusa gbɛni, Ibrahima wulira jona ka ɔɔ tɛɛ Alla sɔɔɔɔɔ janin kanma ka a la fali rabɛn. A ka a la jɔncɛ fila kili, a ni a dence Isiyaka. Alu bɛɛ ka sila mira ka wa. Alla ka dinkira mɛn ko fɔ a yɛ, alu wara yɛ. ⁴ Alu ka tele sawa kɛ taaman na. Ibrahima ka a na lɔ wula

†† Beri Seba kɔɔ yɛ le ko Teriya Kɔɔɔ

jan na ka dinkira wo yen. ⁵ Iburahima ka a fɔ a la jɔnɪlu ye ko: «N ni n dence watɔ koyikɛ wo kan ka Alla bato. Ai ye an makɔɔ fali dafɛ yan. An natɔ.»

⁶ Iburahima ka Alla sɔɫifɛn janin ɔɔ sii a dence Isiyaka kun ma, ka a la muru ta, a ni takise. Alu fila wara alu jɔɔɔ fɛ. ⁷ Isiyaka ka a fɔ a fa ye ko: «N fa.» Iburahima kan ko: «Naamun.» Isiyaka kan ko: «Takise ye an bolo, ɔɔ fanan ye an bolo. Saadennin ye mi, an ye men kela saraka ri ka a di Alla ma?» ⁸ Iburahima ka a jabi: «N den, Alla ri an mako ja ka saadenin ko janabɔ.» Alu fila tora wa la i jɔɔɔ fɛ.

⁹ Dinkira men ko fɔni a ye Alla bolo, alu sera ye. Iburahima ka saraka ɔɔ diya ɔɔ ka ɔɔ la wo kan. Wo kɛni, a ka a dence Isiyaka sidi ka a lala saraka ɔɔ diya kan ɔɔ kun na. ¹⁰ A ka a la muru ta ko a ye a dence kannateɛla.

¹¹ Kɔni Allabatata la meleka tora sankolo ɔɔ ka a kan nabɔ Iburahima ma ko: «Iburahima, Iburahima!» Iburahima kan ko: «Naamun.» ¹² Meleka kan ko: «I kana i bolo lase i den ma de! I kana foyi kɛ a la. N da a ɔɔn sisen ko i silanni Alla ye, ka a masɔɔɔn i ma i ban ka i dence kelenpe di Alla ma.»

¹³ Iburahima ka a ja ɔɔ ka saaji do yen. A mirani a kere ma tunin do ɔɔ. Iburahima wara saaji wo mira ka a kɛ saraka ri Allabatata ɔɔ kanma a dence ɔɔ ɔɔ. A ka a faa ka a janin ka a kɛ buuri ri. ¹⁴ Iburahima ka dinkira wo ɔɔ la ko: «Allabatata di ɔɔɔ mako ja.» Wo le ɔɔ, mɔɔɔɔɔ ye a fɔla bi ko: «Allabatata di ɔɔɔ mako ja a la koyinke kan.»

¹⁵ Allabatata la meleka tora sankolo ɔɔ ka Iburahima kili a sija filana ɔɔ, ¹⁶ ka a fɔ a ye ko: «Allabatata kan ko: «I ma i ban i dence kelenpe faala ka a kɛ saraka ri ka a di n ma. Ikomin i ra wo kɛ, n da n kali n jɛɛ ɔɔ la, ko ¹⁷ i ri baraka. N di i ɔɔɔɔɔ siyaya iko lolo ye sankolo ɔɔ ja men ma, wala ɔɔɔɔ da la kijɛ siyaman ye ja men ɔɔ. I ɔɔɔɔ di se alu juuilu la, foo ka woilu la soilu mira alu la. ¹⁸ Wo ri kɛ sababu ri, siya bɛɛ ri baraka ɔɔɔɔ n bolo i ɔɔɔɔ fɛ, baa i ra n kan mira ka a kɛ.»

¹⁹ Nba, Iburahima ni a dence ka alu kɔseyi ka wa a la jɔnɪlu tɛɛn ye. Alu bɛɛ ka sila mira ka wa Beri Seba. Iburahima ka a sii ye le ka men.

²⁰ Waati wo taminni, a fɔra Iburahima ye ko a badenma ɛ Nakɔri muso Milika fanan da denceilu ɔɔɔɔ. ²¹ A dence fɔɔɔɔɔ ɔɔ ko Usi. A dence filana ɔɔ ko Busi. A dence sawana ɔɔ ko Kemuheli. Kemuheli wo ye Aramu fa le ri. ²² Milika dence naaninna ɔɔ ko Kesedi, ka Haso tuun wo la, ka Pilidasi tuun wo la, ka Yidilafe tuun wo la, ka ban ka Betuweli tuun wo la. ²³ Betuweli wo le denmuso le Rebeka ri. Milika ka dence seyin wo le ɔɔɔɔ Iburahima badenma ɛ Nakɔri ye. ²⁴ Nakɔri muso filana, men ɔɔ ko Rehuma, wo fanan ka denceilu ɔɔɔɔ a ye. Wo denceilu ɔɔ le ten: Tebaki, Kahamu, Tahasi a ni Mahaka.

Saran na saya

23 Saran ka san kɛmɛ ni san muwan ni ɔɔɔɔwula ɔɔ tuma men na, ² a sara Kanaan jamana Kiriyati Ariba so ɔɔɔɔ, men ɔɔ bi ko Heburɔn. Iburahima ka a sii Saran su kun na a ka kasi.

³ Iburahima bɔra a muso Saran su dafɛ, ka wa kuma Hetika ye, ⁴ a kan ko: «Nde ye ɔɔɔɔn de ri ai wara yan. Ai ye dinkira do san n ma, sa n di a kɛ kaburu so ri ka n muso su don ye.»

⁵ Hetika ka Iburahima jabi: ⁶ «An fa, i tolo malɔ an kan na. I le ye Alla la faamaden de ri an tema yan. An na kaburu so dinkira men ba diya i ye, i ye i la su don ye. An si tɛ an ban wo ma ka an na duu di i ma. I ye i muso su don.»

⁷ Iburahima ka a wuli ka a majii Hetikailu pana. ⁸ A ka a fɔ alu ye ko: «Nba, ni ai ɔɔɔɔn ye n muso sutura, ai jaandi, ai ye Sokari dence Efurɔn madiya n ye. ⁹ Falan men ye a bolo Makipela, a la sɛnɛ ɔɔɔɔ fɛ ɔɔɔn, a ye wo san n ma. A ɔɔɔɔ wa kɛ wodi men di, n di wo di a ma ai jakɔɔɔ yan, sa dinkira wo ri kɛ n na kaburu so ri.»

¹⁰ Wo ka a tɛɛn Efurɔn jɛɛ siini Hetika tema so donda la ye, baa ale fanan tɛɛ Hetika de ri. A ka Iburahima jabi jama bɛɛ pana ko, ¹¹ «An fa, i tolo malɔ n kan na. N di sɛnɛ ni falan bɛɛ di i ma ka a la a jɔɔɔ kan. N ye a bɛɛ dila i ma ka n badenmailu kɛ a sere ri. Wa, i muso su don.» ¹² Iburahima ka a majii so ɔɔɔɔ ɔɔ bɛɛ pana. ¹³ A ka a fɔ Efurɔn ye wo bɛɛ jakɔɔɔ ko: «I jaandi, i tolo malɔ n na. N di sɛnɛ pin ɔɔɔɔ di i ma. I ye a mira, sa n di wa n muso su don ye.» ¹⁴ Efurɔn ka a fɔ Iburahima ye ko: ¹⁵ «N na faama, i tolo malɔ n na. Sɛnɛ pin ɔɔɔɔ tɛ tamin wodigbɛ kilo naanin a ni tala la. Wo ri nfen ja nde ni ile tema? Wa i muso su don.»

¹⁶ Efurɔn ka sɛnɛ ɔɔɔɔ men fɔ, Iburahima ɔɔɔɔ wo ma. A ka wodigbɛ wo suman Hetika bɛɛ pana ka a di Efurɔn ma, wodigbɛ kilo naanin a ni tala la, ka ben julailu la sumanni ja ma.

¹⁷ Wo ɔɔ, Iburahima ka Efurɔn na sɛnɛ san a ma, sɛnɛ men tɛɛ Makipela, Mamere fan fɛ. Sɛnɛ wo ni a falan ni a jiri bɛɛ haan ka wa se sɛnɛ dan na, ¹⁸ wo bɛɛ kera Iburahima ta ri. Hetika men bɛɛ siini tɛɛ laden ɔɔ so donda la ye, woilu kera alu sere ri.

¹⁹ Iburahima bɔra ye ka a wa a muso Saran su don falan na Makipela, Mamere fan fɛ Kanaan jamana. Mamere wo ɔɔ le fanan ko Heburɔn. ²⁰ Wo le ɔɔɔɔ, sɛnɛ wo ni a falan bɛɛ kera Iburahima ta ri, ka a kɛ a la kaburu so ri. A ka wo san Hetika de ma.

Isiyaka ka Rebeka furu

24 Nba, Iburahima kɔɔɔyara kɔsɛbɛ, Allabatata tun ka baraka don a la ko bɛɛ ɔɔ. ² Lon do ɔɔ, a ka a demɛnba kili, men ye a la nanfulu kunnasiila ri, a ka a fɔ a ye ko: «I bolo la n woro ɔɔɔ ka lahidi ta n ye ka i kali. ³ An siini Kanaan bɔɔɔɔn de tema yan, kɔni n ye a

ƒe i ye i kali Allabatala כֹּכַר, men ye sankolo ni duukolo tii ri, ko i ƒe Kanaan בְּנֵי־כְנָעַן denmuso si furu ka a di n dence ma. ⁴I ye i kali ko i ri wa n fa jamana כֹּכַר, ka wa denmuso do furu n dence Isiyaka ye n badenmailu wara.»

⁵Demenba wo kan ko: «Ni denmuso ma sɔn ka na nde kɔƒe yan don? N ye wa i dence ri i fa jamana כֹּכַר wa?»

⁶Ibrahimah kan ko: «Ɛen de! I kana wa n dence ri ye fewu! ⁷Allabatala Alla, men ye sankolo tii ri, wo ka n nabɔ n fa so la, ka n nabɔ n כְּנָעַן jamana כֹּכַר. A kumara ka a kali n ye ko a ri jamana pin di n בְּנֵי־כְנָעַן ma. Ale le jere ketɔ a la meleka bilala i ƒe ka wa n fa jamana כֹּכַר, sa i ri muso do כְּנָעַן n dence ye ye. ⁸Ni muso ma sɔn ka na i kɔƒe, wo kalili kunko ri כֹּכַר i ma, kɔni i kana wa n dence ri de!» ⁹A demenba ka a bolo la a tii Ibrahimah woro כֹּכַר ka a kali ko a ri wo beƒe ke.

¹⁰Wo כֹּכַר, Ibrahimah la demenba ka כֹּכַר tan ta a tii la כֹּכַר ma. ¹¹A se men keni ye, a ka כֹּכַר lala kolɔn da la so kɔkan. A donda wura da le ƒe, musoilu ye wala ji ta diya kolɔn da la waati men dɔ.

¹²A ka Alla tara ko: «Allabatala, n tii Ibrahimah Maari Alla, i jaandi, i ye n na sila diya n na bi. I ye numaya ke n tii Ibrahimah ye. ¹³N lɔni kolɔn da la yan, so kɔndɔ sunkurunilu ri na ji ta diya yan sisen. ¹⁴N ba a ƒɔ sunkurun men ye ko: «I la jitafen najii ka n sɔ ji כֹּכַר, n ye n min», ni wo ka n sɔ, ka ban ka n na כֹּכַר fanan namin, nba sunkurun wo ye ke i la baarden Isiyaka muso ri, i jere ka men nateƒe a ma. Ni wo beƒe kera, n di a lɔn ko i ra numaya ke n tii ye ka a masכְּנָעַן i ra ke a Maari Alla ri.»

¹⁵Sani a ye ban Alla matarala, Rebeka nara ka a ƒeren a la jitafen ye a kamannakun kan. Rebeka ye Betuweli denmuso le ri. Betuweli ye Milika dence le ri. Milika ye Nakri la muso le ri, Ibrahimah כְּנָעַן kɔnin. ¹⁶Sunkurun wo kepi kosebe. A ma ce lɔn כֹּכַר. A wara ji ta diya, ka a la jitafen nafa ka a koseyi. ¹⁷Ibrahimah demenba ka i bori ka wa a laben, ka a ƒɔ a ye ko: «N na, i jaandi, i ye n sɔ ji כֹּכַר, n ye n min.»

¹⁸Sunkurun ka a kaliya ka a la jitafen majii, ka ce wo jabi: «N fa, i min.» A ka a la jitafen mira a bolo la ka ce sɔ ji כֹּכַר. ¹⁹A banni ji minna, sunkurun kan ko: «I כֹּכַר, n di wa ji ta ka i la כֹּכַר fanan sɔ ji כֹּכַר. A beƒe ye alu min ka wasa.» ²⁰A ka i kaliya ka a la jitafen najii ka ji ke kolofen na jiminfen kɔndɔ ka i bori ka wa ji ta ikɔ. A to-ra ji tala ka na haan כֹּכַר beƒe banda alu minna. ²¹A ƒere ye baara wo kan tuma men na, ce wo ka a lɔn ka a mafene. A ma foyi ƒɔ. A ka sunkurun כְּנָעַן ka a lɔn ni Allabatala da a la sila diyala.

²²כְּנָעַן beƒe banda ji minna tuma men na, ce ka nundɔlafen sanin do labɔ, men sumannin di karamun loolu כֹּכַר. A ka bololafen sanin fila fanan nabɔ, men sumannin di karamun keme a ni karamun tan ni loolu כֹּכַר. ²³A ka sunkurun mapininka ko: «Hake to, yon den-

muso ye ile ri? I fa ri כֹּכַר ka nde ni n taamanכְּנָעַן jiya a wara wa?» ²⁴Rebeka ka a jabi: «Nakri ni Milika dence Betuweli, wo denmuso le nde ri. ²⁵Ai ri jiya diya כְּנָעַן an wara. Bin ni fira siyaman ye an bolo fanan ka a di i la כֹּכַר ma.»

²⁶Ce ka wo men ka a tin birin ka Allabatala bato. ²⁷A kan ko: «N di Allabatala tando, n tii Ibrahimah Maari Alla, a ma ban a la kaninteya ma. Allabatala le ka a lɔn כֹּכַר ka n na n di n tii Ibrahimah badenmailu ma yan.»

²⁸Sunkurun ka a bori ka wa a beƒe nafa כֹּכַר ye a na wara. ²⁹Wo ka Rebeka כְּנָעַן do ƒeren ye, men כֹּכַר ko Laban. Wo ka wo beƒe men tuma men na, a כֹּכַר ka a bori ka wa ce wo כֹּכַר da la, ³⁰baa Laban tun ka nundɔlafen ni bololafen yen a doomuso bolo la. Rebeka ka a dantɛli men ke, Laban tolo ƒere ye wo beƒe la. A sera kolɔn da la, ka ce lɔni ƒeren a la כֹּכַר dafɛ.

³¹Laban ka a ƒɔ a ye ko: «N fa, ile, Allabatala ka baraka don ile men na כֹּכַר, nfenna i lɔni kɔkan yan? An ye wa lu ma. N da dinkira raben i ye, ka dinkira fanan daben i la כֹּכַר ye.»

³²Wo כֹּכַר, ce wara Laban kɔ ƒe lu ma. Alu senin ye, Laban ka כֹּכַר la donin beƒe lajii, ka bin ni fira di alu ma. A nara ji di ce ni a taamanכְּנָעַן ma. Alu ka alu sen mako. ³³A ka damunun sii alu כֹּכַר. Kɔni ce kan ko: «N ƒe damunun kela כֹּכַר, fo n ye dantɛli ke כֹּכַר.» Laban ka a jabi: «Ale le wo ri. I ye dantɛli כֹּכַר ke.»

³⁴Ce kan ko: «N ye Ibrahimah demenba le ri. ³⁵Allabatala ka baraka don n tii la wo כֹּכַר kosebe ka a ke nan-fulutii ri. A ra saa ni ba ni nisiilu di a ma, a ni wodigbe ni sanin, a ni כֹּכַר, a ni כֹּכַר ni faliilu. ³⁶N tii Ibrahimah muso Saran ka dence כְּנָעַן a ye a la musokɔkɔbaya waati כֹּכַר. N tii ra a bolofen beƒe di a dence wo le ma. ³⁷Nba, lon do כֹּכַר, n tii ka a ƒɔ n ye ko n ye n kali a ye ko a siini Kanaan בְּנֵי־כְנָעַן wara men dɔ pin, ko n kana sɔn ka wo denmuso si furu a dence ye. ³⁸Ko n ye wa a fa jamana כֹּכַר ka muso pinin a dence ye a badenmailu wara. ³⁹N ka a mapininka ko ni denmuso ma a sɔn ka na n kɔ ƒe don? ⁴⁰A ka n jabi a ye taamala ka ben Allabatala men kan ma, wo jere ri a la meleka bila n ƒe ka n na sila diya n na, kosa n di muso furu a dence ye a badenmailu wara a fa jamana כֹּכַר. ⁴¹N tii kan ko n ba se a fa la jamana כֹּכַר, ko ni a badenmailu ka i ban muso dila n ma, ko n na kalili kunko ri כֹּכַר n ma wo כֹּכַר. Ko kalili kunko wo ƒe כֹּכַר n ma ƒa gberɛ si ma fo wo ba ke.

⁴²«Nba, n se men keni kolɔn da la bi, n ka Alla matara ko: «Allabatala, n tii Ibrahimah Maari Alla, i jaandi, i ye n na sila diya n na. ⁴³N lɔni kolɔn da la yan. Sunkurun men ba na ji ta diya yan, ni n ka a ƒɔ wo ye ko: «Na, i ye i la jitafen najii ka n sɔ ji כֹּכַר,» ⁴⁴ni a ka n jabi: «Do min, n ye wa do fanan ta ka na a di i la כֹּכַר ma,» nba sunkurun wo ye ke n tii la dence la muso ri, Allabatala jere ka men nateƒe a ma.» ⁴⁵Nba, sani n ye ban madiyali kela n kɔndɔ, n ka Rebeka natɔla yen. A la jitafen ye a kamannakun kan. A wara jitafen wo lafa. N ka a ƒɔ a ye ko: «N na, n sɔ ji כֹּכַר.» ⁴⁶A ka a kaliya ka jitafen majii a ka-

mannakun na ka a fɔ ko: «I min. N di i la ɔmɛɪlu fanan sɔ ji rɔ.» Wo rɔ, n ka n min. N banni n minna, a ka n na ɔmɛɪlu fanan sɔ ji rɔ. ⁴⁷ N ka a maɲininka ko: «Yon denmuso ye ile ri?» A kan ko: «Nakɔri ni Milika dence Betuweli denmuso le nde ri.» N ka nundɔlafen don a nun dɔ, ka a bololafen bila a bolo la. ⁴⁸ N ka n tin birin ka Allabatata bato, n tii Ibrahima Maari Alla kɔnin. N ka wo tando ka a masɔɔn a ka a lɔ n kɔɔn ka na n di n tii Ibrahima badenmailu wara, ka alu denmuso sɔɔn n tii dence ye. ⁴⁹ Nba, ni alu ye a fe ka kan-inteya yirika n tii la, ai ye wo fɔ n ye. Ni ai fanan ti se wo kela, ai ye wo fɔ n ye, kosa n ka kan ka men ke, n ye wo ke.»

⁵⁰ Laban ni Betuweli ka a jabili ke ko: «Ko nin kɔni Allabatata jere le rɔ. An ti se wo masɔɔla. ⁵¹ Rebeka le nin di. A ta, i ye wa a ri. A ye ke i tii dence la muso ri, iko Allabatata a ra a lateɛ na men ma.» ⁵² Ibrahima demenba ka jabili wo men tuma men na, a ka a tin birin duu ma ka Allabatata bato. ⁵³ A ka wodigbe masidilifen ni sanin masidilifen labɔ ka woilu di Rebeka ma, a ni faanin. A ka fen numa bailu di a kɔɔɔ ni a na fanan ma.

⁵⁴ Wo rɔ, kuma wo banni, ce ni a taamaɲkɔɔnilu ka damunun ke, ka alu min, ka su si. Alu kununni sɔɔma da la, ce ka a fɔ Rebeka la mɔɔɔlu ye ko, «Ai ye sila di n ma sa n di n kɔseyi n tii wara.» ⁵⁵ Rebeka kɔɔɔ ni a na ka jabili ke ko: «A to sunkurun ye tele tan kɔɔn ke an fe yan fɔɔ. Wo ba tamin, a ri wa.» ⁵⁶ Ce kan ko: «Ai jaandi, ai kana n nanɔɔ butun, baa Allabatata a ra n na sila diya n na. Ai ye a to n ye kɔseyi n tii wara jona.» ⁵⁷ Alu ka a jabi: «Nba, an ye sunkurun kili ka a maɲininka.» ⁵⁸ Alu ka Rebeka kili ka a maɲininka ko: «I ri taa ce nin kɔfe sisen wa?» A kan ko: «N di wa.»

⁵⁹ Wo rɔ, alu ka alu badenma muso Rebeka bila ka wa Ibrahima demenba ni a taamaɲkɔɔnilu kɔfe. ɔnmuso men ka a mamira, wo wara Rebeka malɔ. ⁶⁰ Alu watɔla, Rebeka wara mɔɔɔlu duwara a ye. Alu kan ko: «An badenma muso, Alla ye i kɔɔn siyaya ka a ke mɔɔ waa siyaman siyaman di, Alla ma wo kera. Alla ye alu se alu juuila, Alla ma wo kera.» ⁶¹ Rebeka ni a la ɔnmusoilu ka alu raben ka yeɛ ɔmɛɪlu kan, ka alu bila Ibrahima demenba kɔfe. A wara Rebeka ri wo na le ma.

⁶² Wo ka a teren, Isiyaka ra bɔ Beri Lasayi Rɔyi fan fe, Nekebi mara rɔ. ⁶³ Lon do rɔ, Isiyaka wara a mataamala diya wula kɔɔɔ wura da fe. A ka a na lɔ ka ɔmɛɪlu natɔla yen. ⁶⁴ Rebeka ka a na lɔ ka Isiyaka yen tuma men na, a jiira ka bɔ a la kɔmɛ kan. ⁶⁵ A ka Ibrahima demenba maɲininka ko: «Men kɔɔ wula rɔ ka na an kunben nin, yon de wo ri?» Ce kan ko: «N tii le wo ri.» Wo rɔ, Rebeka ka a la kunnabirin ke a kun na.

⁶⁶ Nba, ce tun ka fen fen ke a la taama rɔ, a ka wo beɛ naɔ Isiyaka ye. ⁶⁷ Isiyaka wara Rebeka ri a na Saran na faaninbon na, ka a furu ka a ke a muso ri. Isiyaka ka Rebeka kanin kosebe, a diyara a ye. Wo rɔ, Isiyaka jusu sumara a na la saya ko rɔ.

Ibrahima la saya

25 Nba, Ibrahima ka muso gberɛ furu, men kɔ ko Ketura. ² Wo ka denceilu sɔɔn Ibrahima ye:

Simiran, Jokisan, Medan, Madiyan, Sisibaki a ni Suwahi. ³ Ibrahima dence Jokisan fanan ka dence fila sɔɔn: Seba ni Dedan. Dedan denceilu kera Asirikailu ni Letusikailu ni Lemikailu le ri. ⁴ Ibrahima dence Madiyan denceilu le ten: Efa, Eferi, Henki, Abida a ni Elida. Wo beɛ ye Ketura kɔɔn de ri.

⁵ Ibrahima ka a ceɛ beɛ di Isiyaka le ma, ⁶ kɔni a ka a muso tɔilu denceilu fanan sɔ fen doilu rɔ. Sani a ye sa, Ibrahima ka woilu lawa telebɔ jamana rɔ, ka alu mabɔ a dence Isiyaka la.

⁷ Ibrahima si san beɛ ladenni kera san keme ni san biwɔɔnwula ni san loolu le ri. ⁸ A ka a la kɔɔya diya bɔ kosebe ka sa ka la a benbailu kan. ⁹ A dence fila, menilu ye Isiyaka ni Isumayila ri, woilu ka a su don Makipela falan na, Mamere fan fe. Dinkira wo tere ye Hetika Sokari dence Efurɔn bolo kɔɔman na, ¹⁰ kɔni Ibrahima ka wo le san a ma. A ni a muso Saran su donda ye.

¹¹ Ibrahima sani kɔ rɔ, Alla ka baraka don a dence Isiyaka la kɔ rɔ. Isiyaka siini tere Beri Lasayi Rɔyi le la.

Isumayila kɔɔn

¹² Nba, Ibrahima dence Isumayila kɔɔn de nin di, Saran na ɔnmuso Misiranka Hajara a ka men kɔɔn Ibrahima ye. ¹³ Isumayila denceilu kɔ le nin di, ka ben alu sɔɔn waati ma. A dence fɔɔ kɔ ko Nebayɔti, ka Kedari tuun wo la, ka Adibeli tuun wo la, ka Mibisamu tuun wo la, ¹⁴ ka Misima tuun wo la, ka Duma tuun wo la, ka Masa tuun wo la, ¹⁵ ka Hadadi tuun wo la, ka Tema tuun wo la, ka Seturi tuun wo la, ka Nafisi tuun wo la, ka Kedima tuun wo la.

¹⁶ Isumayila denceilu le wo ri, menilu kera faama tan ni fila le ri, ka alu sii kabila tan ni fila kun na, beɛ ni alu la so. ¹⁷ Isumayila ka san keme ni san bisawa ni san wɔɔnwula le sɔɔn, ka sa ka la a benbailu kan. ¹⁸ A kɔɔn siini tere Asiri so sila la, Misiran telebɔ fan fe, Habila ni Suri soilu tema. Alu ni alu badenma tere ma i sii i kɔɔn fe.

¹⁹ Nba, Ibrahima dence Isiyaka kɔɔn de nin di. Ibrahima ka Isiyaka sɔɔn. ²⁰ Isiyaka sɔɔn ka san binnaanin kɔ tuma men na, a ka Rebeka furu. Rebeka fa le tere Betuweli ri. Betuweli ye Aramu kɔɔn do le ri ka bɔ Padani Aramu. Rebeka kɔɔn le tere Aramu kɔɔn Laban di. ²¹ Isiyaka ka Allabatata matara a muso ye ka a masɔɔn a tere densɔɔnbali le ri. Allabatata ka a la tarali kan mira, Rebeka ka filani kɔɔn ta. ²² Ka a teren alu ma sɔɔn fɔɔ, denilu bilara i kɔɔn na alu na kɔɔn rɔ. Rebeka kan ko: «Nfenna nin ye kela n na?» A wara Allabatata maɲininka ko wo ma. ²³ Allabatata ka a jabi:

«Jamana fila le ye i kɔɔn.
Jamana fila ri bɔ i kɔɔn rɔ.

Kelen fanka ri bonya kelen ta ri.

Koƙamam ri ke doomam ƙa baaraden de ri.»

²⁴ Nba, Rebeka moyi lon seni, a moyira filani le la.

²⁵ Men folaƙa nɗa, wo wulenni de tere, si le tere ye a fari ma. Wo ri alu ka wo tɗa ko Esawu. ²⁶ Wo ƙa ri, a dooƙe nara, a ƙaƙe sen tintiri mirani a bolo. Alu ka wo tɗa ko Yakuba. Rebeka ka alu ƙaƙe ka a teren Isiyaka da san biƙɗa.

²⁷ Denilu bonyara ka ke kanberen di. Esawu ƙera donso fadiman di, waa ri taama diyara a ye. Ƙni, Yakuba ƙera ƙaƙe masumanin di, a tun te a mabla faaninbon na kosebe. ²⁸ Esawu duman tere Isiyaka ye, ka a masoƙa a tere ye sobo ƙaƙe Esawu le sababu le ri. Yakuba duman tere Rebeka ye.

²⁹ Lon do ri, Yakuba tere ye ƙaƙe tibia. Esawu ƙaƙe ba nara ka ƙa wula ƙaƙe. ³⁰ A ka a ri Yakuba ye ko: «Ƙaƙe ba le n na nin. I jaandi, i ye n si i la ƙaƙe wulen di. N ye a damun.» Nba, kuma wo ƙera sababu ri, maƙɗu ka a ri Esawu ma ko Edmu †.

³¹ Yakuba ka a jabi: «Ni i ka i la ƙaƙe mamƙa di n ma fola, n di i ƙa.» ³² Esawu kan ko: «Ƙaƙe ƙeƙe n faala. Ƙaƙe mamƙa ye nfen nala n ma?» ³³ Yakuba ka a jabi: «I kali Alla la fola.» Esawu ka a kali a ye, ka a la ƙaƙe mamƙa falen Yakuba ma wo nala le ma. ³⁴ Wo ri Yakuba ka a ƙaƙe ni buru ri. Esawu ka a damun ka ji min ka a wuli ka wa.

Nba, a ƙera ten de. Esawu ma a la ƙaƙe mamƙa jate foyi ri.

Isiyaka wara Filisitu la jamana ri

26 Nba, wo be taminni ƙa ri, ƙaƙe donda jamana ƙaƙe. Ƙni ƙaƙe men donda Iburahima la waati ri, wo ni nin te kelen di. Isiyaka wara Filisitu la mansa Abimeleki wara, Kerari so la. ² Allabatata ƙaƙe gbe ri Isiyaka ye, ka a ri a ye ko: «I kana wa Misiran! N ƙeƙe jamana men yirakala i la, i ye wa i sii ye. ³ I ye men jamana wo ri fola. N di to i fe, ka baraka don i la ko ri, ka yori nin be di i ni i nƙa ma. Wo ri n di n na lahiƙi mafa, n ka men ta i fa Iburahima ye. ⁴ Ko lolo ka siya nala men ma, n di i nƙa siyaya wo nala ma, ka duu nin be di alu ma. Siyailu be ri baraka ƙaƙe n bolo i nƙa na sababu ri. ⁵ N di baraka don i la ko ri, ka a masoƙa Iburahima ka n kan mira ka a ke. N ka men ri a ye, a ka wo be ke. A ka n na jamarili ni n na sariya be latelen.» ⁶ Wo ri, Isiyaka ka a sii Kerari ye.

⁷ Ye ceilu tun ba Isiyaka maƙɗu a muso la ko ma, a ri a ri ko a doomuso le. A silanni tere a fola alu ye ko a muso le, sa alu kana a faa ka Rebeka ta, baa Rebeka keƙi ba le tere.

⁸ Nba, Isiyaka menda Kerari. Lon do ri, Filisiti la mansa Abimeleki ka a nala labla a la bon na ka Isiyaka ni a muso Rebeka yen. Alu ye tolon kela i nƙa fe.

⁹ Abimeleki ka Isiyaka kili ka a ri a ye ko: «I muso le nin di jki! Nfenna i ka a ri an ye ko i doomuso le?» Isiyaka ka a jabi: «N ka a ri ka a masoƙa a tere n ƙaƙe ko ai ri

n faa ka a ta.» ¹⁰ Abimeleki kan ko: «I ka nfen ko ke an na nin de ten? Ni n na jamana do tun ka a la i muso fe wo ri don? Ni wo tun ƙera, i tun di an ko hara-munnin kela ri!»

¹¹ Abimeleki ka a jasere mala a la ƙaƙe be ye ko: «Mƙa men ba a maa Isiyaka la, wala a muso la, n di wo tii faa.»

¹² Nba, wo san kelen Isiyaka ka suman sen jamana wo ri. A la suman nɗa kosebe, a ka suman si men foyi, a ka wo nƙa keme nƙa, baa Allabatata ka baraka don a la suman di. ¹³ Isiyaka bolofen siyaya, foo ka a ke nanfulutii ba ri. ¹⁴ Saa ni ba ni nisi ni joni tere a bolo. Wo ri, a la ko pangboya ka Filisitu ƙaƙe. ¹⁵ Wo bolo ma, alu ka ƙaƙe a la ƙaƙe be ƙaƙe fo ka alu ja. A fa Iburahima la joni le tun ka ƙaƙe woilu sen a la tele ri.

¹⁶ Abimeleki ka Isiyaka kili ka a ri a ye ko: «I ye ƙa an wara yan. I fanka ka bon an ta ri.»

Filisitu ka Isiyaka keƙe a la ƙaƙe ni

¹⁷ Wo ri, Isiyaka ƙaƙe ka wa a la faaninbon ko Kerari kenegbe ri, ka a sii dinkira wo ri. ¹⁸ A fa Iburahima tun ka ƙaƙe menilu sen dinkira wo ri a tele ri, Filisitu nara ka woilu be lafa a la saya ƙa ri. Isiyaka ka ƙaƙe wo be ƙaƙe ko kura. A fa tun ka ƙaƙe men la ƙaƙe ni, Isiyaka ka ƙaƙe kelen kelenna ƙaƙe ni la alu la.

¹⁹ Lon do ri, Isiyaka la joni ka ƙaƙe do sen kenegbe ri ka se ji ma. ²⁰ Kerari kolofen ƙaƙe madenilu nara ka Isiyaka la kolofen ƙaƙe madenilu keƙe, ka a ri ko: «Ƙaƙe nin ye an ta le ri.» Isiyaka ka ƙaƙe wo tɗa la ko Eteki, ka a masoƙa alu keƙa a fe. ²¹ Isiyaka la joni ka a ƙaƙe dogbere sen. Ƙni Kerariku nara ka alu keƙe wo fanan fe. Isiyaka ka wo tɗa la ko Sitina. ²² A ka yori wo bila ka wa yori gbera, ka ƙaƙe gbera sen ye iko. Mƙa si ma alu keƙa wo fe. Wo ri, Isiyaka ka wo tɗa la ko Rehoboti. A kan ko: «Sisen Allabatata da dinkira di an ma. An di sabati jamana nin ƙaƙe.»

²³ Isiyaka ƙaƙe ka wa Beri Seba. ²⁴ Su wo ri, Allabatata ƙaƙe gbe ri a ye, ka a ri a ye ko: «Nde ye i fa Iburahima Maari Alla le ri. I kana silan, baa n ye i fe. N di nɗa ke i ye ka i nƙa siyaya n na baaraden Iburahima la ko ƙaƙe.»

²⁵ Isiyaka ka Alla saraka ko diya ko ye Allabatata bato kanma. A ka a la faaninbon ko dinkira wo ri. A la joni ka ƙaƙe gbera sen.

Abimeleki ni Isiyaka ka lahiƙi sidi

²⁶ Lon do ri, mansa Abimeleki ni a laila Ahusati ni a la keƙe kuntii Piko ƙaƙe Kerari ka na Isiyaka wara. ²⁷ Isiyaka ka alu maƙɗu ko: «Waati taminni, ai ka n tɗa ka n gben ka n naba ai la jamana ri. Nfenna ai nani n wara yan sisen?» ²⁸ Alu ka a jabi: «An da a yen ko Allabatata ye i fe. An ye teriya sidi an nƙa tɗa, ka ben kan kelen ma. ²⁹ Ikomin an ma kojuu ke i la, i fanan te kojuu ke an na. An ka kojuu le ke i ye. I ƙaƙe

† Edmu ƙaƙe le ko wuleman

an תכרע הֶרֶע לֶרָ. An da a yen sisen ko Allabatala ra baraka don i la ko רָ.»³⁰ Isiyaka ka tibili ba ke alu ye. Alu ka damunun ke ka alu min.

³¹ Wo duusa gbe jona, alu ka alu kali i תכנך ye ko alu te kojuu ke i תכנך na. Wo banni, Isiyaka ka sila di alu ma. Alu בִּכְרָה הֶרֶע לֶרָ ka wa.

³² Nba, wo lon kelen, Isiyaka la jnnilu בכרה כלכלן sen diya ka na a fa a ye ko: «An da כלכלן sen ka se ji ma.»

³³ Isiyaka ka כלכלן wo כֶּכֶּלַח la ko Seba. Wo le ka a ke, so wo כֶּכֶּלַח lara ko Bēri Seba haan bi.

Esawu musoilu

³⁴ Nba, Esawu כֶּכֶּלַח ka san binaanin כֶּכֶּלַח tuma men na, a ka Hetika sunkurun fila furu. Kelen כֶּכֶּלַח ko Yudititi. Wo fa tere Bēri le ri. A כֶּכֶּלַח kelen כֶּכֶּלַח ko Basimati. Wo fa tere Elon de ri.³⁵ Muso woilu la ko ka Isiyaka ni Rebeka jusu כֶּכֶּלַח kosebe.

Isiyaka Duwara Yakuba ye

27 Nba, Isiyaka כֶּכֶּלַח kosebe. A na tere te fen na sa la wula רָ. Lon do רָ, a ka a dence פֶּלֶס Esawu kili ko: «N dence.» Esawu ka a jabi: «Naamun.»² Isiyaka kan ko: «A ragbe, n da כֶּכֶּלַח. N ma n sa waati לֶכֶּן. ³ I ye i la donsoya muran ta, i la bijekala ni i la bije, ka wa sobo pinin wula כֶּכֶּלַח. I ye na sobo di n ma. ⁴ Suman men duman n ye, i ye wo tibi ka a sii n כֶּכֶּלַח. N di wo damun ka duwa i ye sani n ye sa waati men דָּ.»

⁵ Jaa, Isiyaka ka men fa a dence Esawu ye, Rebeka tolo tere ye wo be la. Esawu בכרה ka wa sobo pinin diya wula כֶּכֶּלַח tuma men na, ⁶ Rebeka ka a fa a dence Yakuba ye ko: «N da i fa kuma kan men. A ra a fa i כֶּכֶּלַח Esawu ye ko: ⁷ «i ye na sobo ri. Ko suman men duman n ye, ko i ye wo tibi ka a sii n כֶּכֶּלַח. Ko n di wo damun ka duwa i ye Allabatala pana sani n ye sa waati men דָּ.»⁸ Rebeka kan ko: «Nba, n dence, i tolo malb. N ye men פֶּלֶס i ye, i ye wo ke. ⁹ Wa badennin numa fila mira ba kuru רָ ka na alu ri. Suman men duman i fa ye, n di wo tibi. ¹⁰ N ba ban wo tibila, i ri wa a di i fa ma. A ri wo damun ka duwa i ye sani a ye sa waati men דָּ.»

¹¹ Yakuba ka a na jabi: «Koni i ka a לֶכֶּן ko n כֶּכֶּלַח Esawu fari fan be ye si le ri. Si don te nde ma. ¹² Ni n fa ka a maa n na don? Ni wo kera, a ri n jate janfate ri. N te duwa si כֶּכֶּלַח, fo danka.»¹³ A na kan ko: «N dence, Alla ye a ke danka wo kana i mira fo nde. N ka men פֶּלֶס, i ye wo ke כֶּכֶּלַח. Wa bailu mira ka na alu ri.»

¹⁴ Yakuba wara ba fila mira ka na alu di a na ma. A na ka a fa diyana tibili ke. ¹⁵ Esawu la faanin numa tere ye a na bolo bon na. Rebeka ka faanin wo ta ka wo don a dence doomani Yakuba bolo. A ka a bila a ma. ¹⁶ Rebeka ka ba gbolo ta ka Yakuba bolokailu masidi. A ka a kan fanan masidi, si tun te a fan menilu ma. ¹⁷ A ka suman tibini wo don Yakuba bolo, ka buru la a kan, a tun ka men gbasi.

¹⁸ Yakuba wara wo ri a fa wara, ka a fa kili ko: «N fa.» Isiyaka kan ko: «Naamun. N dence numan de kan?»

¹⁹ Yakuba ka a fa jabi: «I dence פֶּלֶס Esawu le kan. I ka men פֶּלֶס n ye, n da wo ke. I wuli ka i sii ka n na sobo damun, sa i ri duwa n ye.»²⁰ Isiyaka ka a fa a dence ye ko: «Ee, n dence! I ra kaliya. I ka sobo כֶּכֶּלַח jona di?» Yakuba kan ko: «Allabatala, i Maari Alla, wo le ka n harijee fulen.»²¹ Isiyaka kan ko: «N dence, i madon n na yan. N ye n bolo maa i la ka a לֶכֶּן ni Esawu le ile ri.»

²² Yakuba ka a madon a fa la. A fa ka a maa a la ka a fa ko: «I kan כֶּכֶּלַח Yakuba kan na, כֶּכֶּלַח i boloilu ye Esawu boloilu le ri.»²³ Isiyaka filira Yakuba ma, ka a masכֶּלַח si tere ye a boloilu ma iko Esawu boloilu tere ye na men ma, wo bolo ma a duwara a ye.

²⁴ Isiyaka ka Yakuba manininka ko: «Tuna le wa, ko n dence Esawu le ile ri?» Yakuba ka a jabi «Nde le.»

²⁵ Isiyaka kan ko: «Suman di n ma. N di i la sobo damun ka duwa i ye.» Yakuba ka suman sii a כֶּכֶּלַח. A ka damunun ke. Yakuba nara resenji fanan di. A ka wo min. ²⁶ Isiyaka banda damununna ka a fa a ye ko: «N den, i madon n na ka n sunbu.»²⁷ Yakuba ka a madon a la ka a sunbu. Isiyaka ka a la faanin suma men tuma men na, a ka a duwa a ye ko: «N dence suma ye ikomin sene suma duman na men ma, Allabatala ka baraka don sene men דָּ.»

²⁸ N dence, Alla ma i la seneke duu numaya ka sancu numa lana a kan,

Alla ma wo kera.

Ka i la suman ni i la resenji siyaya kosebe,

Alla ma wo kera.

²⁹ Ka כֶּכֶּלַח bila i la fanka כֶּכֶּלַח,

Alla ma wo kera.

Ka siyailu lana ka alu majii i כֶּכֶּלַח,

Alla ma wo kera.

Ka i lasii i badenmailu kun na,

Alla ma wo kera.

Ka i na la den be lana ka alu majii i כֶּכֶּלַח,

Alla ma wo kera.

כֶּכֶּלַח men ba i danka,

Alla ma כֶּכֶּלַח lara wo kan.

כֶּכֶּלַח men ba duwa i ye,

Alla ma numaya kera wo ye.»

Esawu kan ko Isiyaka ye duwa a fanan ye

³⁰ Nba, Isiyaka banni duwala Yakuba ye, Yakuba בכרה a fa כֶּכֶּלַח. A ma men bake wo כֶּכֶּלַח, a כֶּכֶּלַח Esawu nara ka כֶּכֶּלַח donsoya diya wula כֶּכֶּלַח. ³¹ A ka suman duman tibi, ka wa a di a fa ma. A ka a fa a fa ye ko: «N fa, i ye i wuli. I ye i dence la sobo damun, ka duwa n ye.»

³² A fa kan ko: «Yon de kan?» A ka a jabi: «Nde le kan, i dence פֶּלֶס Esawu.»³³ Isiyaka yereyerera kojuyya. A kan ko: «Yon wara sobo faa ka wo tibi ka na a sii n כֶּכֶּלַח? N ka wo damun ka duwa a tii ye sani i ye na. N da duwa a ye, n ti se wo yelemanna butun.»

³⁴ Nba, Esawu ka a fa la kuma wo men tuma men na, a jusu kasira. A kulera kojuyya ka a fa a fa ye ko: «N fa,

i ye duwa n fanan ye!»³⁵ Isiyaka ka a jabi: «I doocɛ le nara janfa ɔ ka i la duwawu ɔɔɔɔ.»

³⁶ Esawu kan ko: «Men ka a ɔɔ la ko Yakuba †, jo ye wo fe, baa a ra janfa don n ma sija fila. A ɔɔ benni a ma fewu! A ka n na ɔɔɔɔmamaɔɔɔɔ mira n na ka wo ke a ta ri. A ra n na duwawu fanan ta. N fa, i ma duwa si bila n ye wa?»³⁷ Isiyaka ka a jabi: «A ragbe! N da a lasii i kun na, ka a badenma ɔ beɛ ke a la baaraden di. N da suman ni resenji siyaman baraka don a la ko ɔ. N dence, n ye nfen ke i ye?»³⁸ Esawu ka a fa madiya iko tuun ko: «N fa, duwa kelenpe wo le teren i bolo wa? I ye duwa n fanan ye.» Esawu kulera ka woyo ka kasi kosebe.³⁹ A fa ka a ɔ a ye ko: «Duu numa ye ɔɔɔɔ men ɔɔ, sancɔ numa ye na la a kan, i ri janyan wo la.⁴⁰ I ri i balo ɔɔɔɔ i la fanmuru le la. I ri ke i doocɛ la baaraden de ri, ɔɔni i ba murunti tuma men na, i ri i jere ɔ a la fanka ɔɔɔɔ.»

Yakuba ka i bori ka wa a barince wara

⁴¹ Nba, Isiyaka ka duwawu men ke Yakuba ye, wo kera sababu ri, Yakuba gboyara Esawu ye. Esawu ka a miri ko: «N fa la sa waati a ra sudunya. Ni a sara, an ba ban a su don na, n di n doocɛ Yakuba faa.»

⁴² Esawu miri tere ye men di, wo fɔra Rebeka ye. Wo ɔ, a ka a dence Yakuba kili ka a ɔ a ye ko: «I tolo malɔ. A loo ye i ɔɔɔɔ Esawu la ka i faa ka a la mɔne ɔ ɔ ɔ. ⁴³ N den, i ye n kan mira ka a ke. I bori sisen ka wa n ɔɔɔɔ Laban wara Haran.⁴⁴ I ye men a wara ye dooni, foo i ɔɔɔɔ jusu ye ban sumala.⁴⁵ I ɔɔɔɔ la diminya ba mala, i ka men ke a la, a ri pina wo ɔ ɔ ɔ. Wo ba ke, n di kela di i ma ko i ye na. Ni wo te n kana ɔɔɔɔ ai fila beɛ la ko ɔ lon kelen ɔɔ.»

⁴⁶ Nba Rebeka ka a ɔ Isiyaka ye ko: «N ɔɔ, Esawu ka Hetika sunkurun menilu furu pin, woilu ra n seɛ kojuya, foo ka dununa loo ɔ n na. Ni Yakuba fanan ka Hetika sunkurun do ta, men ye woilu ɔɔɔɔ di, wo ri n ɔɔ wo na jere jere ma. Saya ka fisa wo ri paɔɔ!»

28 Wo ɔ, Isiyaka ka Yakuba kili ka duwa a ye, ka a ɔ a ye ko: «I kana muso ta Kanaan ɔɔɔɔ denmusoilu ɔ de!² Wa i benba Betuweli wara Padami Aramu, ka i barince Laban denmuso do furu.³ Alla Seebeɛtii ye baraka don i la ko ɔ ka i jiri ka i ɔɔɔɔ siyaya. Alla ye jama siyaman ɔ ɔ ɔ. ⁴ Alla ka baraka men ke i benba Ibrahima la ko ɔ, a ye baraka wo ɔɔɔ ke i ni i ɔɔɔɔ na ko ɔ, kosa jamana pin di ke i ta ri, i ɔɔɔ men ɔɔ pin di i ye ɔɔɔɔ de ri haan bi, baa Alla ka jamana pin di Ibrahima le ma.»

⁵ Isiyaka ka Yakuba lawa Padani Aramu, ko a ye wa Laban wara, men ye Aramu ɔɔɔɔ Betuweli dence ri. Laban de Yakuba ni Esawu na Rebeka ɔɔɔɔ ri.

Esawu ka muso gberɛ furu

⁶ Nba, Esawu ka a yen ko Isiyaka ra duwa Yakuba ye ka a lawa Padani Aramu, ko a ye muso do ta ye. A ka a

† Yakuba ɔɔ ye le ko sen tintiri a ɔ na gberɛ ye ko janfate

yen fanan ko a fa ra duwa Yakuba ye tuma men na, a ka a ɔ a ye ko a kana muso ta Kanaan ɔɔɔɔ denmusoilu ɔ de!⁷ Esawu ka a yen fanan ko Yakuba ka a fa ni a na kan mira ka wa Padani Aramu.⁸ Esawu ka a ɔɔ wo le ɔ ko Kanaan ɔɔɔɔ sunkurun ma di a fa Isiyaka ye.⁹ Wo ɔ, a wara Isumayila wara, men ye Ibrahima dence ri. A ka wo denmuso do furu ka a la a musoilu kan. Sunkurun wo ɔɔ le ko Mahalati. A ɔɔɔɔ ɔɔ ko Nebayoti.

Yakuba sibora

¹⁰ Nba, Yakuba ɔɔra Beri Seba ka wa Haran.¹¹ A ye sila kan tuma men na, a sera dinkira do ɔ ka si ye, baa su tun da ko a ma. A ka a la, ka kabakurun do ta ka a don a kun ɔɔɔ a sunɔɔɔ.¹² Ka a ɔ sunɔɔ ɔ a ka sankale do yen sibo ɔ. Wo ɔni duu ma, a kun seni foo bandakolo ma. Alla la melekailu ye jii ni yeɛla sankale wo ma.¹³ Allabatala jere kan ko: «Nde le Allabatala ri, i benba Ibrahima ni i fa Isiyaka Maari Alla. I lani duu men kan pin de, n di wo di i ni i ɔɔɔɔ ma.¹⁴ I ɔɔɔɔ di siyaya iko duukolo kijɛ, ka jensen ka wa teleɔɔ ni telebe ɔ, ka wa tele kankan bolo maran ni tele kankan bolo kinin ɔ. I ni i ɔɔɔɔ di ke sababu ri, siyailu beɛ di baraka ɔɔɔ n bolo.¹⁵ I tolo malɔ. N ye i fe tuma beɛ ɔ. I wa ke wa la ɔɔɔ ɔɔ ɔ, n di i latanka kojuu ma. N di i kɔseyi ka i lana jamana pin ɔ iko. N te ɔ i fe haan n da n lahidi mafa, men n da ta i ye.»

¹⁶ Yakuba kunura sunɔɔ ɔ tuma men na, a ka a ɔ ko: «Allabatala ye dinkira pin ɔɔ yan. N tun ma a ɔɔ.»

¹⁷ Yakuba silanda. A kan ko: «Dinkira masilannin de pin di de! Dinkira pin te foyi di fo Alla la bon! Sankolo don dinkira ri teren yan.»¹⁸ Yakuba wulira ɔɔɔ da la jona. A tun ka kabakurun men don a kun ɔɔɔ, a ka wo ta ka a laɔ ka a ke ɔɔɔɔ masere ri ka tulu ke a kan.¹⁹ A ka dinkira wo ɔɔ la ko Beteli. A ɔɔ ɔɔ le tere ko Lusi.

²⁰ Yakuba ka dakan ta Alla ye ko: «Ni Alla tora n fe ka n natanka n na taama pin ɔ, ka suman ni firiyabɔ di n ma,²¹ sa n di n kɔseyi here ɔ ka na n fa so la, ni i ka wo beɛ ke ten, Allabatala ri ke n Maari Alla ri.²² N da kabakurun men nalɔ ka a ke ɔɔɔɔ masere ri yan, wo ri ke Alla la bon di. I wa fen fen di n ma, n di wo ja di i ma.»

Yakuba sera a barince Laban wara

29 Yakuba ka sila mira ka wa teleɔɔ jamana ɔ.² A seni ɔɔ do ɔ, a ka ɔɔ do yen wula ɔ. Saa kuru sawa lani tere ɔɔɔ da la. Wo ye laminna ɔɔɔ wo le ɔ. ɔɔɔ wo da tuunni kabakurun men na, wo ka bon tere kosebe.

³ Kolofen ɔɔɔɔmadenilu alu wa alu la saa beɛ laden tuma men na, alu ri kabakurun makurukuru ka a labo ɔɔɔ da la, ka saa ie lamin. Saa wa ban alu minna tuma men na, alu ri kabakurun makurukuru ka ɔɔɔ da latunun a la iko.

⁴ Yakuba ka kolofen ɔɔɔɔmadenilu mapininka ko: «N badenmailu, ai ɔɔni mi?» Alu ka a jabi: «An ɔɔni Haran

de.»⁵ Yakuba kan ko: «Ai ka Laban lɔn wa, Nakɔri maren?» Alu ka a jabi: «An ka a lɔn.»⁶ Yakuba ka alu maɓininka ko: «Tana te a la ye?» Alu kan ko: «Tana si te a la ye. I ma a denmuso Raseli yen? A natɔla a la saailu ri.»

⁷ Yakuba kan ko: «Ai na lɔ. Tele ka jan fɔlɔ, saailu laden waati ma se fɔlɔ. Ai ye saailu lamin ka wa alu ri bin damun diya.»⁸ Kolofen kɔnɔmadenilu ka a jabi: «An ti se wo kela, foo saa bɛɛ wa ban nala fɔlɔ. Alu wa na, an di kabakurun makurukuru ka a bɔ kɔlɔn da la ka saailu lamin.»

⁹ Yakuba ye kumala kolofen kɔnɔmadenilu fe tuma men na, Raseli nara a fa la saailu ri. Ale le tere ie kɔnɔmaden de.

¹⁰ Yakuba ka a barince Laban denmuso Raseli ni a la saailu yen tuma men na, a wara kabakurun makurukuru ka a bɔ kɔlɔn da la, ka a barince la saailu lamin.

¹¹ Yakuba ka Raseli sunbu ka sewa kosebe fo ka kasi.

¹² A ka a fɔ Raseli ye ko, a ye a fa doomuso Rebeka den de ri. Raseli borimantɔ wara wo fɔ a fa ye.¹³ Laban ka a doomuso dence Yakuba la ko men tuma men na, a ka a bori ka wa a kɔfe. A seni a tɔɔfe, a ka a bolo minin-minin a kan ma ka a sunbu, ka wa a ri lu ma. Yakuba ka dantɛeli ke Laban ye.¹⁴ Laban ka kuma wo men tuma men na, a ka a jabi: «An bɛɛ ye buruju kelen de ri jɔ!» Yakuba ka karo kelen ke Laban tɔɔfe.

¹⁵ Lon do rɔ, Laban ka a fɔ Yakuba ye ko: «N badenma le i ri fewu, kɔni wo bɛɛ ni a ta, i ma kan ka baara ke n ye ni n ma i sara. I sara ka kan ka ke men di, i ye wo fɔ n ye.»

¹⁶ Wo ka a tereɛn, denmuso fila ye Laban bolo. Kɔnɔmamɔ kɔnɔ ko Laya. A doomuso kɔnɔ ko Raseli.¹⁷ Laya nakise tere ye keɓi, kɔni Raseli keɓi na bɛɛ ma.¹⁸ Raseli diyara Yakuba ye kosebe. Wo rɔ, a ka Laban jabi: «N di san wɔɔwɔwɔla ke baara la i ye yan, kosa i ri i denmuso filana Raseli di n ma.»¹⁹ Laban kan ko: «N wa a di ile ma, wo ka fisa a dini ri kɔnɔ gberɛ ma. To n tɔɔfe yan.»

²⁰ Wo rɔ, Yakuba ka san wɔɔwɔwɔla ke baara la Raseli sɔnɔn kanma, kɔni Raseli ladiyaɓɛ kɔnɔn san wɔɔwɔwɔla wo kera a pana iko tele dandɔ.

²¹ San wɔɔwɔwɔla dafani, Yakuba ka a fɔ Laban ye ko: «N muso di n ma sisen. Waati men fɔni, wo ra dafa. N ye a fe an ye den.»

²² Nba, Laban ka a siɓɓɔn bɛɛ kili ka tibili ba ke,²³ kɔni su wo rɔ, a ka a denmuso Laya ta ka wa a di Yakuba ma. Yakuba ni Laya denda.²⁴ Laban ka a la jɔn-muso do di Laya ma ka a ke a la jɔn di. Jɔn-muso wo kɔnɔ ko Silipa.²⁵ Duu sa gbeni, Yakuba ka Laya le yen ye! A wara a fɔ Laban ye ko: «I nɔ nfen de kela n na jin ten? N ka baara ke i ye Raseli le sɔnɔn ko rɔ. Nfenna i ra n janfa?»²⁶ Laban ka a jabi: «Ka doomamɔ furu kɔnɔmuso ye, wo te kela an wara yan.²⁷ I sabari ka lookun jin dafa Laya la kɔnɔ bon na. Wo wa tamin, n di Raseli fanan di i ma. Wo rɔ, i ri san wɔɔwɔwɔla gberɛ ke n ye.»

²⁸ Yakuba sɔnda wo ma. A ka lookun wo dafa Laya fe. Wo taminni, Laban ka a denmuso Raseli fanan di a ma.

²⁹ Laban ka a la jɔn-muso Bilaha di Raseli ma ka a ke a la jɔn-muso ri.³⁰ Yakuba ni Raseli denda. Raseli diyara a ye ka tamin Laya kan. Yakuba ka san wɔɔwɔwɔla ke baara Laban ye iko tuunni.

³¹ Allabatala ka a yen ko Laya ma duman Yakuba ye kosebe, tuma men na, a ka den sɔnɔn kɔnɔya Laya ye, kɔni Raseli tere ye densɔnɔnbali le ri.

³² Laya ka kɔnɔ ta ka dence sɔnɔn. A kan ko: «Allabatala ra n na tɔɔya yen. N di diya n ce ye sisen.» Wo le rɔ, a ka den kɔnɔ la ko Ruben †.³³ A ka kɔnɔ ta iko tuunni ka dence sɔnɔn. A kan ko: «Allabatala ra a men ko n ma duman n ce ye. Wo rɔ, a ra den jin fanan di n ma.» Wo le rɔ, a ka den wo kɔnɔ la ko Simeyɔn ††.

³⁴ Laya ka kɔnɔ ta iko tuunni ka dence sɔnɔn. A kan ko: «Sisen kɔni, n ce ri i fasa n ma, ka a masɔnɔn n da dence sawa sɔnɔn a ye.» Wo le rɔ, a ka den wo kɔnɔ la ko Lebi ‡.

³⁵ A ka kɔnɔ ta iko tuunni ka dence sɔnɔn. A kan ko: «Sisen, n di Allabatala tando.» Wo le rɔ, a ka den wo kɔnɔ la ko Yahuda ††. Wo kɔ, a ka den sɔnɔn madooya.

Yakuba den tɔilu

30 Nba, Raseli ka a yen tuma men na ko a ma den sɔnɔn Yakuba ye, a kɔnɔmuso la keleya ka a mira. A ka a fɔ Yakuba ye ko: «I ye den di n fanan ma. Ni wo te n di faa.»² Yakuba jusu kɔra. A ka a fɔ a ye ko: «N ye Alla le jɔnɔn jala wo rɔ wa? Ale le ma i lakanya den sɔnɔnna wa?»³ Raseli kan ko: «Nba, n na jɔn-muso Bilaha ta, i ye si a fe, sa a ri den sɔnɔn n ye, sa n fanan di ke denbatii ri.»

⁴ Wo rɔ, Raseli ka a la jɔn-muso Bilaha di Yakuba ma, ka a ke a muso ri. Yakuba ni wo sira.⁵ Bilaha ka kɔnɔ ta Yakuba la, ka dence sɔnɔn a ye.⁶ Raseli kan ko: «Alla ra jo di n ma. N ka men fɔ, a ra wo men ka n sɔnɔn dence la.» Wo le rɔ, Raseli ka den wo kɔnɔ la ko Daan ††.

⁷ Raseli la jɔn-muso Bilaha ka kɔnɔ ta Yakuba la iko, ka a dence filanan sɔnɔn a ye.⁸ Raseli kan ko: «Nde ni n kɔnɔmuso bilani tere an jɔnɔn na kojuuya. Sisen, n kɔnɔn da se a la.» Wo le rɔ, a ka den wo kɔnɔ la Nefitali †††.

⁹ Nba, Laya ka a yen tuma men na ko a te kɔnɔ ta la butun, a ka a la jɔn-muso Silipa ta ka a di Yakuba ma ka a ke a muso ri.¹⁰ Silipa ka kɔnɔ ta. A ka dence sɔnɔn Yakuba ye tuma men na,¹¹ Laya kan ko: «N da kunnadiya.» Wo le rɔ, a ka den wo kɔnɔ la ko Kadi †††.

¹² Silipa ka kɔnɔ ta iko tuunni. A ka a dence filanan sɔnɔn Yakuba ye tuma men na,¹³ Laya kan ko: «Eɛ, n da sewa kosebe. Musoilu ri a fɔ n ma sisen ko kɔnɔ nalenni le n di.» Wo le rɔ, a ka den wo kɔnɔ la ko Aseri §.

¹⁴ Suman ka waati, Ruben wara jiri lulu doilu tereɛn sene rɔ. A ka lulu woilu kɔnɔ ka na alu di a na ma. Raseli ka jiri lulu woilu yen Laya bolo tuma men na, a kan ko:

† Ruben kɔnɔ ye le ko «i na lɔ, dence le» †† Simeyɔn kɔnɔ ye le ko Alla ye n kan menna ‡ Lebi kɔnɔ ye le ko masidi †† Yahuda kɔnɔ ye le ko bato †† Daan kɔnɔ ye le ko n da jo sɔnɔn ††† Nefitali kɔnɔ ye le ko n da seɛdon ††† Kadi kɔnɔ ye le ko kunnadiya § Aseri kɔnɔ ye le ko sewa

nba, kolofen bæ ri manɲɛn. ⁹ Alla le ka ai fa la kolofenilu bɔ a bolo ka alu di nde ma.»

¹⁰ Yakuba ka a fɔ a musoilu yɛ ikɔ tuun ko: «Kolofen ye yeɛla i kɔkɔ kan waati mɛn na, n sibora. N ka a yen sibo rɔ ko bakɔkɔ mɛnilu ye yeɛla bamusoilu kan, wo bæ manɲɛnnin de. ¹¹ Wo waati rɔ, Alla la meɛka ka a fɔ n yɛ ko: «Yakuba.» N kan ko: «Naamun.» ¹² A kan ko: «Bakɔkɔ mɛnilu ye yeɛla bamusoilu kan, i ye woilu kɔkɔsi. A bæ manɲɛnnin de. A ye wo ɲa le ka a masɔkɔ Laban ka fen fen kɛ i la, n ka wo bæ yen.» ¹³ A kan ko: «Alla le nde ri, mɛn ka a jɛrɛ yiraka i la Beteli. I ka tulu kɛ kabakurun kan dinkira mɛn dɔ ka a kɛ tɔk-masere ri, ka i dakan ta n yɛ. Nba, sisen, i wuli ka bɔ jamana pin dɔ, ka i kɔseyi i fa so la.»

¹⁴ Raseli ni Leya ka a jabi: «An tɛ foyi sɔkɔnna yan an fa la cɛɛrɔ a la saya kɔkɔ. ¹⁵ An fa jɛrɛ tɛ an jatela foyi ri sisen fo siya gbɛrɛ kɔkɔ. A ra an san, ka an furu fen bæ damunun ka a ban.» ¹⁶ Alu kan ko: «Alla ra nanfulu mɛn bæ mira an fa la ka a di i ma, an ta le wo bæ ri, a ni an denilu. Nba, Alla ka mɛn fɔ i yɛ, i ye wo kɛ fasayi.»

¹⁷ Wo rɔ, Yakuba wulira ka a musoilu ni a denilu layɛɛɛ kɔkɔmɛilu kan, ka sila mira ka wa. ¹⁸ A ka a la kolofen bæ bila a ɲɛ ka wa a fa Isiyaka wara, Kanaan jamana rɔ. A ka a la kolofenilu ni a bolofen bæ ta, a tun ka fen fen sɔkɔ Padani Aramu.

¹⁹ Alu watɔla, Raseli ka a fa Laban na jooilu soɲa ka wa alu ri a bolo. A ka woilu soɲa a fa kɔ ma, baa Laban wani tɛrɛ a la saailu si mali diya.

²⁰ Yakuba ka Aramu kɔkɔn Laban janfa wo ɲa le ma. A ma a sara a la fo ka a doon a ma ka wa. ²¹ A ka a bolofen bæ ta ka a bori. A ka Efirati ba tɛɛ, ka wa Kiliyadi koyinkɛ jamana fan fɛ.

Laban ka Yakuba kɔsaran

²² Yakuba wa tele sabanan lon, a fɔra Laban yɛ ko Yakuba ra a bori.

²³ Laban ka a badenmailu laden ka wa Yakuba kɔ. Alu ka tele kɔkɔnwula kɛ a kɔsaranna. Alu ka Yakuba tɛrɛn Kiliyadi koyinkɛ kɔkɔ rɔ, ²⁴ kɔkɔ sani alu ye i kɔkɔ yen, Alla ka a jɛrɛ yiraka Aramu kɔkɔn Laban na sibo rɔ, ka a fɔ a yɛ ko: «Laban, i ye a kɛ kɔɲuma. I kana Yakuba danka, i kana duwawu kɛ a yɛ!»

²⁵ Nba, Laban wara Yakuba tɛrɛn tumana mɛn na, Yakuba tun da a la faaninbonilu kɔ koyinkɛ do le kan. Laban ni a badenmailu ka alu la faaninbonilu kɔ Kiliyadi koyinkɛilu kɔkɔ. ²⁶ Laban wara ka a fɔ Yakuba yɛ ko: «I ka nfen de ko kɛ n na pin ten? I ra janfa don n ma ka n denmusoilu ta ikomin jɔn ye mirala kɛɛ rɔ ɲa mɛn ma. ²⁷ Nfenna i ka i dooko n ma ka i bori? I ma i sara n na fo ka n janfa. Ni wo tɛ, n tun di tolon ba kɛ i yɛ. An tun di sewa ka donkilila, ka dundun fɔ, ka kora fɔ ka i bilasila. ²⁸ Hali ka n denmusoilu ni n mamarenilu kɔkɔn, i ma wo fɛrɛ di n ma. I na nfen nalonmaya ko kɛla pin di? ²⁹ An ye kɔkɔ mɛn dɔ pin, a se ye n yɛ ka kojuu kɛ i la, kɔkɔ su taminni, i fa Maari Alla kumara n yɛ sibo rɔ.

A kan ko: «Laban, i ye a kɛ kɔɲuma. I kana Yakuba danka, i kana duwawu kɛ a yɛ.» ³⁰ Nba, n ka a lon ko i kɔkɔn ba le tɛrɛ ka wa i fa so la, kɔkɔ nfenna i ka n na jooilu soɲa?» ³¹ Yakuba ka Laban jabi: «N ka n bori ka a masɔkɔn n silanni tɛrɛ i ɲɛ. A tɛrɛ ye n kɔkɔ ko i ri i denmusoilu bɔ n bolo fanka la ³² kɔkɔ i la jooilu ta fan fɛ, ni i ka woilu tɛrɛn mɔkɔ mɛn bolo yan, wo tii ri faa de! An badenmailu siini yan ka kɛ an sereilu ri. Wa i ɲalankalan an na dinkira bæ rɔ. Ni i ka i la fen do yen, i ye a ta.» Yakuba tun ma a lon ko Raseli le ka a fa Laban na jooilu soɲa.

³³ Laban wara a ɲalankalan Yakuba la faaninbon na, ka bɔ ye ka wa a ɲalankalan Leya la faaninbon na, ka bɔ ye ka wa a ɲalankalan jɔnmuso fila la faaninbonilu la. A ma fen si yen ye. A bɔra ye ka wa a ɲalankalan Raseli la faaninbon na. ³⁴ Jaa, Raseli le tun ka a fa la jooilu dookoma kɔkɔmɛ siifen kɔkɔ, ka a sii a kan. Laban ka a ɲalankalan fan bæ rɔ bon na, kɔkɔ a ma foyi yen. ³⁵ Raseli ka a fɔ a yɛ ko: «N fa, i ri hake to. N ye musoilu la landa karɔyen na bi. Wo rɔ, n ti se n wulila.» Laban ka a la jooilu pinin fan bæ rɔ, kɔkɔ a ma alu yen.

³⁶ Wo rɔ, Yakuba jusu bɔra Laban kanma fo ka a kele loo tɛrɛ ye a la. A ka a fɔ a yɛ ko: «I ra n kɔsaran ten nfenna? N ka kojuu suu puman de kɛ i la? N ka hake suu puman ta i la?» ³⁷ Nba, i ra i ɲalankalan ka n bolofen bæ mafɛnɛ sisen, i ka i la fen suu puman yen? I ka mɛn yen, wo labɔ an badenma bæ ɲana yan, sa alu ri kititɛɛ an tɛma. ³⁸ Nde ka san muwan kɛ i wara. I la saamusoiilu ni i la bamusoilu fen fen kɔkɔ ma tɲan. N ma i la saaji si mafaa ka a damun. ³⁹ Wara wa mɛn mira ka wo faa, n tɛ wo yiraka i la. N jɛrɛ ri wo kɔkɔ sara. Mɛn wa soɲa su rɔ, a ni mɛn wa soɲa tele rɔ, i ri a fɔ ko n ye wa wo kɔkɔ pinin. ⁴⁰ Tara gbara n na tele rɔ. Nɛnɛ ka n mira su rɔ. N ma se sunoola. ⁴¹ N ka san muwan kɛ i wara. N ka san tan ni naanin kɛ baarala i yɛ i denmuso fila ko kɔkɔn. N ka san kɔkɔ kɛ baarala ka kolofen doilu kɔkɔ, kɔkɔ i ka do bɔ n sara la siɲa tan. ⁴² N benba Iburahima Maari Alla, n fa silanni Maari Alla mɛn ye kɔkɔn, ni wo tun ma kɛ n fɛ, sa i ra n bolokolon gbɛn a to, kɔkɔn Alla ka n na kɔkɔya le yen. N ka baara mɛn kɛ, ale le ka wo lon. Wo le kɔkɔn, a ka kititɛɛ ile ni nde tɛ su taminni pin dɔ.»

⁴³ Laban ka Yakuba jabi: «Muso pin ye n denmusoilu le ri. Alu den ye n mamaren de ri. Kolofen pin ye n na kolofen de ri. I ɲa yen fen fen na pin, n ta le wo bæ ri, kɔkɔ n ti se n denmusoilu ni n mamarenilu kɔkɔ i bolo butun. ⁴⁴ Wo rɔ, an ye bɛn kan kelen ma an ni i kɔkɔ tɛma, sa sereya ri kɛ nde ni ile tɛma.»

⁴⁵ Yakuba ka kabakurun do ta ka a lalɔ ka a kɛ tɔk-masere ri. ⁴⁶ A ka a fɔ a badenmailu yɛ ko: «Ai ye na kabakurun di.» Alu ka kabakurun ta ka a ton i kɔkɔn kan. Wo keni, alu bæ ka i laden ka damunun kɛ kabakurun ton kɔkɔfɛ. ⁴⁷ Laban ka kabakurun ton wo tɔk la ko Sekari Sahaduta. Yakuba ka a tɔk la ko Kalɛdi. ⁴⁸ Laban kan ko: «Kabakurun ton mɛn ye sereya le ri nde ni ile tɛma bi.» Wo le kɔkɔn kɔkɔ wo tɔk lara ko

Kaledi. ⁴⁹ A ye kilila fanan ko Misipa, ka a masɔɔn Laban ka a fɔ Yakuba ye ko: «An wa fara, Allabatala ye an fila bɛɛ kɔɔsi. ⁵⁰ Ni i ka kojuu ke n denmusoilu la, ni i ka muso gberɛilu ta, hali n ma ko lɔn a rɔ, Alla ɲa yen an fila bɛɛ la. I kana ɲina wo kɔ rɔ.»

⁵¹ Laban ka a fɔ Yakuba ye ko: «I ɲa lɔ kabakurun ton ɲin dɔ, ka i ɲa lɔ kabakurun ɲin dɔ, n ka men lɔ ka a ke tɔɔmasere ri. ⁵² Kabakurun ton ɲin di ke sereya ri. Kabakurun lɔni ɲin fanan di ke sereya ri. Wo rɔ, n kana tamin alu la ka wa i keɛ. I fanan kana tamin alu la ka na n keɛ. ⁵³ I benba Iburahima ni n benba Nakri a ni alu failu Maari ri kikitɛɛ nde ni ile tɛma.»

Yakuba ka a kali Alla la, a fa Isiyaka silanni men ye. ⁵⁴ Yakuba ka kolofen do faa ka Alla sɔ wo rɔ koyinke kan ye, ka a janin ka a badenma bɛɛ kili ko alu ye na damunun ke. Alu ka damunun ke ka si koyinke kan ye.

Yakuba ka kela lawa Esawu ma

32 Wo sɔɔma da la jona, Laban wulira ka a denmusoilu ni a mamarenilu kɔndɔn ka duwa alu ye, ka ban ka sila mira ka a kɔseyi a wara.

² Yakuba ni a la mɔɔilu ka sila mira ka wa. Alu watɔla, Alla la meɛka doilu nara ben Yakuba la. ³ A ka alu yen waati men na, a kan ko: «Dinkira ɲin ye Alla la daa make diya le ri.» Wo rɔ, a ka dinkira wo tɔɔ la ko Mahanimu.

⁴ Yakuba ka keladenilu lawa a ɲɛ a kɔɔɛ Esawu ma Seyiri la jamana rɔ, Edɔmu mara rɔ kɔnin. ⁵ A ka alu kelaya ko: «Ai ye wa a fɔ n tii Esawu ye ko a la ɲɔɔɛ Yakuba kan ko n wani tɛɛ Laban wara. Ko n tun da men ye, kɔni sisen n da n kɔseyi. ⁶ Ko nisi ye n bolo, a ni fali, a ni saa, a ni ba, a ni ɲɔɔni. Ko n ye kela la wala a ma, sa n na ko ri diya n tii Esawu ye.» ⁷ Keladenilu wara kela wo fɔ Esawu ye. Alu ban men ken i kela fɔla, alu ka alu kɔseyi Yakuba ma ka a fɔ a ye ko: «An wara i kɔɔɛ Esawu tɛɛn ye. A natɔ i labenna. Cɛ kɛmɛ naanin ye a bolo.»

⁸ Yakuba silanda kojuyaya foo ka a kɔɔɛ rakaliya. A ka a la mɔɔilu rata la ka alu ke kuru fila ri, ka a la saa a ni ba a ni nisi a ni mɔɔɛilu fanan data la wo ɲa ma. ⁹ A tɛɛ ye a mirila ko: «Ni Esawu nara be kuru kelen kan, a tɔ kelen di i bori ka bɔ a bolo.»

¹⁰ A ka Alla tara ko: «Eɛ Allabatala, n benba Iburahima ni n fa Isiyaka Maari, ile le ka a fɔ n ye ko n ye n kɔseyi n fa so la, ka wa n badenmailu tɛma. I kan ko i ri hɛɛ ke n ye ye. ¹¹ I la kaninteya ka bon nde ma. N ka Juriden ba tɛɛ fɔlɔman, foyi tɛɛ n bolo, fo n na taa-ma gbeleke dɔɔn, kɔni bi, n na mɔɔilu ra siyaya kɔsɛɛ, foo ka ke kuru fila ri. ¹² I jaandi, i ye n bɔ n kɔɔɛ Esawu bolo. N silanni a ɲɛ. A kana na be n kan, ka n na denilu ni ie nailu faa. ¹³ I jɛɛ le ka a fɔ ko i ri hɛɛ ke n ye ka n bɔɔn siyaya iko kɔɔɛ ɲiɲɛ, kɔɔ tɛ wo men dan lɔna.»

¹⁴ Yakuba banda Alla matarala ka su si dinkira wo rɔ. A ka a la kolofen doilu ɲenematɔɔn, ka alu sanba a

kɔɔɛ Esawu ma. ¹⁵ A ka bamuso kɛmɛ fila ni bakɔɔn muwan bɔ, ka saamusu kɛmɛ fila ni saaji muwan la woilu kan. ¹⁶ A ka kɔɔmɛmuso bisawa ni woilu sinmin-denilu fanan bɔ. Ka la woilu bɛɛ kan, a ka nisimusu binaanin ni tora tan fanan bɔ, a ni falimusu muwan ni falice tan. ¹⁷ A ka kolofen woilu ke kuru doilu ri, bɛɛ ni a ta. A ka kuru kelen kelenna bɛɛ karifa a la ɲɔɔn kelen kelenna la. A ka a fɔ alu ye ko: «Alu ye wa n ɲɛ, ka tɛɛ ladon kolofen kuruilu tɛma.» ¹⁸ A ka a fɔ ɲɔɔɛ ye ko: «I wa n kɔɔɛ Esawu yen, a ri i maɲininka ko: «I tii ye yon di? I watɔ mi ten? Kolofen ɲinilu ye yon ta ri?» ¹⁹ A wa ɲininkali ke ten, i ye a jabi: «I la ɲɔɔɛ Yakuba ta le. A ka alu lana ile le ma, ko ka a tii Esawu sanba. A jɛɛ natɔ kɔ fɛ.»

²⁰ Yakuba ka kuma kelen wo fɔ ɲɔɔn filanan ye, a ni ɲɔɔn sawanan, a ni a tɔ bɛɛ, kolofen kuruilu karifani menilu la. A ka a fɔ alu ye ko: «Ai wa n kɔɔɛ Esawu yen, ai ye jabili kelen wo di a ma. ²¹ Ai ye a fɔ a ye fanan ko a la ɲɔɔɛ Yakuba natɔ le ɲin di.» Yakuba ye a mirila ko: «Ni n ka a ladiya kolofenilu la fɔla, a jusu ri suma. Wo rɔ, an wa an kɔɔn yen, n na ko ri diya a ye.» ²² Nba, Yakuba ka sanba fen woilu lawa a ɲɛ, kɔni ale jɛɛ ka su si dinkira wo rɔ ye.

Yakuba ka sɛɛdon

²³ Su kelen wo rɔ, Yakuba wulira. A ka a muso fila ni a la ɲɔɔnmuso fila, a ni a dence tan ni kelen, natamin Jabɔki ba kɔma. ²⁴ A ka alu latamin ba kɔ, ka ban ka a bolofenilu bɛɛ fanan natamin. ²⁵ Yakuba kelenpe tora ba fan kelen wo fɛ. Su wo rɔ, cɛ do nara be Yakuba kan. Alu ka sɛɛdon foo ka kɛnɛ bɔ. ²⁶ Cɛ wo ka a yen ko a ti na lasela Yakuba la waati men na, a ka Yakuba gbasi a worokudu rɔ. Wo rɔ, Yakuba woro kolo mukara. ²⁷ Cɛ kan ko: «I ye n bila. Kɛnɛ kɔɔ le.» Yakuba ka a jabi: «N tɛ! Ni i ma baraka don n dɔ, n tɛ i bila fewu!» ²⁸ Cɛ kan ko: «I kɔ di?» A ka a jabi: «N kɔ le Yakuba.» ²⁹ Cɛ kan ko: «I kɔ tɛ wo ri butun. I kɔ le sisen ko Isirayeli, ka a masɔɔn i ni Alla ra sɛɛdon, i ni mɔɔilu ra sɛɛdon, wo bɛɛ rɔ fanka ye i bolo.»

³⁰ Yakuba ka a fɔ a ye ko: «I jaandi, i kɔ fɔ n ye.» Cɛ kan ko: «Nfenna i ye n kɔ maɲininkala?» A ka baraka don Yakuba la ko rɔ. ³¹ Yakuba ka wo dinkira kɔ la ko Penuyeli. Wo kɔ le ko: «N da Alla yen ɲa ni ɲa, kɔni n ma faa.»

³² Yakuba bɔra Penuyeli telebɔ waati. A tɛɛ ye taa-mala ka jii a sen kelen ma ka a masɔɔn a sen da muka. ³³ Nba, Yakuba gbasira a worokudu le rɔ wo ɲa le ma. Wo le ka a ke, Isirayelika tɛ kolofen worokudu fasa damunna, haan bi.

Yakuba ni Esawu ka i kɔɔn ben

33 Nba, Yakuba ka a ɲa lɔ ka Esawu natɔla yen. Cɛ mɔɔ kɛmɛ naanin ye a kɔfɛ. Wo rɔ, Yakuba ka a denilu rata la Raseli ni Leya tɛma, a ni ɲɔɔnmuso fila tɛma, bɛɛ ni a na. ² A ka ɲɔɔnmusoilu ni alu den bila ɲɛ fɛ,

ka Leya ni a denilu tuun woilu la, ka Raseli ni Yusufu bila ko fe. ³ A jere taminda ne fe. A wara ka i majii bake signa wɔɔnwula, ka i madon a kɔɔɔ Esawu la. ⁴ Esawu ka i bori ka na a laben. A ka a to a kan ka a sunbu. Alu fila bee kasira. ⁵ Esawu ka a na la ka Yakuba musoilu ni a denilu yen. A kan ko: «Menilu nani i fe jin di, yon de woilu ri?» Yakuba kan ko: «N tii, Alla kininkininda n ma ka den menilu di n ma, woilu le ten.»

⁶ Jɔnmusoilu ni alu deni ka ai madon ka ai majii ka a fo. ⁷ Leya ni a denilu fanan nara ka alu majii. A laban, Raseli ni Yusufu nara ka alu majii.

⁸ Esawu ka Yakuba manininka ko: «N benda kolofen kuru siyaman di. Wo kɔɔ ye nfen di?» Yakuba ka a jabi: «N tii, n ka alu lawa i ma, kosa n na ko ri diya i ye.»

⁹ Esawu kan ko: «N doo, fen siyaman ye nde fanan bolo. I bolofenilu ye to i bolo.» ¹⁰ Kɔni Yakuba kan ko: «I jaandi. Ni n na ko ra diya i ye, i ye woilu mira. N na la i kan sisen, wo le iko n da n na la Alla kan ka a masɔɔn i ra n damira koɔɔ. ¹¹ I jaandi. N ka i sanba fen menilu la, i sabari ka woilu mira. Alla ra kininkinin n ma. N bolofen ka siya, n deseni te foyi la.» Yakuba ka wo magbeleya kosebe foo Esawu dijera wo ma.

¹² Esawu ka a fo a ye ko: «An ye wa. N di wa i malɔ.» ¹³ Yakuba ka a jabi: «N tii, i jere ka a la ko denilu la ko ka gbelen. Fanka te alu la. Kolofenilu ni alu sinminde-nilu ye n bolo fanan. N kana jina woilu ko. Ni n ka taama lakaliya tele kelen kɔɔ kɔɔ, wo te ben. Kolofenilu ri faa. ¹⁴ N tii, i ye wa n ne sisen. N di wa dooni dooni, ka ben kolofenilu ni denilu taama na ma. N di i teren Seyiri la jamana ko.» ¹⁵ Esawu kan ko: «Ale le wo ri. N na kɔɔ doilu ri to n ko ka i malɔ.» Yakuba kan ko: «N tii, i kana i jere kɔɔ butun. Ni n diyara i ye, wo ri n wasa.»

¹⁶ Wo ko, Esawu ka sila mira wo lon kelen ka wa Seyiri la jamana ko.

¹⁷ Kɔni Yakuba wara Sukoti. A ka a la bon la ye, ka gba la a la kolofenilu ye. Wo le kosɔn, alu ka dinkira wo ko la ko Sukoti.

Yakuba sera Sikemu so kɔɔ

¹⁸ Yakuba koɔ Padani Aramu ka wa. A juma donda Sikemu so kɔɔ, men ye Kanaan jamana ko. A seni ye, a ka a la faaninbon la so kɔɔ. ¹⁹ A la faaninbon la dinkira men, a ka wo dinkira san Sikemu fa Hamɔri koɔ de ma. A ka a san wodigbe kemɛ le la. ²⁰ A ka Alla saraka ko diya la dinkira wo ko, ka wo ko la ko Alla ye Isirayeli Maari le ri.

Dina ni Sikemu la ko

34 Nba, Leya ka denmuso men kɔɔ Yakuba ye, wo ko le terɛ ko Dina. Lon do ko, Dina wara ko diya sunkurunilu fe so kɔɔ. ² Kanberen do terɛ ye, men ko Sikemu. Wo fa le Hifika Hamɔri ri, men ye jamanatiiya la. Sikemu ka Dina yen waati men na, a ka a mira fanka la ka a la a fe ka a ratijan.

³ Yakuba denmuso Dina diyara Sikemu ye kosebe. A ka a kanin. Wo ko, Sikemu kumara a ye koɔɔ, kosa a la ko ri diya sunkurun ye. ⁴ Sikemu ka a fo a fa Hamɔri ye ko: «I ye sunkurun jin furu n ye.»

⁵ A foɔ Yakuba ye ko Sikemu ra a denmuso ratijan. Wo tuma, a denceilu ye kolofen dafɛ wula kɔɔ. Wo ko, Yakuba ma foyi fo fo ka alu makɔɔ.

⁶ Sikemu fa Hamɔri nara ko Yakuba fe, ka na kuma a ye. ⁷ Yakuba denceilu nara ka ko wula kɔɔ. A foɔ alu ye tuma men na ko Sikemu ra alu doomuso ratijan, alu dunyara ka koɔ koɔ, baa Sikemu na men kela, koɔ ba le wo ri Isirayeli la koɔɔ wara. Mɔ te wo kela muume! ⁸ Hamɔri ka a fo Yakuba ye ko: «I denmuso duman n dence Sikemu ye kosebe. N ye ai madiyala, ai ye a di n ma, a ye ke a muso ri. ⁹ An ye ke furu koɔ-mailu ri. Ai ye ai denmusoilu di an ma. An fanan di an denmusoilu di ai ma. ¹⁰ Ai di to an fe an wara yan. Jamana bee labilani ai ye. Ai ye i sii yan ka a julaya ke. Ai ye duu san ka a ke ai ta ri.»

¹¹ Sikemu ka a fo Dina fa ni a koɔɔ ye ko: «Ai jaandi, ai ye hina n na. Ai ye dijɛ n ye. Ai wa fen fen jinin n fe, n di wo ko ka a di ai ma. ¹² Ai ye furu nanfulu ba ni wodi siyaman fo. N di wo bee ko ikomin ai ka a fo na men ma, sa ai ri denmuso di n ma ka a ke n muso ri.»

¹³ Ikomin Sikemu tun da ban alu doomuso ratijanna, Yakuba denceilu ka Sikemu ni a fa Hamɔri jabi janfa kuma la. ¹⁴ Alu kan ko: «Ka an doomuso di kojiibali ma, wo te ben. Maloya ko ba le wo ri an wara. ¹⁵ An te ko wo ma foo ai ceman bee ye a wara foo wo bee wa faaninta ke ikomin an bee faaninta keni na men ma. ¹⁶ Ni wo kera, an di an denmusoilu di ai ma. An fanan di ai denmusoilu furu. An di an sii ai tema yan ka ke ko kelen di. ¹⁷ Ni ai koɔn ma ko faaninta ke ko ma, an di an denmuso mira ka wa a ri.»

¹⁸ Kuma wo diyara Hamɔri ni a dence Sikemu ye. ¹⁹ Sikemu koɔ ye i koɔ ka wa ko wo raben, baa Yakuba denmuso duman a ye kosebe. Sikemu wo bonyani terɛ ka tamin koɔ bee kan a fa wara. ²⁰ Hamɔri ni a dence Sikemu wara laden diya so donda la ka kuma so kɔɔ koɔ ye. ²¹ Alu kan ko: «Mɔ men ye an dupɔɔnlu le ri. An ye dijɛ alu ye to an na jamana kɔɔ ka julaya ke an na jamana ko, baa an na jamana ka bon, an bee ri kun a kɔɔ. An di alu denmusoilu furu ka an denmusoilu di alu ma. ²² Kɔni ko do ye an tema. Ni ce bee ma ko ka faaninta ke, iko alu bee faaninta keni na men ma, alu te ko ka alu sii an tema ka an ke ko kelen di. ²³ Ni alu ka alu sii an tema yan, alu la kolofen ni alu bolofen bee te ke an ta ri wa? An ye ko faaninta ke ko wo ma, sa alu ri to an tema yan.»

²⁴ So kɔɔ koɔ bee koɔ Hamɔri ni a dence Sikemu la kuma wo ma. Wo ko, ce menilu terɛ ye so kɔɔ, wo bee faanintara.

²⁵ Nba, alu la faaninta ke tele sawana lon, ka dimin to alu kan, Yakuba dence fila, Simeyon ni Lebi koɔn, menilu ni Dina ye fa kelen ni na kelen na, woilu ka alu la fanmuruilu ta ka na be so kɔɔ koɔ kan, koɔ

men hankili te keke wo ma. Alu nara don so kɔndɔ mɔɔɔilu ɲɛnama, ka ceilu beɛ faa. ²⁶ Alu ka Hamɔri ni a dence Sikemu fanan faa, ka alu doomuso Dina ta Sikemu la bon na ka wa a ri.

²⁷ Yakuba dence tɔilu nara fureilu lani teren ye tuma men na, alu ka so kɔndɔ mɔɔɔilu bolofen beɛ ta, ka a masɔɔɔn Sikemu ka alu doomuso ratijan. ²⁸ Alu ka saa ni ba ni nisi ni falilu ta. Alu ka fen menilu yen so kɔndɔ a ni seneilu ɔ, alu ka wo beɛ ta. ²⁹ Alu ka nanfulu beɛ mira, ka musoilu ni denilu beɛ mira. Fen fen tere ye bon na so kɔndɔ, alu wara wo beɛ ri.

³⁰ Yakuba ka a fɔ Simeyɔn ni Lebi ye ko: «Ai ka men ke ɲin di, wo ri ke ko ba ri n kun na. Ai ra n gboya yan mɔɔɔilu ye, Kanaan bɔnɔnɔn ni Feresikailu kɔnin. N na mɔɔɔilu ma siya. Ni yan mɔɔɔilu ka alu laden ka be an kan, n ni n na denbaya beɛ ri faa.» ³¹ Alu ka a jabi: «A ka an doomuso jate iko sunkurunba. Wo benni wa?»

Yakuba wara Beteli

35 Lon do ɔ, Alla ka a fɔ Yakuba ye ko: «I ye wa i sii Beteli. I wa se ye, i ye saraka bɔ diya do la Alla ye, men ka a jere yiraka i la wo lon ka a teren i boritɔ i kɔɔɔɔ Esawu kɔɔɔ.»

² Wo ɔ, Yakuba ka a fɔ a la denbaya ni a la mɔɔɔilu beɛ ye ko: «Joo menilu ye ai bolo, ai ye wo beɛ lafili. Ai ye ai jere seninya, ka ai la faanin senimanilu bila ai kan na.

³ An bɔɔɔ yan ka wa Beteli. N watɔ saraka bɔ diya do bla Alla ye ye, men ka n na tarali lamen ka n demen n na tɔɔɔɔ waati ɔ. A ra to n fe n na taama beɛ ɔ.»

⁴ Joo menilu tere ye alu bolo, alu nara wo beɛ di Yakuba ma, a ni tololafen menilu tere ye alu tolo la. Yakuba ka denka sen jiriju do kɔɔɔ Sikemu so dafɛ, ka wo fen beɛ doon. ⁵ Alu wulira ka wa tuma men na, Alla ka silan ba bila ye mɔɔɔilu la so beɛ kɔndɔ. Wo le ka a ke, mɔɔɔ si ma bɔ ka bila Yakuba ni a denceilu ɔ.

⁶ Yakuba ni a la mɔɔɔilu sera Lusi, so men tɔɔɔ bi ko Beteli. Wo ye Kanaan de ɔ. ⁷ Yakuba ka saraka bɔ diya la Alla ye ye, ka a tɔɔ la ko Beteli, baa a ka a bori a kɔɔɔɔ Esawu ɲɛ tuma men na, Alla ka a jere yiraka a la dinkira wo le ɔ.

⁸ Wo tuma, Debora sara, men tun ka Rebeka lamɔ. Alu ka wo su don jiriju do kɔɔɔ Beteli so dafɛ, ka jiri wo tɔɔ la ko An Ye Kasila Jiri ɲin Kɔɔɔ.

⁹ Yakuba nara Beteli ka bɔ Padani Aramu tuma men na, Alla ka a jere yiraka a la iko tuunni, ka kuma ka baraka don a la ko ɔ. ¹⁰ Alla ka a fɔ a ye ko: «I tɔɔ le tere ko Yakuba, kɔni i tɔɔ te ten butun ko Yakuba. I tɔɔ le sisen ko Isirayeli.» Alla ka a tɔɔ la ko Isirayeli wo ɲa le ma. ¹¹ Alla ka a fɔ a ye iko tuunni ko: «Alla Sebetii le nde ri. I ye jiri ka siyaya. Jamana siyaman di bɔ i ɔ. I bɔnɔnɔn doilu ri ke mansailu ri. ¹² N ka duu men di Iburahima ni Isiyaka ma, n di wo di i ma. I bɔnɔnɔn menilu natɔ i kɔ, n di a di woilu fanan ma.»

¹³ Alla kumara Yakuba ye dinkira men na, a wara.

¹⁴ Yakuba ka tɔɔmasere kabakurun do la dinkira wo ɔ,

Alla kumara a ye dinkira men do kɔnin. A ka resenji labɔn kabakurun wo kan, ka Alla ɔ wo ɔ. A ka tulu fanan nabɔn a kan. ¹⁵ Alla kumara a ye dinkira men na, Yakuba ka wo dinkira tɔɔ la ko Beteli.

Raseli la saya ko

¹⁶ Alu bɔra Beteli ka wa. Alu tun ma sudunya Efirata la tuma men na, Raseli moyi lon sera. A la tin gbeleyara kosebe. ¹⁷ A ye tin kan tuma men na, tinkɔɔsilali ka a fɔ a ye ko: «I kana silan, i ra dence kura kɔɔɔ.»

¹⁸ Kɔni Raseli ma bɔ a ɔ. A satɔla ka a den tɔɔ la ko Benoni †. A sanin kɔɔɔ, Yakuba ka den tɔɔ la ko Beniyaminu ††.

¹⁹ Nba, Raseli sara. Alu ka a su don Efirata sila da la. Efirata wo tɔɔ le bi ko Betlehemu. ²⁰ Yakuba ka tɔɔmasere kabakurun do la Raseli kaburu kan. Kabakurun wo loni ye haan bi.

Yakuba denceilu

²¹ Isirayeli ni a la mɔɔɔilu bɔra ye ka wa ai la faanin-bonilu la Mikidali Ederi kɔma.

²² Ai siini ye tuma men na, Ruben ka i la Bilaha fe, men ye a fa Isirayeli muso do ri. Ruben ka men ke, wo fɔra a fa Isirayeli ye.

Yakuba denceilu tere mɔɔɔ tan ni fila le ri. ²³ Leya ka Ruben de fɔla kɔɔɔ, ka Simeyɔn tuun wo la, ka Lebi tuun wo la, ka Yahuda tuun wo la, ka Isakari tuun wo la, ka Sabulun tuun wo la. Ruben tere Yakuba den fɔla le ri.

²⁴ Raseli denceilu tere ye Yusufu ni Beniyaminu ri.

²⁵ Raseli la jɔnmuso Bilaha ka Daan ni Nefitali kɔɔɔ.

²⁶ Leya la jɔnmuso Silipa ka Kadi ni Aseri kɔɔɔ. Nba, woilu le Yakuba denceilu le ri, a musoilu ka men kɔɔɔ a ye Padani Aramu.

Isiyaka la saya ko

²⁷ Nba, Yakuba sera a fa Isiyaka wara Mamere, Kiriyati Ariba so da la. Bi, mɔɔɔilu ye a fɔla Kiriyati Ariba le ma ko Heburɔn. Iburahima siini tere dinkira wo le ɔ. Isiyaka fanan siini tere ye le. ²⁸ Isiyaka kɔɔɔ ka san keme ni san biseyin bɔ tuma men na, ²⁹ a sara ka la a benbailu kan. A kɔɔra ka a la kɔɔɔɔ diya bɔ. A dence fila Esawu ni Yakuba ka a su don.

Esawu ka i mabɔ Yakuba la

36 Esawu bɔnɔnɔn de ɲin di. Mɔɔɔilu ye a fɔla Esawu le ma ko Edɔmu. ² Esawu ka Kanaan bɔnɔnɔn sunkurun doilu furu. Do tɔɔ ko Ada, men tere Hetika Elbn denmuso le ri. Do fanan tɔɔ ko Olibama, men tere Ana denmuso le ri. A benba tere Hifi do le ri, men tɔɔ ko Sibeyɔn. ³ Esawu ka Basimati fanan furu, Isumayila denmuso kɔnin. Basimati kɔɔɔ tɔɔ ko Nebayɔti.

⁴ Ada ka Elifasi kɔɔɔ Esawu ye. Basimati ka Reweli kɔɔɔ a ye. ⁵ Olibama ka Jesi ni Jalamu ni Kore kɔɔɔ.

† Benoni kɔɔɔ ye le ko «kɔɔɔ dence» †† Beniyaminu kɔɔɔ ye le ko «bolokininma dence»

Esawu denceilu le woilu ri, a musoilu ka menilu sɔɔn a ye Kanaan jamana ɔ.

⁶ Nba, lon do ɔ, Esawu wara jamana gbere ɔ ka a mabɔ a dooce Yakuba la. A ka a musoilu ta, a ni a denceilu ni a denmusoilu a ni a la mabɔ ilu beɛ. A ka a la kolofen ni a bolofen fanan beɛ ta, a tun ka men beɛ sɔɔn Kanaan jamana ɔ. A ka wo beɛ mira ka wa ɔɔn gbere ɔ, ⁷ baa a ni a dooce Yakuba bolofenilu ka siya tere kosebe. Wo kera sababu ri alu fila ma se tola i ɔɔn kan ɔɔn kelen ɔ. Alu siini tere jamana men ɔ, wo dooman tere alu fila bolo ka a masɔɔn alu la kolofenilu wara kojuuya. ⁸ Wo ɔ, Esawu bɔra ye ka wa i sii koyinkema ɔɔn do ɔ, Seyiri la jamana ɔ. Mɔɔn ye a fɔla Esawu ma ko Edomu.

⁹ Esawu le kera Edomu bɔnsɔn beɛ benba ri, menilu siini Seyiri la koyinkema jamana ɔ. A bɔnsɔn de nin di.

¹⁰ Esawu denceilu le ten: Elifasi, Esawu muso Ada dence. Reweli, Esawu muso Basimati dence.

¹¹ Esawu dence Elifasi denceilu le ten: Teman, Omar, Sefo, Katamu a ni Kenasi.

¹² Esawu dence Elifasi ka jonmuso do fanan ta. Wo ɔɔn ko Tima. Ale le ka Amaleki sɔɔn a ye. Esawu muso Ada bɔnsɔn de woilu ri.

¹³ Esawu dence Reweli denceilu le ten: Nahati ni Seraki ni Sama ni Misa ri. Esawu muso Basimati bɔnsɔn de woilu ri. ¹⁴ Esawu muso Olibama, wo tere Ana denmuso le ri. A benba tere Sibeyon de ri. Olibama ka dence menilu sɔɔn Esawu ye, woilu le tere Jesi ni Jalamu ni Kore ri.

¹⁵ Nba, menilu kera kabilabatii ri Esawu bɔnsɔn ɔ, woilu le ten. A dence fɔla Elifasi dence woilu ɔ, menilu kera kabilatii ri, woilu le ten: Teman, Omar, Sefo, Kenasi, ¹⁶ Kore, Katamu a ni Amaleki. Kabilatii menilu bɔra Elifasi ɔ Edomu bɔnsɔn na jamana ɔ, woilu le le tere nin di. Esawu la muso Ada bɔnsɔn de woilu ri.

¹⁷ Esawu dence Reweli dence menilu kera kabilabatii ri, woilu le ten: Nahati, Seraki, Sama a ni Misa. Kabilatii menilu bɔra Reweli ɔ Edomu bɔnsɔn na jamana ɔ, woilu le tere nin di. Esawu muso Basimati bɔnsɔn de woilu ri.

¹⁸ Esawu muso Olibama dence menilu kera kabilabatii ri, woilu le ten: Jesi, Jalamu a ni Kore. Esawu muso Olibama dence menilu kera kabilatii ri, woilu le tere nin di. Olibama tere Ana denmuso le ri.

¹⁹ Nba, woilu le Esawu dence ri, a ni kabilatii. Edomu bɔnsɔn de woilu ri.

Seyiri denceilu

²⁰ Nba, Esawu ka Hori Seyiri denceilu menilu teren Edomu bɔnsɔn na jamana ɔ, woilu le ten Lotan, Sobali, Sibeyon, Ana, ²¹ Disan, Eseri a ni Disan. Seyiri denceilu le woilu ri, menilu kera Horilu la kabilabatii ri Edomu bɔnsɔn na jamana ɔ. ²² Lotan denceilu le tere Hori ni Heman ri. Lotan doomuso le tere Tima ri. ²³ Sobali denceilu le ten: Aliban, Manahati, Ebali, Sefo a ni Ona-

mu. ²⁴ Sibeyon denceilu le tere Aja ni Ana ri. Ana wo tere ye a fa la falilu gbenna tuma men na, ale le fɔla ɔɔn ka ji kaliman yen ɔ duu ɔ wula kɔndɔ ye. ²⁵ Ana dence le tere Disan di. A denmuso tere Olibama ri. ²⁶ Disan denceilu le ten: Hemedan, Esiban, Itiran a ni Keran.

²⁷ Eseri denceilu le tere Bilan ni Saban ni Akan di. ²⁸ Disan denceilu le tere Usi ni Aran di.

²⁹ Nba, Horilu la kabilabatii le ten: Lotan, Sobali, Sibeyon, Ana, ³⁰ Disan, Eseri a ni Disan. Menilu kera Horilu la kabilabatii ri Seyiri la jamana ɔ, woilu le tere nin di.

Edomu mansailu

³¹ Sani mansa ye a sii Isirayelika kun na, mansa menilu tere ye mansaya la Edomu bɔnsɔn na jamana ɔ, woilu le nin di. ³² Beyori dence Bela kera mansa ri Edomu bɔnsɔn na jamana kun na. A siini tere so men na, wo le ɔɔn ko Dinhaba. ³³ Bela sani, Seraki dence Jobabu kera mansa ri a ɔ ɔ. Wo siini tere so men na, wo le ɔɔn ko Bɔsira. ³⁴ Jobabu sani, Usamu siira mansaya la a ɔ ɔ. A le bɔra Temanka jamana le ɔ. ³⁵ Usamu sani, Bedadi dence Hadari siira mansaya la a ɔ ɔ. Wo le ka Madiyan bɔnsɔn kele Mowabu bɔnsɔn na jamana ɔ ka se alu la. A siini tere so men na, wo le ɔɔn ko Abiti.

³⁶ Hadari sani, Samula siira mansaya la a ɔ ɔ. A le bɔni Masirekan de. ³⁷ Samula sani, Sawuli le kera mansa ri a ɔ ɔ. Wo bɔra Rehoboti, men ye ba da la.

³⁸ Sawuli sani, Akibori dence Bahali Hanani siira mansaya la a ɔ ɔ. ³⁹ Akibori dence Bahali Hanani sani, Hadari siira mansaya la a ɔ ɔ. A le siini tere so men na, wo le ɔɔn ko Pawu. A muso ɔɔn le ko Matabeli. Matabeli tere Matiredi denmuso le ri. A benba le tere Masabu le ri.

⁴⁰ Nba, kabilabatii menilu bɔra Esawu denilu ɔ, woilu ɔɔn le nin di, a beɛ ni a la mɔɔn, a beɛ ni a la duu. Alu ɔɔn le ten: Tima, Aliba, Jeteti, ⁴¹ Olibama, Ela, Pinon, ⁴² Kenasi, Teman, Misari, ⁴³ Madiyeli a ni Iramu. Woilu le kera kabilabatii ri Edomu bɔnsɔn na jamana ɔ, a beɛ ni a la duu. Esawu le kera Edomu bɔnsɔn beɛ benba ri.

Yusufu la siboilu kan

37 Nba, Yakuba ka i sii Kanaan jamana ɔ, a fa siini tere dinkira men ɔ ɔnin. ² Yakuba denceilu la ko le nin di.

Yusufu sɔɔn ka san tan ni wɔɔnwula ɔ tuma men na, a tere ye saai ni bailu gbenna a kɔɔceilu fe. A tere ye a fa la jonmusoilu Bilaha ni Silipa denceilu demenna. Dence woilu tere ye ko benbali menilu kela la, Yusufu tere ye wo beɛ nafɔla a fa ye.

³ Yusufu duman tere Isirayeli ye ka tamin a den tɔ beɛ la ka a masɔɔn a ka Yusufu sɔɔn a la cemɔɔbaya waati le ɔ. Wo ɔ, Yakuba ka durukiba numa manɔɔnman do di Yusufu ma. ⁴ Yusufu kɔɔceilu ka a yen ko a duman alu fa ye ka tamin alu tɔ beɛ la. Wo ɔ, Yusufu gbo-yara alu ye foo alu ka alu ban kuma numa fɔla a ye.

Yahuda ka wo fɔ ka a masɔɔn a silanni ka Tamari di Sela ma, baa Sela kana faa ikomin a kɔɔɔeilu faara na men ma. Tamari wara a fa wara wo ɔ.

¹² Waati wo taminni kɔ, Yahuda muso sara, Suwa denmuso kɔnin. Yahuda la jusukasi sumara tuma men na, a wara Timaha, mɔɔilu tere ye a la saailu si malila dinkira men dɔ. A dupɔɔnce Adulamuka Hira wara a fe. ¹³ A fɔra Tamari ye ko a birance Yahuda wato a la saailu si mali diya Timaha. ¹⁴ Tamari ka a lon ko a numɔɔce Sela ra se furu ma, kɔni a birance Yahuda ma sɔn a ye sii wo kun. Wo ɔ, Tamari ka a la landa faanin bɔ a fari ma, ka a la bitiran birin a kun na, ka a na latunun. A wara ka a sii a jere ma Enayimu so donda la, Timaha sila la ye.

¹⁵ Yahuda taminto ka Tamari siini yen. A ka a jate jatɔ-muso le ri, ka a masɔɔn Tamari tun da a na matunun. ¹⁶ Yahuda filira a ma fewu! A ma a lon ko a biranmuso le. A wara a fɔ a ye ko: «N ye a fe ka n la i fe.» Tamari kan ko: «Ni n dijera, i ri nfen di n ma?» ¹⁷ Yahuda ka a jabi: «N di badenni kelen bɔ n na bailu ɔ ka a lana i ma.» Tamari kan ko: «I ri nfen bila a kun kɔɔ sani i ye ba lana n ma?» ¹⁸ Yahuda kan ko: «N ye nfen di i ma?» Tamari ka a jabi: «I kɔɔ masere ye fen men kan, i ye wo ni a julu di n ma, ka i la gbeleke la woilu kan.» Yahuda ka wo bee di a ma. Alu denda. Wo ɔ, Tamari ka kɔɔ ta Yahuda fe. ¹⁹ Tamari ka a kɔseyi a wara. A ka bitiran bɔ a kun na ka a la landa faanin bila a kan na iko.

²⁰ Yahuda ka badenni lawa muso ma a dupɔɔnce Adulamuka bolo, kosa a ka fen menilu di muso ma, a dupɔɔnce ye woilu mira ka na. Ce wo wara, kɔni a ma muso yen. ²¹ A ka ce doilu majininka Enayimu ko: «Jatɔmuso men tere ye a siila sila la yan so donda la, a ye mi?»

Alu ka a jabi: «An ma jatɔmuso si yen yan fɔɔ.»

²² Ce ka a kɔseyi ka a fɔ Yahuda ye ko: «N ma muso wo teren ye. Ye ceilu kan ko alu ma jatɔmuso si yen ye fɔɔ.» ²³ Yahuda kan ko: «Baasi te wo ri. Fen woilu ye to a bolo. An kana an jere lamaloya a pininna. Kɔni n ka baden nawa a ma. Ni i ma a yen, a ma ban?» ²⁴ Nba, karo sawa taminni kɔ ɔ, a fɔra Yahuda ye ko a biranmuso Tamari ra jatɔya ke. Ko sisen, ko a ra kɔɔ ta. Yahuda ka kuma wo men tuma men na, a kan ko: «Ai ye wa a labɔ kenema ka a janin!»

²⁵ Mɔɔilu wara Tamari mira. Alu ye a labɔ kenema tuma men na, a ka kela lawa a birance ma ko: «Men ka kɔɔ la n na, a la fenilu le pin di. I ye tɔɔmasere fen pin ni a julu ragbe, ka gbeleke fanan dagbe ni i ka woilu tii lon.»

²⁶ Yahuda ka wo fenilu ragbe ka a yen ko a ta le. A kan ko: «Muso pin telenni ka tamin nde la, baa n tun ka kan ka a di n dence Sela le ma ka a ke a muso ri, kɔni n ma sɔn wo ma.» Yahuda ma a la Tamari fe wo kɔ.

²⁷ Nba, a moyi waati sera tuma men na, den kera filani ri. ²⁸ A moyitɔla, den kelen ka a bolo labɔ. Tinkɔɔsi-

lali ka a bolo mira ka kari wulen do sisi a la ka a fɔ ko: «Nin de ye fɔɔ ri.» ²⁹ Kɔni den ka a bolo ladon iko tuunni. A filani-kɔɔn bɔra. Tinkɔɔsilali le kan ko: «I le le ra sila kɔɔ!» Wo ɔ, a ka wo kɔ la ko Peresi †.

³⁰ A doomanin bɔra a kɔ, kari wulen sidini wo bolo la. Alu ka wo kɔ la ko Seraki ††.

Yusufu sanda Potifari ma

39 Nba, Isumayila kɔɔnɔn jula woilu wara Yusufu ri Misiran ka a san Ferawuna la jemɔɔ Potifari ma. Potifari tere mansa la kandalilailu la kuntii le ri. ² Allabatala tora Yusufu fe ka a la ko bee sabati. A tere ye baarala a tii Potifari la bon na, Misiranka wo kɔnin.

³ A tii ka a yen ko Allabatala ye Yusufu fe ko bee ɔ, baa a wa a bolo bila fen fen dɔ, Allabatala di wo bee sabati. ⁴ Yusufu diyara a tii ye. Wo ɔ, a ka Yusufu ke a jere demenba ri, ka a lasii a la mɔɔilu bee kun na, ka a ke a la nanfulu kunnasiiba ri. ⁵ Kɔbi Misiranka ce wo ka Yusufu lasii a la nanfulu ni a la mɔɔ bee kun na, Allabatala ka numaya ke a ye ka ko bee sabati a wara ka a masɔɔn Yusufu la ko ɔ. Allabatala ka Potifari bolofen bee numaya, menilu ye so kɔndɔ, a ni menilu ye sene ɔ.

⁶ Potifari ka a la ko bee to Yusufu bolo. A ma a jere tɔɔ foyi la fo a tere ye menilu damunna.

Yusufu tere ye kanberen kepanin de ri. A fari dafani a kan. A pada fanan kepi.

Potifari muso nabɔra Yusufu la

⁷ Lon do ɔ, Potifari muso nabɔra Yusufu la. A ka a fɔ Yusufu ye ko: «Na, i la n fe.» ⁸ Yusufu ma sɔn fewu. A ka a fɔ muso wo ye ko: «I na ɔ. N tii te a jere tɔɔ foyi la a wara yan ka a masɔɔn n ye yan. A ra a bolofen bee karifa n na. ⁹ A la fanka ni n ta bee ka kan a wara yan. N sawo ye fen bee ɔ lu ma yan fo ile, baa i ye a muso le ri. N ti se kojuu suu wo kela, ka haramun ke Alla pana.» ¹⁰ Hali wo, muso wo ma a boloka wo si ɔ. Lon lon a tere ye Yusufu madiyala, kɔni Yusufu ma sɔn ka i la a fe.

¹¹ Lon do ɔ, Yusufu wara baara diya bon na. Wo ka a teren bonkɔndɔ jon si tun te ye. ¹² Muso ka Yusufu mira a la duruki ma, ko a ye a la a fe. Kɔni Yusufu ka a bori a ye ka bɔ bon na ka a la duruki to muso bolo.

¹³ Muso ka a yen tuma men na ko Yusufu borimantɔ ra bɔ bon na ka a la duruki to a bolo, ¹⁴ a ka a kan nabɔ bonkɔndɔ jonilu ma. Woilu nani, a ka a fɔ alu ye ko: «Ai la ragbe. N ce ka Heburu ce men nana an ma, wo ra an dooya. A ra don n kan ko a ye i lala n fe. Kɔni n kulera fanka la. ¹⁵ A ka n kule kan men tuma men na, a borimantɔ bɔra bon na ka a la duruki to n dafɔ yan.»

¹⁶ Muso ka duruki wo lamara a dafɔ ka Yusufu tii Potifari makɔnɔ. ¹⁷ Wo nani, muso ka dantɔeli bee ke a ce ye na kelen wo ma ko: «I ka Heburu jonce men nana an

† Peresi kɔɔ ye le ko a gberenda †† Seraki kɔɔ ye le ko kari wulen

ma, wo ra don n kan ka n dooya. ¹⁸ Kɔni n kulera tuma men na, a borimantɔ bɔra bon na ka a la duruki to n dafɛ yan.»

¹⁹ Nba, a ka a muso la kuma men Yusufu la ko ɔ tu-ma men na, a jusu bɔra kojuyaya. ²⁰ Wo ɔ, a wara Yusufu mira ka a bila kaso la, mansa la kasodeni bilani dinkira men. Yusufu tora kaso la ye.

²¹ Kɔni Allabatala tora Yusufu fɛ. A ka numaya kɛ Yusufu ye. Wo ɔ, a ka Yusufu demen ka a la ko diya kasobon kuntii ye. ²² Wo ɔ, kasobon kuntii ka Yusufu lasii kasoden tɔ bɛɛ kun na kasobon na. Yusufu le tɛrɛ ko bɛɛ nanabɔla ye. ²³ Kasobon kuntii ka ko men bɛɛ to Yusufu bolo, a ma hamin wo si la butun baa Allabatala tɛrɛ ye Yusufu fɛ. A ka fen fen kɛ, Allabatala ka wo bɛɛ sabati.

Yusufu ka siboilu kɔra fɔ

40 Waati wo taminni kɔ, Misiran mansa la minninfendila ni a la burugbasila ka kojuu do kɛ a la.

² Ferawuna jusu bɔra mɔɔba fila woilu kanma, a la minninfendilailu la kuntii ni a la burugbasilailu la kuntii kɔnin. ³ A ka alu mira ka alu bila kaso la, Yusufu bilani dinkira men dɔ. Kaso wo tɛrɛ ye kasoden kandalila kuntiiba la bon dafɛ. ⁴ Kasoden kandalila kuntiiba ka alu karifa Yusufu la, ko a ye kɛ alu demenba ri. Alu menda kaso la.

⁵ Lon do ɔ, mansa la minninfendila ni a la burugbasila sibora su ɔ. Wo ka a tɛren alu ye kaso la fɔɔ. Alu fila sibora, kɔni sibo kelen tun tɛ. Alu kɔɔilu tun tɛ kelen di fanan. ⁶ Wo duusa gbɛ, Yusufu ka a yen ko hamin ba ye alu la. ⁷ A ka mansa la nɛmɔɔ mapininka ko: «Nfen keni ai sewani tɛ bi?» ⁸ Alu ka a jabi: «An fila ra sibo, kɔni mɔɔ tɛ yan men di sibo woilu kɔɔilu fɔ an ye.» Yusufu kan ko: «Sibo kɔra kɔra tɛ Alla le ri wa? Ai ka menilu yen sibo ɔ, ai ye woilu nafa n ye.»

⁹ Wo ɔ, mansa la minninfendilailu la kuntii ka men yen, a ka wo fɔ Yusufu ye. A kan ko: «N siboni le, n ka rɛsenju do yen n nɛ. ¹⁰ Bolo sawa ye a la. A fira wa bɔ damira, a ri a fɛren ka den ka kɛ rɛsen mɔɔnirilu ri i kɔra. ¹¹ Misiran mansa la minninfen tɛrɛ ye n bolo. Wo ɔ, n ka rɛsen mɔɔni woilu kadi, ka alu rabirin mansa la minninfen kɔndɔ, ka a di a ma.»

¹² Yusufu kan ko: «Wo kɔra le pin di. Bolo sawa wo ye tele sawa le ri. ¹³ Tele sawa wa tamin, mansa ri i bɔ kaso la, ka i bila i la baara kɔra la. I ri a la minninfen don a bolo iko i darini a kela na men ma kɔɔman. ¹⁴ I wa hɛrɛ wo kɔra tuma men na, i jaandi, i kana pina n kɔ. I ka kan ka numaya kɛ n ye baa n ka i demen. I ye n na ko fɔ Ferawuna ye wo ɔ, kosa a ri n nabɔ kaso la, ¹⁵ baa mɔɔkilu ka n mira fanka le la ka n nabɔ Heburuilu la jamana ɔ. Kebi alu ka n nana yan, n ma kojuu kɛ, mɔɔ ri mɔɔ bila kaso la men dɔ.»

¹⁶ Nba, burugbasilailu la kuntii ka a yen ko Yusufu ka a dupɔɔnɛ la sibo kɔra fɔ ka a diya. Wo ɔ, ale ka a fɔ Yusufu ye ko: «N fanan sibora. N ka seye sawa yen n

kun ma. ¹⁷ Seye men tɛrɛ ye sanfɛ, buru suu bɛɛ tɛrɛ ye wo kɔndɔ. Wo bɛɛ rabenni tɛrɛ Ferawuna ye, kɔni kɔɔilu tɛrɛ ye jiila a ma ka fen woilu damun seye kɔndɔ n kun dɔ ma.» ¹⁸ Yusufu kan ko: «Sibo wo kɔra le pin di. Seye sawa wo fanan ye tele sawa le ri. ¹⁹ Tele sawa wa tamin, Ferawuna ri i bɔ kaso la, ka i kun tɛɛ a la ka i su dun jiri la. Kɔɔilu ri na i sobo damun.»

²⁰ Nba, tele fila a sawana, wo kera Ferawuna sɔɔlon lon sankunben tolon di. Wo ɔ, Ferawuna ka tibili ba ke a la jamana mɔɔbailu ye. A ka minninfendilailu la kuntii ni burugbasilailu la kuntii labɔ kaso la ka alu lana mɔɔbailu ye bɛɛ pana. ²¹ A ka minninfendilailu la kuntii bila a la baara kɔra la, kosa a ri Ferawuna la minninfen don a bolo iko. ²² Kɔni Ferawuna ka burugbasilailu la kuntii wo dun jiri la iko Yusufu ka a fɔ na men ma.

²³ Minninfendilailu la kuntii ma a miri Yusufu ma wo kɔ. A pinara a kɔ fewu.

Misiran mansa la siboilu

41 San fila taminnin kɔ ɔ, Misiran mansa sibora ka a jɛrɛ lɔni yen Nili ba dala. ² A lɔnin tora ye tuma men na, nisi tɔɔni kɔra kɔra wula bɔra ji ɔ ka na bin damun diya ba dala. ³ A ma men bake, nisi barani kɔra kɔra fanan bɔra Nili ba ji ɔ. Woilu nara alu lɔ nisi tɔɔni woilu tɔɔfɛ ba dala. ⁴ Nisi barani kojuyani woilu ka nisi numamɔɔni kɔra kɔra wula woilu damun ka ban. Wo keni, mansa kunura sunɔɔ ɔ.

⁵ A sunɔɔra iko ka sibo gbɛrɛ fanan la. A ka sumantɔɔni kɔra kɔra wula yen. Wo bɛɛ bɔni sumangbala kelen de la. Alu kise bɛɛ kunba. Alu ka pi. ⁶ A ma men bake, sumantɔɔni kɔra kɔra wula gbɛrɛ bɔra. Woilu kise misenman. Alu keni iko fɔɔ ba wa suman janfɔ a gban na. ⁷ Sumantɔɔni menilu kiseni misenman, woilu ka suman numamɔɔni kɔra kɔra wula woilu damun, menilu kise kunba. Wo keni, mansa kunura ka a yen ko sibo le tɛrɛ.

⁸ Wo duu sa gbeni, mansa jusumakasara. Wo ɔ, a ka Misiran jamana fɛlɛlilailu bɛɛ ni a hankilimailu bɛɛ kili. A ka men yen sibo ɔ, a ka wo nafa alu ye, kɔni wo si ma se ka a la sibo kɔra fɔ a ye. ⁹ A la minninfendilailu la kuntii kumara a ye ko: «Mansa, n hankili ra bila n na kojuu keni ɔ sisen. ¹⁰ I mɔɔnera an, i la jɔnilu ma tuma men na wo lon, i ka nde ni i la burugbasilailu la kuntii bila kaso la kasoden kandalila kuntiiba la nala kaso la. ¹¹ An mɔɔ fila bɛɛ sibora su kelen dɔ. Sibo woilu kɔɔilu tun tɛ kelen di. ¹² Heburu kanberen do tɛrɛ ye an fɛ kaso la. Kasoden kandalila kuntiiba la jɔn de tɛrɛ. An mɔɔ fila ka men yen sibo ɔ, an ka wo nafa a ye. A ka woilu kɔɔilu fɔ an ye. ¹³ A ka a kɔra men fɔ, a kera wo na le ma! I ka nde laseyi n na baara kɔra la, ka ban ka burugbasilailu la kuntii dun jiri la.»

Yusufu ka Misiran mansa la sibo kɔra fɔ

¹⁴ Mansa ka kela lawa ko Yusufu ye na. Mɔɔkilu borimantɔ wara Yusufu labɔ kaso la. Yusufu ka a bonbosi li ka a la faanin mayɛleman, ka wa i lɔ Misiran mansa

Yusufu kɔwɔɔɛilu wara Misiran iko

43 Nba, kɔnkɔ juuyara jamana kɔndɔ. ² Yakuba denceilu nara suman men di ka bɔ Misiran, wo bantɔla le tere. Wo rɔ, Yakuba ka a fɔ alu ye ko: «Ai ye wa suman do san an ye Misiran.»

³ A dence Yahuda ka a jabi: «Ce wo ka a fɔ an ye le ka a magbeleya kosebe ko an te a yen butun fo an dooce wa ke an kɔfe. ⁴ Ni i sɔnda an dooce Beniyaminu ye wa an kɔfe, an di wa ka suman san i ye. ⁵ Ni i kɔnin ma sɔn, an te wa ye, baa ce wo ka a fɔ an ye ko an te a yen butun fo an dooce wa ke an kɔfe.»

⁶ Isirayeli kan ko: «Ai ra kojuu ke n na de! Nfenna ai ka a fɔ ce wo ye ko ai dooce ye ai kɔma?»

⁷ A denceilu ka a jabi: «Ce wo ka nininkali siyaman ke an kun, ka an mapininka an na ko ma, a ni an na denbaya la ko ma. A kan ko: «Ai fa kende wa? Ai dooce ye ye?» An ka a jabi ten tuun. An ma wo lon ko a ri a fɔ an ye ko an ye wa an dooce ri.»

⁸ Yahuda ka a fɔ a fa Isirayeli ye ko: «N fa, i ye n dooce karifa n na, sa an di wa i kɔkɔ. Wo wa ke, kɔnkɔ te ile ni ande a ni an denilu faa yan. ⁹ Nde jere ri n lo den kunko la. Ni ko ka a sɔkɔ, i ye nde mapininka. Ni n ma na a ri i ma, ka a lalɔ i nakɔkɔ, wo jalakili te bɔ n kan habadan. ¹⁰ Ni an kɔnin tun ma lanɔkɔ yan, sa an da wa ka na sija fila.»

¹¹ Alu fa Isirayeli kan ko: «Nba, diyagboya le. Wo rɔ, ai ye an na jamana fen numa doilu bila ai la bɔkɔɔɛilu kɔndɔ ka jamana kuntii wo sanba. Ai ye tulu do ta, a ni li ni wusulan ni latikɔlon ni jiriden doilu, pisitasi ni amande kɔnin. ¹² Ai wara wodi men di fɔlɔ, ai ye wo kɔkɔn fila ta, baa wodi men bilani tere ai la bɔkɔɔɛilu kɔndɔ, fo ai ye ai kɔseyi wo ri. Ai ri a sɔkɔ, alu ninanin de. ¹³ Nba, ai ye ai dooce ta ka wa ce wo teren ye sisen. ¹⁴ Alla Sebestii ye ai la hina don a rɔ, kosa a ri Beniyaminu ni Simeyɔn naseyi ai ma, kɔni ni n kɔkɔra n deni la, n di kɔkɔ wo rɔ kosebe.»

¹⁵ Wo rɔ, alu ka Beniyaminu ta, a ni sanba fenilu, a ni wodi wo kɔkɔn fila, ka sila mira ka wa Misiran. Alu se men keni ye, alu wara Yusufu kɔkɔfe, ka alu lo a nakɔkɔ. ¹⁶ Yusufu ka Beniyaminu yen alu fe tuma men na, a ka a fɔ a la bon kunnasiila ye ko: «Wa kɔkɔninilu ri n na bon na, ka kolofen do faa ka a tibi. Alu ketɔ telero damunun kela nde le fe bi.»

¹⁷ Ce wo ka alu malɔ Yusufu la bon na iko Yusufu ka a fɔ a ye na men ma.

¹⁸ Alu watɔla Yusufu la bon na, wo ka alu masilan. Alu kan ko: «An da lana yan wodi ko le rɔ, wodi men bilara an na bɔkɔɔɛilu kɔndɔ an na ko fɔlɔ rɔ. Alu ketɔ bela an kan de, ka an na falilu ta, ka an mira ka an ke jɔnɔlu ri.»

¹⁹ Wo rɔ, alu ka i madon Yusufu la bon kunnasiila la bonda la ka kuma a ye. ²⁰ Alu kan ko: «An fa, hake to an ye. Waati taminni, an nara suman san diya yan. ²¹ An bɔ men keni yan, an ka an lo an sii diya. An ka an na bɔkɔɔɛilu da laka ka wodi bilani yen bɔkɔɔɛilu kɔndɔ. An na

wodi beɛ le tere, an ka men san suman na. Wodi wo nani an bolo ka a laseyi ai ma. ²² Suman sɔnkɔ fanan nani an bolo, kɔni men ka wodi do wo bila an na bɔkɔɔɛilu rɔ wo lon, an ma wo lon.»

²³ Bon kunnasiila ka alu jabi: «Ai kana hamin wo la. Ai kana silan. Ai Maari Alla a ni ai fa Maari Alla, wo le ka wodi wo bila bɔkɔɔɛilu kɔndɔ ai ye. Ni wo te, ai ka suman sɔnkɔ men bɔ, n ka wo sɔkɔ.»

Wo rɔ, ce wo wara Simeyɔn ta ka na a di alu ma, ²⁴ ka alu beɛ ladon Yusufu la bon na. A ka ji di alu ma ko alu ye alu sen mako. A ka damunun di alu la falilu fanan ma. ²⁵ Alu nara sanba fen menilu ri, alu ka woilu labɔ ka Yusufu makɔkɔ, baa a fɔra alu ye ko a ri na telero damunun diya alu fe ye.

²⁶ Yusufu sera a wara tuma men na, alu nara a la sanbailu di a ma bon na ka alu majii a kɔkɔ. ²⁷ Yusufu ka alu fo ko: «Tana te ai la? Wo lon, ai ka ai fa la ko fɔ n ye ko a ra kɔkɔya. A le don? A kende fɔlɔ?»

²⁸ Alu ka Yusufu jabi: «Tana si te an fa la, i la jɔnkɔ kɔnin. A kende.» Alu ka alu kun majii Yusufu kɔkɔ.

²⁹ Yusufu ka a panakalan ka a dooce Beniyaminu yen, a jere na la den. A kan ko: «Ai ka ai dooce men na ko fɔ, wo le ye nin di wa?» Alu kan ko: «Kɔn, ale le.» Yusufu ka a fɔ a ye ko: «N den, Alla ma here kera i ye.»

³⁰ Beniyaminu hina donda Yusufu la kosebe. Wo rɔ, a kasitɔla le tere. A ka bɔ alu tɔkɔfe i kɔkɔ ka wa a jere la bon kɔndɔ ka kasi. ³¹ A ka ban kasila tuma men na, a ka a na lako, ka wa alu teren ye. A ka a jere mira ka a fɔ a la mɔkɔlu ye ko alu ye na balo di alu ma. ³² Alu ka Yusufu la balo bɔ a la a dan na, ka a badenmailu ta bɔ a dan na. Misiranka menilu tere ye, alu ka woilu fanan ta bɔ a dan na, baa Misirankailu ti sɔn ka damunun ke Heburuilu fe. Alu tana le wo ri. ³³ Yusufu ka a badenmailu lasii a nakɔkɔ, ka alu tuun i kɔkɔn na ka ben alu si kasabiya ma, ka a damira kɔkɔmamɔkɔ ma ka wa se doomamɔkɔ ma. Alu ka alu siina wo yen tuma men na, alu ka i kɔkɔn dagbe ka kabannakoya. ³⁴ Balo men tere ye Yusufu kɔkɔ, a la mɔkɔlu ka a badenmailu beɛ sɔ wo le rɔ. Beniyaminu ka men sɔkɔn, wo kera a kɔkɔɔɛilu ta kɔkɔn loolu le ri. Alu ka damunun ke ka alu min, ka sewa Yusufu la kosebe.

Yusufu ka a kɔkɔɔɛilu kɔkɔn

44 Nba Yusufu ka a fɔ a la bon kunnasiila ye ko: «Alu la bɔkɔɔɛilu lafa suman na. Alu la falilu di se donin men kɔkɔ, i ye wo jate di alu ma. I wa bɔkɔɔɛilu lafa, i ye alu kelen kelenna beɛ la wodi la suman kan alu la bɔkɔɔɛilu kɔndɔ. ² I ye n na wodigbe minnifen bila doomamɔkɔ la bɔkɔ kɔndɔ a la wodi kan.» Bon kunnasiila ka wo beɛ ke ikomin Yusufu ka a fɔ a ye na men ma.

³ Wo duu sa gbeni jona Yusufu ka sila di alu ma. Alu ka alu la doninilu la alu la falilu kɔ kan, ka wa. ⁴ Ka a teren alu ma janfa so la fɔlɔ, Yusufu ka a fɔ a la bon kunnasiila ye ko: «Wa alu kɔ! I wa se alu ma tuma men na, i ye a fɔ alu ye ko: «Nfenna ai ka kojuma sara kojuu

Misiran mansa kan ko Yakuba ye na Misiran

¹⁶ Nba, Yusufu badenmailu na ko fɔra Ferawuna wara tuma men na, wo diyara mansa ni a la ɲemɔɔ bɛɛ ye.

¹⁷ Mansa ka Yusufu kili ka a fɔ a ye ko: «A fɔ i badenmailu ye ko alu ye alu doninilu la alu la falilu kɔ kan ka alu kɔseyi Kanaan jamana ɔ. ¹⁸ Alu wa se ye, alu ye alu fa ni alu la ɔɔ bɛɛ ta ka na alu ri n ma. N di duu ɲuma di alu ma, men ka ɲi duu bɛɛ ri Misiran. Alu ri an na jamana balo ɲuma damun. ¹⁹ I ye a fɔ i badenmailu ye fanan ko alu wa ke wala, alu ye wontoro doilu ta Misiran yan. Alu wa se alu fa wara, alu ri alu musoilu ni alu denilu ni alu fa lasii wontoro woilu kɔndɔ ka na woilu ri yan. ²⁰ Ni alu bolofen doilu tora alu kɔ ye, alu kana hamin woilu la, baa Misiran fen ɲumajumailu le ditɔ alu ma yan.»

²¹ Nba, Misiran mansa ka men fɔ Isirayeli denilu ye, alu ka wo ke. Yusufu ka wontoroilu di alu ma, ka ben mansa la kuma ma. A ka sila fanda suman fanan di alu ma.

²² A ka faanin kura di alu kelen kelenna bɛɛ ma, kɔni a ka wodigbe keme sawa ni faanin kura loolu di Beniyaminu ma. ²³ A ka a fa sanba falice tan ni falimusotan na. A ka falice woilu donin Misiran fen ɲumailu la, ka falimusoilu donin sumankise ni buru ni damununfen gberɛilu la, menilu ri a fa balo taama ɔ. ²⁴ A ka sila di a badenmailu ma wo ɔ ka a fɔ alu ye ko: «Ai kana silan de!»

²⁵ Alu bɔra Misiran ka wa alu fa Yakuba tɛren Kanaan jamana ɔ. ²⁶ Alu seni ye, alu ka a fɔ a ye ko: «Yusufu kende le! Ale le jere siini Misiran jamana bɛɛ kun na sisen.» Kuma wo bararɔ Yakuba ɔ fo ka a dan natamin. A ma la a la fewu.

²⁷ A denceilu ka Yusufu la kuma bɛɛ lase a ma tuma men na, Yakuba ka wo bɛɛ men ka wontoroilu yen fanan, Yusufu ka menilu lana a ta kanma. Wo le ɔ, a sewara ka a ɲaalen. ²⁸ A kan ko: «N dence Yusufu kende fɔɔ! Nde tɛ foyi ɲininna butun ka tamin wo kan. N di wa n ɲa la a kan sisen sani n ye sa.»

Yakuba watɔla Misiran

46 Wo ɔ, Isirayeli ka a bolofen bɛɛ ta ka sila mira ka wa Misiran. A sera Beri Seba, a ka saraka bɔ ka a di a fa Isiyaka Maari Alla ma.

² Su wo ɔ, Alla ka Isirayeli kili ko: «Yakuba, Yakuba!» A ka jabi: «Naamun.» ³ Alla kan ko: «N ye i fa Maari Alla le ri. I kana silan Misiran taa ko ɔ, baa n di i kɔnsɔnsɔ siyaya ye kosebe kosebe. ⁴ N jere di wa i kɔfe Misiran. N jere le ketɔ i kɔnsɔnsɔ nanala yan fanan. I sa tuma wa se, Yusufu jere ri i ɲakise latunun.»

⁵ Wo ɔ, Yakuba wulira ka bɔ Beri Seba. A denceilu ka a ladon wontoro kɔndɔ, Misiran mansa ka men nana a ta kanma. Alu ka alu denilu ni alu musoilu fanan nadon wontoroilu kɔndɔ. ⁶ Alu ka alu la kolofenilu fanan ta, a ni alu bolofenilu bɛɛ, alu ka menilu sɔɔɔn

Kanaan kɔnsɔnsɔ na jamana ɔ. Yakuba ni a la denbaya bɛɛ wara Misiran wo ɲa le ma. ⁷ A denceilu bɛɛ wara a kɔfe, a ni a denmusoilu, a ni a mamarenilu, a la denbaya bɛɛ kɔnin. Woilu bɛɛ wara Misiran Yakuba kɔfe.

⁸ Nba Isirayelika menilu wara Misiran, Yakuba ni a la denceilu kɔnin, wo tɔɔilu le ɲin di.

Yakuba dence fɔɔɔ tɔɔ le ko Ruben. ⁹ Ruben denceilu le ten: Henɔki, Palu, Hesirɔn a ni Karimi.

¹⁰ Simeyɔn, wo denceilu le ten: Yemuweli, Yamini, Owadi, Yaken, Sokari, Sawuli. Sawuli na tɛre Kanaan bɔnsɔnsɔ do le ri.

¹¹ Lebi, wo denceilu le Kerisɔn ni Kohati ni Merari ri.

¹² Yahuda, wo denceilu le ten: Eri, Onan, Sela, Pɛresi a ni Seraki, kɔni Eri ni Onan sara Kanaan jamana ɔ. Pɛresi denceilu le Hesirɔn ni Hamuli ri.

¹³ Isakari, wo denceilu le ten: Tola, Puwa, Yɔbu a ni Simirɔn.

¹⁴ Sabulɔn, wo denceilu le Serɛdi ni Elɔn ni Jalɛli ri.

¹⁵ Leya ka dence menilu sɔɔɔn Yakuba ye Padani Aramu, woilu le woilu ri. A ka denmuso do fanan sɔɔɔn a ye ye, men tɔɔ ko Dina. Yakuba kɔnsɔnsɔ menilu kɔni Leya ɔ, wo bɛɛ ladenni kera kɔɔ bisawa ni kɔɔ sawa le ri.

¹⁶ Kadi, wo denceilu le ten: Sefɔn, Haki, Suni, Esibɔn, Eri, Arɔdi, a ni Arelɛ.

¹⁷ Aseri, wo denceilu le ten: Imina, Isiba, Isibi a ni Beyira. Aseri denmuso tɔɔ ko Sera. Beyira denceilu le Keberi ni Malikiyeli ri. ¹⁸ Silipa wo tɛre ɲɔnmuso le ri, Laban ka men di a denmuso Leya ma. Yakuba kɔnsɔnsɔ menilu kɔni Silipa ɔ, wo bɛɛ ladenni kera kɔɔ tan ni kɔɔ le ri.

¹⁹ Yakuba muso Raseli denceilu le Yusufu ni Beniyaminu ri. ²⁰ Asanati ka dence fila sɔɔɔn Yusufu ye Misiran. Do tɔɔ ko Manase. Do tɔɔ ko Efirayimu. Asanati tɛre Potifera denmuso le ri, men tɛre ye ɔni so mɔɔɔilu la joo sarakalasele ri. ²¹ Beniyaminu denceilu le ten: Bela, Bekeri, Asibeli, Jera, Naman, Ehi, Rɔsi, Mupimi, Hupimi a ni Aridi. ²² Raseli ka dence menilu sɔɔɔn Yakuba ye, woilu le woilu ri. Yakuba kɔnsɔnsɔ menilu kɔni Raseli ɔ, wo bɛɛ ladenni kera kɔɔ tan ni naanin le ri.

²³ Daan, wo dence le Husimu ri.

²⁴ Nefitali, wo denceilu le ten: Jaseli, Kuni, Jeseri, a ni Silɛmu.

²⁵ Bilaha ka dence menilu sɔɔɔn Yakuba ye woilu le woilu ri. Bilaha wo tɛre ɲɔnmuso le ri, Laban ka men di a denmuso Raseli ma. Yakuba dence menilu kɔni Bilaha ɔ, wo bɛɛ ladenni kera kɔɔ kɔnsɔnsɔwula le ri.

²⁶ Kɔɔ menilu wara Misiran Yakuba kɔfe, menilu kɔni ale ɔ kɔnin, woilu bɛɛ ladenni tɛre kɔɔ biwɔkɔwula ni kɔɔ kɔɔ le ri. A biranmusoilu ma jate. ²⁷ Yusufu ka dence fila sɔɔɔn Misiran. Nba, Yakuba la kɔɔ menilu nara Misiran, wo bɛɛ ladenni kera kɔɔ biwɔkɔwula le ri.

Yakuba sera Misiran

²⁸ Nba, Yakuba ka Yahuda lawa a ɲe Misiran, ka wa a fɔ Yusufu ye ko alu ye i ɲɲɲɲ ben Koseni jamana ɔ.

Yakuba ni a la mɲɲɲɲ sera Koseni tuma men na, ²⁹ Yusufu donda a la sowontoro kɔndɔ ka wa a fa kun-ben Koseni. A ka a fa yen tuma men na, a ka a fa laben ka a ke a kɔnkɔndɔ ka kasi. A menda kasila kosebe.

³⁰ Yakuba ka a fɔ Yusufu ye ko: «Hali ni n sara bi, wo te baasi ri, baa n da i yen, ka a lɔn ko i kende le.»

³¹ Yusufu ka a fɔ a badenmailu ni a fa la tɔɲɲɲɲ ye ko: «N di wa a fɔ mansa ye ko n badenmailu ni n fa la mɲɲɲɲ bɛɛ ra bɔ Kanaan bɔnɲɲɲɲ na jamana ɔ ka na n ma. ³² N di a fɔ a ye ko ai bɛɛ ye kolofen kɔnkɔmadenilu le ri, ko ai la baara le kolofen namara ri. N di a fɔ a ye ko ai ra na ai la kolofen bɛɛ ri, a ni ai bolofenilu bɛɛ.

³³ Wo ɔ, ni mansa ka ai kili ka ai la baara mapininka, ³⁴ Ai ye a jabi: «An tii, an ye kolofen namarala le ri kebi an na deniya tumana. An benbailu bɛɛ ka wo baara le ke.» Ni ai ka a jabi wo ɲa men ma, a ri sɔn ai ye ai sii Koseni jamana ɔ, baa kolofen kɔnkɔmadenilu ma di Misirankailu ye muume.»

Yusufu ka a la mɲɲɲɲ yiraka Misiran mansa la

47 Wo ɔ, Yusufu wara a fɔ Misiran mansa ye ko: «N fa ni n badenmailu ra na ka bɔ Kanaan bɔnɲɲɲɲ na jamana ɔ. Alu nani alu la kolofenilu ri, a ni alu bolofen bɛɛ. Alu ye Koseni sisen.» ² Yusufu ka a badenma loolu yiraka mansa la, a ka menilu lana wo kanma mansa wara. ³ Mansa ka woilu mapininka ko: «Ai la baara ye nfen di?» Alu ka mansa jabi: «An tii, an ye kolofen kɔnkɔmadenilu le ri, iko an benbailu tere ye ɲa men ma. ⁴ An nani sii diya ɲininna i wara yan, ka a masɔɲɲɲɲ kɔnkɔ ra gbeleya an kan Kanaan bɔnɲɲɲɲ na jamana ɔ. Kolofenilu la damunun te ye butun. Wo ɔ, an tii, an ye i madiyala, i jaandi, i ye diɲe an ye an sii Koseni jamana ɔ.»

⁵ Mansa ka a fɔ Yusufu ye ko: «I fa ni i badenmailu ra na i ma. ⁶ An na jamana Misiran ye i ta le ri. Wa i fa ni i badenmailu lasii ɲɲɲɲ ɲumapɲuma ɲɲ, ɲɲɲɲ men ka ɲi a tɔ bɛɛ ri. Alu ye alu sii Koseni. Ni i ka doilu ɲɲɲɲ alu ɲɲ, menilu kusan kolofen marala kosebe, i ye n na kolofen fanan don woilu bolo.»

⁷ Yusufu ka a fa Yakuba lana ka a yiraka mansa la. Yakuba duwara mansa ye. ⁸ Mansa ka Yakuba mapininka ko: «N fa, i ɲɲɲɲ da san yeli ɲɲ?» ⁹ Yakuba kan ko: «N da san keme ni san bisawa ɲɲɲɲ n na dunɲarateɛ bɛɛ ɲɲ, wo bɛɛ ɲɲ, n si ma siya a ni n da ɲɲɲɲɲɲ siyaman ɲɲɲɲ. N si ma siyaya ikomin n failu ka si ɲɲɲɲ alu la dunɲarateɛ ɲɲ ɲa men ma.»

¹⁰ Yakuba duwara mansa ye iko ka wa.

¹¹ Yusufu ka duu di a fa ni a badenmailu ma ka alu lasii Misiran jamana ɔ iko mansa ka a fɔ a ye ɲa men ma. Duu wo tere ye Ramesisi le. ɲɲɲɲ wo ka ɲi jamana

ɲɲɲɲ tɔ bɛɛ ri. ¹² Yusufu ka a fa ni a badenmailu ni a fa la mɲɲɲɲ balo, bɛɛ ni a la denbaya.

Kɔnkɔ juuyara

¹³ Nba, kɔnkɔ juuyara kosebe, ka a masɔɲɲɲɲ suman tun te ɲɲɲɲna fan si. Mɲɲɲɲɲ fanka tere ye desela kɔnkɔ bolola Misiran jamana ni Kanaan bɔnɲɲɲɲ na jamana ɔ.

¹⁴ Misirankailu ni Kanaankailu ka alu la wodi bɛɛ san Yusufu ma suman na. Yusufu ka wodi wo mira Misiran mansa ye ka wa a di a la bon na. ¹⁵ Wodi banda Misirankailu ni Kanaan bɔnɲɲɲɲ bolola tuma men na, Misiranka bɛɛ nara Yusufu teren ka a fɔ a ye ko: «Suman di an ma. I kana sɔn an ye faa i ɲana ten. An na wodi bɛɛ ra ban fewu.»

¹⁶ Yusufu ka alu jabi: «Ni ai la wodi banda, ai ye na ai la kolofenilu ri, ka wa woilu falɔn suman na.»

¹⁷ Wo ɔ, alu nara alu la kolofenilu ri Yusufu ma. Soilu ni saailu ni bailu ni nisilu ni falilu, alu nara wo bɛɛ ri. Yusufu ka kolofen wo bɛɛ falen suman na, ka mɲɲɲɲɲ balo san kelen wo ɲɲɲɲ.

¹⁸ San wo taminni, alu nara Yusufu teren iko, ka a fɔ a ye ko: «An fa, i ka a lɔn ko an na wodi ra ban. An na kolofen bɛɛ ra ke i ta ri fanan. Foyi ma to an bolo fo an jere ni an na duu. ¹⁹ I jaandi, i kana sɔn an ye faa i ɲana ten, sa an na duu rakolon kana to. I ye an ni an na duu san suman na. An di ke mansa la ɲɲɲɲɲɲ ri. An na duu ri ke a ta ri. I ye suman di an ma, sa an di balo. I ye si di an ma, sa an na seneilu lakolon kana to.»

²⁰ Wo ɔ, Yusufu ka Misiran duu bɛɛ san mansa ye. Misirankailu bɛɛ ka alu la seneilu san, ka a masɔɲɲɲɲ kɔnkɔ ra juuya foo ka a dan natamin. Jamana duu bɛɛ kera mansa ta ri ɲa wo le ma. ²¹ Ka bɔ jamana kun do la, ka wa bila a kun do la, Yusufu ka jamana mɲɲɲɲɲ ke ɲɲɲɲɲ ri. ²² A ka duu bɛɛ san, fo duu men tere ye mɲɲɲɲɲ la joo sɔɲɲɲɲɲ bolo, baa mansa tere ye mɲɲɲɲɲ la joo sɔɲɲɲɲɲ sɔɲɲɲɲɲ suman na tuma bɛɛ. Suman wo kera woilu balo ri. Wo le kɔsɔn woilu ma alu la duu san.

²³ Yusufu ka a fɔ mɲɲɲɲɲ ye ko: «N da ai ni ai la duu san mansa ye bi. Nba, ai ye si ɲin ta ka wa a foyi ai la seneilu ɲɲ, ²⁴ kɔni ai wa suman men ka, ai ye wo tala loolu ri, ka tala kelen di mansa ma. A tɔ naanin, ai ta le wo ri. Ai ye do ke si ri, ka do ke balo ri, sa ai ri ai jere ni ai denilu ni ai wara mɲɲɲɲɲ bɛɛ balo.» ²⁵ Alu ka Yusufu jabi: «An fa, i ra kɔɲuma ke an ye ka an kisi kɔnkɔ ma. An di ke mansa la ɲɲɲɲɲɲ ri.»

²⁶ Yusufu ka sariya sii Misiran jamana ɔ ko mɲɲɲɲɲ wa suman men ka, wo ye tala loolu ri, ka tala kelen di mansa ma. Sariya wo siini ye fɔɲɲ haan bi. Mɲɲɲɲɲ la joo sarakalaselailu la duu le ɲɲɲɲɲ ma ke mansa ta ri.

²⁷ Nba, Isirayeli la mɲɲɲɲɲɲ ka alu sii Koseni jamana ɔ Misiran. Alu ka nanfulu ɲɲɲɲɲ ye ka jiri kosebe.

²⁸ Yakuba si bɛɛ ladenni kera san keme ni san bi-naanin ni san ɲɲɲɲɲɲwula le ri. A ka san tan ni ɲɲɲɲɲɲwula ke Misiran jamana ɔ. ²⁹ A sa waati sudunyanin tumamen na, a ka a dence Yusufu kili ka a fɔ a ye ko: «Ni

n duman i ye, i ye i bolo la n woro kɔɔ ka lahidi ta n ye ko i ka kan ka numaya men ke n ye, i ri wo ke ka kanke-lentiya ke n ye n na saya kɔɔ, ko i te n su don Misiran jamana rɔɔ yan fewu. ³⁰ N ye a fe i ye n su don n ben-bailu su don diya. I ye n su ta ka bɔ Misiran ka wa a don diya wo rɔɔ.» Yusufu kan ko: «N di a ke ikomin i ka a fɔ na men ma.»

³¹ Yakuba kan ko: «I kali n ye.» Yusufu ka a kali a ye. Wo rɔɔ, Yakuba ka i birin a la lafen kun na ka Alla bato.

Yakuba duwara Yusufu denceilu ye

48 Waati wo taminni a fɔla Yusufu ye ko a fa ma kende. Wo rɔɔ, a ka a dence fila ta, Manase ni Efirayimu konin, ka wa a fa tuwa. ² A fɔra Yakuba ye tuma men na ko a dence Yusufu ra na, a ka a raja ka i wuli, ka i sii a la lafen kan. ³ Yakuba ka a fɔ Yusufu ye ko: «Ala Sebetii bɔra gbɛ rɔɔ n ye Lusi so dafɛ Kanaan jamana rɔɔ, ka numaya ke ka baraka don n na kɔɔ. ⁴ A ka a fɔ n ye ko: «N di i jiri, ka i bɔnɔn siyaya ka a ke jama siyaman ba ri. N di jamana nin di i bɔnɔn ma i kɔma rɔɔ, ka a ke alu ta ri kadawu.» ⁵ Yakuba ka a fɔ Yusufu ye ko: «I ka i dence Efirayimu ni i dence Manase sɔɔ Misiran yan ka a teren n tun ma na i tɔɔɔ fɔɔ, kɔni sisen, n da woilu ke n denilu ri. Efirayimu ni Manase ra ke n ta ri sisen ikomin Ruben ni Simeyɔn ye n ta ri na men ma. ⁶ Ni i ka den menilu sɔɔ woilu kɔ, woilu ri ke i ta ri. Woilu bɔnɔn di duu sɔɔ Efirayimu ni Manase bɔnɔn ta ni rɔɔ. ⁷ N bɔra Padani Aramu rɔɔ ka n kɔseyi n fa wara tuma men na, Raseli sara ka n ninnafin kojuyaya. A sara sila la Kanaan bɔnɔn na jamana rɔɔ, ka a teren an tun da sudunya Efirata so la. N ka a su don Efirata sila la ye.» Efirata men kɔɔ bi ko Betlehemu.

⁸ Isirayeli ka Yusufu denceilu yen tuma men na, a kan ko: «Yon de ninilu ri?» ⁹ Yusufu ka a fa jabi: «Alla ka dence fila men di n ma yan, woilu le nin di.» Yakuba kan ko: «Alu lana n ma yan, sa n di duwawu ke alu ye.» ¹⁰ Isirayeli na lafinni tere. A tun te fen nasala kosebe butun. Yusufu ka a denceilu madon a la tuma men na, Isirayeli ka a ton alu kan ka alu sunbu. ¹¹ A ka a fɔ Yusufu ye ko: «N ma a lɔn fewu ko n di i yen butun, kɔni Alla ra a ke n da i denceilu fanan yen sisen.» ¹² Yusufu ka a denceilu ta ka alu bɔ a fa sen kan, ka a majii, ka a kun majii a fa kɔɔ. ¹³ A wulira ka a denceilu madon a fa la, ka Efirayimu lasii a fa bolomaran fe, ka Manase lasii a fa bolokinin fe. ¹⁴ Hali wo, Isirayeli ka a bolo latamin a bɔnɔn kɔɔ. A ka a bolokinin natamin ka a la Efirayimu kun dɔ, ni a ye doomam kɔɔ ri. A ka a bolomaran natamin ka a la Manase kun dɔ, wo men ye den fɔɔ ri. ¹⁵ Wo rɔɔ, a duwara Yusufu ye ko:

«N benba Iburahima ni n fa Isiyaka tere ye taamala ka ben Alla men kan ma, wo ye numaya ke den ninilu ye. Alla men ka a lɔ n kɔɔ ka a damira n sɔɔn waati ma haan ka se bi ma, wo ye numaya ke den ninilu ye.

¹⁶ Alla men nara n ma iko meleka, ka n kisi kojuu be ma,

Wo ye numaya ke den ninilu ye. Denilu sababu la n kɔɔ kana tunun, A ni n benba Iburahima kɔɔ ni n fa Isiyaka kɔɔ. Ka alu bɔnɔn siyaya a na jere jere ma duukolo kan, Alla ma wo kera.»

¹⁷ Yusufu ka a yen tuma men na ko a fa ra a bolokinin la Efirayimu kun dɔ, wo ma diya Yusufu ye. A ka a fa bolo mira ka a bɔ Efirayimu kun dɔ, ka a la a dence fɔɔ Manase kun dɔ. ¹⁸ A ka a fɔ a fa ye ko: «N fa, i filinin de. Den fɔɔ le Manase ri. I bolokinin la wo kun dɔ.»

¹⁹ A fa, kɔnin, ma sɔn wo ma. A kan ko: «N dence, n ye men kela, n ka wo lɔn jɔ. Manase bɔnɔn fanan di siyaya ka ke kabila ba ri. A ri bonya, kɔni a dooce ri bonya ka tamin a kan. A dooce bɔnɔn di ke jama siyaman di.» ²⁰ A duwara alu ye wo lon. A kan ko: «Isirayelika di duwa mɔɔilu ye ai kɔɔ le rɔɔ ka a fɔ ko: «Alla ma i kera iko Efirayimu ni Manase ye na men ma.»

Wo rɔɔ, Yakuba ka Efirayimu bila Manase ne. ²¹ A ka a fɔ Yusufu ye ko: «N satɔ le, kɔni Alla ri to ai fe. A ri ai laseyi ai fa wara Kanaan jamana rɔɔ iko. ²² N di i sɔ ka tamin i badenmailu kan, ka Sikemu koyinkema yɔɔ di i ma. N ka Amɔrikailu kele n na fanmuru ni kalabiye la ka yɔɔ puma wo mira alu la.»

Yakuba ka men fɔ a satɔla la

49 Yakuba ka a denceilu kili ko: «Ai ye na ai laden n tɔɔfe. N ye a fe ka koilu lase ai ma, menilu ketɔ alu la sini natɔ konin. ² N denceilu, ai ye na ai tolo malɔ nde ai fa Yakuba la, a ye fola n ma ko Isirayeli. ³ Ruben, ile le n dence fɔɔ ri. I fɔɔ le kera n na ceya ni n na fanka fɔɔ ri. Bonya ni sebaaya ye i bolo ka tamin i dooceilu kan, ⁴ kɔni i ye ikomin ji ba woyeto, men ti se a jere mirala. I ti nala kela bonkun ri fewu, baa i ra i la i fa la lafen kan ka si a muso fe. A ka a la n na lafen kan ka a man kɔɔ. ⁵ Simeyɔn ni Lebi miriya ye ko kelen de ri. Alu ka ie la fanmuruilu ta ka wa tinannin ke. ⁶ Alu wa kuma gbundu rɔɔ, n te sɔn ka n sen bila wo rɔɔ. Alu wa laden ke, n di n ban wala, baa alu mɔnera ka mɔɔilu faa. Alu juuyara ka nisilu sen fasailu tee. ⁷ Alla ye tɔɔya la alu kan alu la mɔne wo kosɔn, baa alu la mɔne ka juu, a ni alu la penikejuuya wo kosɔn, baa alu la penikejuuya ka alu ke hinabaliilu le ri. N di alu bɔnɔn data la Yakuba bɔnɔn na jamana rɔɔ. N di alu lajensen Isirayelika la jamana yɔɔ be rɔɔ. ⁸ Yahuda, i badenmailu ri ile le tando. I ri se i juuilu la. I faludenmailu ri alu majii i kɔɔ. ⁹ Yahuda ye ikomin yara kanberen de,

men di wa sobo faa ka wo damun,
ka na i rasomɔn ka i la.
Yon di a lawuli?
¹⁰ Faamaya gbeleke tɛ ɔ Yahuda bolo.
Mansaya gbeleke ri to a bɔnsɔn bolo
fo mansaya tii wa na,
dunupa bɛɛ ri i majii mɛn kɔɔ.
¹¹ A ri a la fali sidi rɛsɛnju la,
ka a la faliden sidi rɛsɛnju numa numa la.
A ri a la faanin ko rɛsɛnji la,
ka a la durukiba ko rɛsɛnji la, mɛn wulenni ikomin jeli.
¹² A ri rɛsɛnji min fo ka a jai lu lafin.
A ri kɔnɔ min fo ka a ni gbɛ.
¹³ Sabulun di i sii kɔɔji da la.
Kulunbailu ɔ diya ri kɛ a wara ri.
A la duu ri wa foo Sidɔn so fan fɛ.
¹⁴ Isakari ye ikomin fali, fanka ba ye mɛn na.
A ri a la a la donin bɔɔɔilu tɛma.
¹⁵ Ni a ka a yen tuma mɛn na
ko jamana wo ka ni,
ko kɔɔ wo duman kosebɛ,
a ri a kɔ rabɛn donin ta kanma
ka kɛ jɔn di ka diyagboya baara kɛ.
¹⁶ Daan di a sii a la mɔɔɔilu kun na ka alu la kiti tɛɛ,
a ri kɛ ikomin Isirayeli kabila tɔɔilu fanan.
¹⁷ Daan ye ikomin sa, mɛn lani sila dafɛ,
ikomin fɔnfɔnni, mɛn ye sila misenilu la.
A ri so cin a sen ma,
ka so tii labe a kɔ kan.»
¹⁸ Yakuba kan ko: «ƐƐ Allabatata, n ye i makɔnɔla, i ye
n kisi.»
¹⁹ A kan ko:
«Benkanninnailu ri na be Kadi kan,
kɔni a ri alu gbɛn ka alu kɔsaran kojuuya.
²⁰ Asɛri ri suman duman kɔɔɔnɔ;
a ri damunun fen duman di mansailu ma.
²¹ Nefitali a la fɛrɛnin ikomin minanmuso, mɛn ye a
jɛrɛ ma,
mɛn ye den numailu kɔɔnna a jɛrɛ ma.
²² Yusufu ye ikomin jiri mɛn ye a denna kosebɛ,
jiri mɛn lɔni kɔ dafɛ,
mɛn bolo ye janyanna foo ka tamin dandan kun na.
²³ Kalabinetiilu wulira a kanma kojuuya.
Alu ka biɔɔɔilu lafili a ma ka a kɔɔ kosebɛ,
²⁴ kɔni Yusufu la kala ma yɛrɛyɛrɛ.
A boloilu ka fanka kɔɔnɔ Alla Sebɛɛtii bolo,
mɛn ye Yakuba demenna.
Wo le ye mɔɔ latankala le ri,
mɛn ye Isirayeli lakandala,
mɛn barakani ikomin farakolo.
²⁵ I fa Maari ye i demenna.
Alla Sebɛɛtii ye numaya kɛla i yɛ.
A ri fen numailu di i ma ka bɔ san ma.
A ri ji di i ma ka bɔ duu kɔɔɔ.
A ri i denilu ni i la kolofenilu siyaya.
²⁶ Fen numailu ye bɔla koyinkɛ kɔɔɔilu la,

nanfuluilu ye bɔla fɔɔ tindilu la,
kɔni Alla ka numaya menilu kɛ i fa yɛ, woilu ka bon
woilu bɛɛ ri.

Alla ye wo kɔnɔ kɛ Yusufu yɛ.

Alla ye a kɛ, numaya woilu ye mɛn Yusufu fɛ,
mɛn jɛnematɔnɔnni ka bɔ a badenmailu kɔ.

²⁷ Beniyaminu fadima ikomin wara.

Sɔɔma a ye sobo mirala ka do damun.

Wura la, a ri a tɔ rata la.»

²⁸ Nba, Isirayeli kabila tan ni fila le woilu ri. Alu fa
duwara alu ye tuma mɛn na, a ka kuma woilu fɔ. A
duwara alu kelen kelenna bɛɛ ye, bɛɛ ni a la duwa.

Yakuba la saya

²⁹ Nba, Yakuba ka a fɔ a denceilu ye ko: «N satɔla le ka
la n benbailu kan. Ni n sara, ai ye wa n su don n ben-
bailu dafɛ falan na, falan mɛn ye Hetika Efurɔn na sɛnɛ
kɔ. ³⁰ Falan wo ye Makipela, Mamere telebɔ fan fɛ
Kanaan bɔnɔnɔn na jamana kɔ. N benba Iburahima ka
dinkira wo le san Hetika Efurɔn ma, ka a kɛ a la su don
diya ri. ³¹ N benba Iburahima ni a muso n ma Saran su
don diya ye ye le. N fa Isiyaka ni a muso n na Rebeka
fanan su don diya ye ye le. N ka Leya su don ye le
fanan. ³² Duu wo ni falan bɛɛ sanda Hetika de ma.»

³³ Nba, Yakuba banni kumala, a ka a la a la lafen kan
ka sa, ka la a benbailu kan.

50 Yusufu ka a ton a fa su kan ka a sunbu ka kasi.

² Nba, Yusufu ka a fɔ a la dandalilailu ye ko alu
ye a fa fure rabɛn ka baara kɛ kosa a kana toli, ka ban
ka a mamininminin. Alu wara Isirayeli fure rabɛn. ³ Alu
ka tele binaanin kɛ baarala. Alu la fure rabɛn na le wo
ri. Misirankailu ka tele biwɔɔnɔnwula kɛ a saya kasila.

⁴ Saya kasi waati wo taminni, Yusufu ka a fɔ Misiran
mansa la mɔɔbailu ye ko: «Ni n na ko diyara ai ye ai ye
wa kuma mansa yɛ. Ai ye a fɔ a ye ko ⁵ n fa ka kuma do
fɔ n ye a sa tumana la. A kan ko n ye n kali a ye ko ni a
sara, ko n di wa a su don Kanaan bɔnɔnɔn na jamana kɔ.
Ko a ka su don diya mɛn dabɛn a jɛrɛ yɛ, ko n ye wa a
su don dinkira wo kɔ. N fa kan de wo ri. Wo kɔ, n ye
mansa madiyala, a ye sɔn n ye wa n fa su don. N wa
ban, n di na.»

⁶ Ferawuna ka jabi: «Wa i fa su don iko i ka i kali a ye
na mɛn ma.»

⁷ Wo kɔ, Yusufu wara a fa su don diya. Misiran mansa
la jɛmɔɔ bɛɛ wara a malɔ, a ni mansa wara mɔɔbailu ni
Misiran jamana mɔɔbailu. ⁸ Yusufu wara mɔɔ bɛɛ fanan
wara, a ni a kɔɔɔɔɔɔɔɔ ni a dooɔɔ ni a fa wara mɔɔ bɛɛ. A
den ni ala kolofenilu le tora alu kɔ ma Koseni. ⁹ Sowon-
toro tiilu ni so tiilu fanan wara Yusufu malɔ. A kɛra ja-
ma siyaman ba le ri.

¹⁰ Alu sera Atadi la gberema Juriden ba da waati mɛn
na, alu bɛɛ ka san kasi kɛ ye, ka kule kan ba labɔ. Yusu-
fu ka tele wɔɔnɔnwula kɛ san kasila ye. ¹¹ Ye duurenilu,
Kanaan bɔnɔnɔn kɔnɔn, woilu ka wo yen tuma mɛn na
alu kan ko: «Misirankailu ra saya kasi ba le kɛ ten de!»

Kalatikailu

Kalatikailu

Kumakan men ye Kitabu seniman nin kɔndɔ

Kitabu seniman ye sɛbeni Pɔli le bolo ka a lawa lemeninya mɔɔilu ma men ye Kalati. Wɔ bɛɛ sɛbeni kitabu Ke-ladenilu la Kewali kɔndɔ suran 13 a ni suran 14.

Nba, Isa la baara damira waati, lemeninya mɔɔ siyaman tɛrɛ ye Yahudiyailu le ri. ("Yahudiyailu" ni "Isirayeli" wo bɛɛ ye kɔɔ kelen de ri). Yahudiyailu men lemeninyara Isa ma ie ka lɔn kɔ mɔɔ Suwandini le, nabilu kumara a la kɔɔ. Alu ma Isa la karan lɔn ikɔmi dina kura le. Alu la miriya ye, Isa la karanya ma, a ye ie la dina le dafa la, ikɔmi Alla ka fɔ na men ma. Ka a ma sɔɔ, alu lemeninyara, kɔni alu ma ie la dina sariya sila si bila, Nabi Musa la Tawurɛta a ni Nabi Dawuda la Yabuur. Ie ma si bila. Alu ka lɔnni mi sɔɔ Isa fɛ, ie ka fanan la wo kan. Kɔnkɔfili si tɛ wo kɔ ka a masɔɔn Alla la kuma kan tɛrɛ ye wala Yahudiyailu le ma. Kɔni Isa la karandenilu ka a la kuma kan nase siya gbɛrɛ mɔɔilu ma waati men na, kɔnkɔfili ka siya gbɛrɛ mɔɔilu mira. Siya gbɛrɛ mɔɔ men lemeninyara Isa ma, alu ma sɔn Yahudiyailu la namun tala ka a la ie ka lɔnin kan, ie ka men sɔɔn Isa la, ka a masɔɔn Isa la karan ka woilu wasa.

Ka a masɔɔn wo fɛ, Yahudiya lemeninyamɔɔilu ma kuma kujɛ siya gbɛrɛ mɔɔilu fɛ, ka a masɔɔn pinilu ma kɔjii kɛ. Yahudiya lemeninyamɔɔilu ka a fɔ ko lemeninyamɔɔ men ma kɔjii kɛ ma kisiba bɛrɛ sɔɔn. Pɔli ka a men tuma men ai le ye kuma wo fɔla, a ka ie sɔɔ ka a fɔ ko ni an di kisi sɔɔn Isa la saraka sababu la, an mako sa kɔjii la kɔsa an di kisi sɔɔn. A ma a fɔ ko kɔjii kɛ a ma ni. A ka fɔ ko kɔjii kɛ ti an kisila; an ti se kisila sila si fɛ. Isa kelen pe la saraka le ri se wo kɛla.

Sɔɔli la men ye Yahudiya lemeninyamɔɔilu ni siya gbɛrɛ lemeninyamɔɔilu tɛma wo ri se hankili dila an ma. Sariya doilu ye dina kɔ an di se woilu bonyala, kɔni a ti se an kisila. Namun doilu ye ye an di se bilala namun sila woilu kan. An ti se jatela ikɔmi a diya bɔyani kɔ an di kisi sɔɔn. A ka gbelen dooni ka bɛɛ nafɔ, kɔni Alla la kitabu seniman wo di se hankili dila an ma ka a payen.

Kebi Pɔli ka bataki lawa Kalati lemeninyamɔɔilu ma, a ri se an karanna ka bila lemeninya a kɔ. Lemenyamɔɔilu la sariya fɔlɔ le kaninteya ri. Nin Seniman ye lemeninya mɔɔilujusu kɔ, wo fanan ye sila yirakala ie la ka lɔ Alla ma. Wɔ le kɔɔ ye a la, ni wo tɛ Setana ri bɔ fɛrɛ su bɛɛ la ka ai la lemeninya tɔjan, ka ai lɔ sila gbɛrɛ ma men ye kojuu sila ri. Alla ye an tanka wo ma. Amina!

¹ Sɛbɛ nin farani nde Pɔli le la, nde men ye keladen di. Mɔɔilu ma n suwandi baara wo kanma. Mɔɔ si ma n kelaya. ɛɛn, n kɛra keladen de ri ka fara Isa Nenematɔɔnin de la, a ni an Fa Alla men ka a lawuli ka a bɔ saya kɔ. ² Nde ni an badenma menilu bɛɛ ye n tɔɔfɛ yan, an ye sɛbɛ nin nawala lemeniyamɔɔilu la dɛkuruilu le ma, menilu ye Kalati jamana kɔ. ³ An Fa Alla a ni Maari Isa Nenematɔɔnin ye numaya kɛ ai ye, ka jususuma di ai ma. ⁴ Isa Nenematɔɔnin de ka a jɛrɛ kɛ saraka ri an na kojuuilu kɔɔn, sa a ri an bɔ dunuɔa juu nin fanka kɔɔ, baa an Fa Alla sawo tɛrɛ ye wo kɔ. ⁵ A kɔɔ ye gbiliya kadawu. Amina!

Kibaro num kelenpe le ye ye

⁶ N da kabannakoya kojuyaya ka a masɔɔn Alla men ka ai kili ka fara Nenematɔɔnin na numaya la, ai ra ai

kɔdon wo la jona jona, ka wa kɛla gbɛrɛ kɔ. ⁷ Kɔni kɛla gbɛrɛ tɛ wo ri de! Mɔɔ doilu le ye ai kɔndafilila ten. Alu ye a fɛ ka Nenematɔɔnin na kibaro num yɛlɛman. ⁸ Kɔni an ka kibaro num men nase ai ma, ni fen fen ka kɛla gbɛrɛ lase ai ma, men ni fɔlɔman wo tɛ kelen di, danka ye wo tii kan, hali ni a kɛra andeilu ri, wala sankolorɔ mɛlɛka do ri. ⁹ An ka men fɔ ai ye kɔɔman, n di wo fɔ ikɔ ko ai sɔnda kibaro num men ma, ni mɔɔ mɔɔ ka kɛla gbɛrɛ lase ai ma, men ni fɔlɔman wo tɛ kelen di, danka ye wo tii kan kadawu!

¹⁰ A ye di? N ye a nininna ka n jɛrɛ diya mɔɔilu ye wa, wala Alla ye wa? N ye a nininna ka mɔɔilu hɛnɛ wa? Wo kuma tɛ! Ni n tɛrɛ ye a fɛ ka mɔɔilu hɛnɛ fɔlɔ, n tun tɛna kɛla Nenematɔɔnin na baarden di.

Alla ka Pɔli bila a la baara la ɲa men ma

¹¹ N badenmailu, n ye a fe ai ye a lon ko n ka kibaro numa men nase ai ma, wo ma fara mɔɔ la. ¹² N ma a sɔɔn mɔɔ si la. Mɔɔ ma n karan a la fanan. Kɔni Isa Nenematɔɔnin jere le ka a yiraka n na.

¹³ N tere ye taamala Yahudiyailu la dina sila kan ɲa men ma fɔɔfɔɔ, ai ra wo men. N tere ye Alla la jama tɔɔla foo ka a dan natamin kojuuya. N tere ye a nininna ka a ratijan fewu. ¹⁴ N jere siya mɔɔilu tema, n tere ye wala ɲefe Yahudiyailu la dina sila kan ka tamin n kanyanɔɔn ma fan ba kan, baa n benbailu la landailu tun ka gbelen n ma kosebe.

¹⁵ Kɔni ka a tere n ma sɔɔn fɔɔ, Alla ka n suwandi ka n bila a dan na. A ka n kili ka fara a la numaya la. A diyara a ye tuma men na ¹⁶ ka a Dence yiraka n na sa n di a la ko fɔ siya gberɛ mɔɔilu ye, n ma hankili ninin mɔɔ si la. ¹⁷ N ma wa Jerusalemu ka hankili ninin keladen fɔɔlilu la. N wara Arabu jamana ɔɔ i kɔɔ. Wo ko ɔɔ, n ka n kɔseyi ka wa Damasi so kɔɔ.

¹⁸ San sawa taminni kɔ, n wara Jerusalemu, sa n ni Kefasi † ri kuma an ɔɔn fe. N ka tele tan ni loolu ke a tɔɔfe. ¹⁹ Kɔni n ɲa ma la keladen tɔilu si kan, fo Maari Isa dooce Yakuba.

²⁰ Nde ye men sebela ka a di ai ma, wuya te wo ri. N ye wo lasereyala Alla ɲana. ²¹ Wo ko ɔɔ, n wara Siri ni Silisi jamanailu ɔɔ.

²² Kɔni lemeniyamɔɔilu la dekuru menilu sidini Nene-matɔɔnin ma Jude jamana ɔɔ, woilu tun ma nde yen, alu tun ma n lon. ²³ Alu ka a men ten de dɔɔn ko: «Men tere ye an tɔɔla fɔɔfɔɔ, wo ye lemeniya ko lasela mɔɔilu ma sisen, a tere ye a nininna ka lemeniya ko men tɲan fɔɔfɔɔ.» ²⁴ Wo kera sababu ri alu ka Alla tando nde la ko kosɔn.

Keladen tɔilu sɔnda Pɔli ɔɔ

2 Nba, san tan ni naanin taminni kɔ, nde ni Barin-abasi wara Jerusalemu iko tuun. N wara Tite fanan di. ² N na wa kun kera men di Alla le ka a fɔ n ye ko n ye wa. N seni ye, n ye kibaro numa men nasela siya gberɛilu ma, n ka wo yiraka mɔɔbailu la ie la ɔɔnɔɔn dɔ ka a ɲafɔ ie ye. N ka wo ke ka a masɔɔn n tun te a fe n na baara ye ke baara fuu ri, n tun ka men ke kɔɔman na, a ni n tere ye men kan wo waati la. ³ Ni wo te, hali n taamaɔɔn Tite men ye Kerekika ri, alu ma a diyagboya ko a ye kojiike. ⁴ Kuma wo kera ka a masɔɔn wuyafɔla doilu tun ka alu jere ke ikomin lemeniyamɔɔilu, ka alu doon ka don an tema. Baa Isa Nenematɔɔnin ka an kanhɔɔya ɲa men ma, alu tere ye a fe ka wo lakɔɔsi bundu le ɔɔ. Alu tere ye a fe ka an ke jɔnilu ri iko tuun. ⁵ Kɔni an ma sɔn ie ɔɔ hali waatini, sa kibaro numa ri to ai jusu ɔɔ, kibaro numa men ye tɲa ri.

⁶ Kɔni mɔɔilu tere ye menilu jatela ɲemɔɔilu ri, woilu ma fosi la n na kibaro numa kan, n ye men nasela

† Kefasi Simɔn Piyeri, kɔnin.

mɔɔilu ma. Ni mɔɔilu ye ie jatela ɲemɔɔilu le ri, wo te n ɲana foyi ri, baa Alla te mɔɔn kɔla kɔn ɔɔ. ⁷ Kɔni alu jere ka a ɲayen ko Alla de ka baara karifa nde la ko n ye kibaro numa lase kojiikebalilu ma, ikomin a ka baara karifa Piyeri la ɲa men ma ko a ye a lase kojiikelailu †† ma. ⁸ Baa Alla ka Piyeri ke kojiikelailu la keladen di ɲa men ma, a ka nde fanan ke siya gberɛilu la keladen di wo ɲa le ma. ⁹ Yakuba ni Kefasi ni Yuhana menilu tere ye jatela ɲemɔɔbailu ri, woilu jere ka a ɲayen ko Alla le ka numaya ke n ye ka n kelaya. Wo le ɔɔ, alu ka ie bolo don Barinabasi ni nde bolo, ka a yiraka an na ko an beɛ ye baarakɔɔnɔɔn le ri. An benda a ma ko andeilu ye wa kibaro numa lase siya gberɛilu ma, woilu fanan ye wa wo lase kojiikelailu ma. ¹⁰ Alu ka ko kelen ninin an fe ko an ye an hankili to fantanilu ɔɔ. N fanan tere ye n dajala ka wo ke tuma beɛ.

Pɔli ka Piyeri jalaki Antiyɔci

¹¹ Nba, Kefasi nara Antiyɔci so kɔɔn tuma men na, n ka a sɔɔn gbe ni gbe ɔɔ, baa a ka ko men ke, wo ma ben fewu. ¹² Ka a masɔɔn sani Yakuba la keladenilu ye na, Kefasi ni ye mɔɔilu tere ye damunun kela kelen di, badenma menilu ye siya gberɛilu ri. Kɔni Yakuba la keladenilu nara tuma men na, a ka a jere mabo siya gberɛ woilu la. A ma sɔn a ni woilu ye damunun ke kelen di wo ko, baa a silanda mɔɔilu ye, menilu kan ko siya gberɛilu ka kan ka kojiike. ¹³ Badenma ɔɔn ma menilu tere ye Yahudiyailu ri, wo tɔilu ka ie bila Piyeri ko a la filankafuya ɔɔ. Wo kera sababu ri hali Barinabasi ka a bila ie ko. ¹⁴ N ka a yen tuma men na ko alu te taamala ka telen kibaro numa sila kan, men ye tɲa ri, n ka a fɔ Kefasi ye ai beɛ ɲana ko: «A ye di? Ile men ye Yahudiya ri, ni ile ka Yahudiyailu la landailu bila ka i ke ikomin siya gberɛilu, nfen de kosɔn i ye siya gberɛilu diyagboya ko alu ye Yahudiyailu la landa latelen?»

Mɔɔilu ye kisila lemeniya le ɔɔ

¹⁵ An ye Yahudiya jere wolo le ri. An te kojuukelailu ri siyailu tema. ¹⁶ Kɔni an ka a lon ko mɔɔ si ti se kela mɔɔ telenni ri ka fara Nabi Musa la sariya labatoli la. Eɛn, telenbaya ye kela ka a fara lemeniya ma Isa Nene-matɔɔnin ma gbansan. Wo le kosɔn, an fanan lemeniyani Isa Nenematɔɔnin ma. Mɔɔ ri ke mɔɔ teleni ri ka fara lemeniya ma Isa Nenematɔɔnin ma, Nabi Musa la sariya labatoli te. Baa mɔɔ si te kela mɔɔ telenni ri ka fara Nabi Musa la sariya labato ɲa ma.

¹⁷ Nba, ni an ye telenbaya nininna gbe ɔɔ Nene-matɔɔnin laden dɔ, an ye a yirakala wo ɲa kelen de ma ko an ye haketi le ri ikomin siya gberɛ mɔɔilu, wo ye a yirakala ye ko Nenematɔɔnin ye an sebe donna haketa ma wo ɔɔ wa? Wo kuma te! ¹⁸ N ka sariya men to ye, ni n ka n kɔseyi wo ma iko, n ye a yirakala ko n ye sariyatɲanna le ri. ¹⁹ Wo ɔɔ, sariya labatoli nde jere

†† kojiikelailu kojiike ko men ye sebe ɲin dɔ wo kuma ye fɔla Yahudiyailu la ko le ɔɔ.

sani sariya ɔ, wo ɔ n ye ɔenemaya ɔ Alla ye. Nde ni Nenematɔɔnin gbɔngbɔnda jiri kan kelen di. ²⁰ Nde sa n ninna butun, Nenematɔɔnin de ye a ninna n fari ɔ. N ye dunɔparatɛɛ mɛn kɛla faribanku ɔin dɔ sisen, n ye wo kɛla lemeniya le ɔ Alla Dence ye, mɛn ka n kanin ka a jɛɛ nin di n kosɔn. ²¹ N ti ɔn ka n ban Alla la ɔumaya ɔ. Baa ni mɔn ri se kɛla mɔn telenni ri ka fara sariya labatoli la, Nenematɔɔnin sani le wo ɔ gbansan!

Alla ye mɔn jatela mɔn telenni ri ka fara lemeniya le la

3 Ai Kalatikailu, ai ye kɔmɔɔilu ri! Yon de ka ai lafili? Isa Nenematɔɔnin ka saya mɛn kɛ gbɔngbɔn jiri kan, nde ka wo yiraka ai la ka a gbɛ. ² N ye a fɛ ka ai mapininka ɔininkali kelen ma: Ai ka Nin Seniman ɔɔn di? Ai ka wo ɔɔn ka a masɔɔn sariya labatoli le ma wa, wala ka a masɔɔn lemeniyala kibaro ɔuma le ɔ, ai ka mɛn namen? ³ Nfenna ai kɛra kɔmɔɔilu di wo ɔ? Ai ɔn sila mɛn taama damirala Nin Seniman na sebaaya ɔ. A ye di? Ai ye a fɛ ka a laban a jɛɛ le sebaaya ɔ wa? ⁴ Ai ka ko siyaman mɔn ai ma. Wo kɛra ko fuu ri wa? Ni wo kɛra fuu! ⁵ Alla mɛn ye Nin Seniman dila ai ma ka kabannakoilu kɛ ai tɛma, a ye wo kɛla ka a masɔɔn ai ye Nabi Musa la sariya labatola wa, wala ka a masɔɔn ai lemeniya kibaro ɔuma ma, ai ka mɛn namen wa? ⁶ Nba, Iburahima don? «Iburahima lara Alla la ɔa mɛn ma; wo le kosɔn, Alla ka a jate mɔn telenni ri,» ⁷ wo ɔ ai ye a ɔn ko mɛn wa lemeniya wo le Iburahima den de ri. ⁸ A sebeni Alla la kitabu kɔndɔ ɔɔn ko Alla ri siya ɔilu kɛ a jɛɛ ɔakɔɔn mɔn telenilu ri ka fara ie la lemeniya le la. Wo le kosɔn, a sebeni ko a ka kibaro ɔuma lase Iburahima ma ɔn ko: «Siyailu bɛɛ ri Alla la ɔumaya ɔɔn ile le fɛ.» ⁹ Awa, mɔn mɔn wa lala Alla la ikomin Iburahima lara Alla la ɔa mɛn ma, wo bɛɛ ri Alla la ɔumaya ɔɔn.

¹⁰ Mɔn mɛnilu ra alu la landaya la sariya labatoli kan, woilu bɛɛ dankani. Baa a sebeni Alla la kitabu kɔndɔ ko: «Mɔn mɛnilu tɛ Alla la sariya sebenilu bɛɛ labatola, wo tiilu bɛɛ dankanin de.» ¹¹ A gbeni le ko mɔn si tena kɛla Alla ɔakɔɔn mɔn telenni ri ka fara sariya labatoli la. Baa: «Mɔn telenni a ye dunɔa rateɛla landanya le ɔ.» ¹² Kɔn ka Alla la sariya labato, a ni ka lemeniya Alla ma, woilu tɛ kelen di muume. Baa: «Mɔn mɛn ka sariyailu bɛɛ labato, wo ri kɛ ie la dunɔalateɛ kun di.»

¹³ Nenematɔɔnin ka an kunka danka le la, mɛn ye mɔn kan sariya kosɔn. Danka wo ye a kan an na ɔn ɔ. Baa a sebeni ko: «Mɔn mɔn dunni jiri la, wo tii dankani.» ¹⁴ Isa Nenematɔɔnin ka wo kɛ sa Iburahima la duwawu ri se siya gbɛɛilu ma, a ni an bɛɛ ri Nin Seniman ɔɔn landanya le ɔ.

Nabi Musa la sariya ni Alla la teriya

¹⁵ N badenmailu, n di misali di ka a ben an na landailu le ma. Ni mɔn do ka teriya sidi ka ban, mɔn si kana teriya wo lasa, mɔn si kana do la teriya wo kan.

¹⁶ Awa, Alla ka teriya sidi Iburahima ni a ɔnɔn na. A ma sebe ko «a ɔnɔnɔnɔnɔn» ikomin ɔnɔnɔnɔnɔnɔn de ko. ɛɛn, a sebeni ko «i ɔnɔnɔn.» Wo ɔnɔn le ko «i ɔnɔnɔn» kelen de ri, mɛn ye Nenematɔɔnin di. ¹⁷ N ye a fɛ ka mɛn ɔ, wo le ɔin di: Sariya mɛn nara san kɛme naanin ni san bisawa Alla la teriya kɔman ti se ka Alla la lahidi ban. Kɔn sariya wo ti se ka Alla la teriya lasa ka Alla la lahidi ɔn a ɔn ɔ. ¹⁸ Baa ni ɔɛta ye ɔnɔnna sariya labatoli le ɔ, a tɛ ɔnɔnna lahidi ɔn butun. Kɔn Alla ka wo di Iburahima ma lahidi wo sababu ɔ.

Sariya siikun ye mɛn di

¹⁹ Nba, sariya kun ye mun di? A siira, sa an di sariya ɔinɔn koilu ɔn haan lahidi den wa ɔnɔn waati mɛn, lahidi mɛn sidini. Melekailu ka sariya wo di ka a fara kumalataaminna le la ²⁰ Ni kumataaminina ye ye, mɔn kelenna ko tɛ wo ri. Kɔn lahidi la ko ɔ, Alla kelen pe le wo ri.

²¹ A ye di wo ɔ? Nabi Musa la sariya ye Alla la lahidilu ɔnɔn le wa? Wo kuma tɛ! Ni sariya dira mɔn ma, mɛn tun di se ɔenemaya dila ie ma, mɔn tun di jate mɔn telenilu ri ka fara sariya wo la. ²² Kɔn sebeli kuma wo le ɔn an bilana kaso la an juulumun dɔ, sa Alla ri a la lahidi dafa lemeniyamɔnɔn ye ka fara ie la lemeniya la Isa Nenematɔɔnin ma.

²³ Sani lemeniya waati ye se, sariya tɛɛ ye an ɔnɔnɔnɔnɔn ka an kɛ ikomin kasodenilu. An tora ten haan ka lemeniya makɔn, mɛn natɔ ɔnɔn gbɛ ɔ. ²⁴ Wo ɔ, sariya wo kɛra ikomin an na ɔnɔnɔnɔnɔn ɔn Nenematɔɔnin na waati, sa an di jate mɔn telenilu ri ka fara lemeniya la.

²⁵ Lemeniya nala sisen, an tɛ ɔnɔnɔnɔnɔn wo bolo butun.

²⁶ Baa ai bɛɛ ra kɛ Alla denilu ri ka fara lemeniya la, lemeniya mɛn ye ai badila Isa Nenematɔɔnin ma.

²⁷ Ai mɛn sunda jii ɔ Nenematɔɔnin ɔn ɔ, ai badini Nenematɔɔnin ma.

²⁸ Wo le kosɔn, faranfasi tɛ Yahudiyailu ni siya gbɛɛilu tɛma butun, wala ɔnɔnɔnɔn tɛma, wala ɔn ni muso tɛma. Baa ai bɛɛ ka kan Isa Nematɔɔnin ma. ²⁹ Ni ai ye Isa Nenematɔɔnin ta le ri, ai fanan ye Iburahima ɔnɔnɔnɔnɔn le ri. ɔɛta la le i le ri ikomin lahidi mɛn taani.

4 Nba, n ye a fɛ ka mɛn ɔ, wo le ɔin di: den de ye a fa ɔɛtala ri. A fa la fen bɛɛ ri kɛ a ta ri. Hali wo, a denninya waati, a ni ɔn bɛɛ ka kan. ² Ka a to denninya ɔ, a tɛɛ ye a denmamiralailu ni a denmakololailu la fanka le ɔnɔn ɔn ka wa se a fa la waati lateɛni ma. ³ An-deilu fanan tɛɛ ten de. An tɛɛ ye denninya ɔ tuma mɛn na, an tɛɛ ye dunɔa koilu fanka le ɔnɔn, ka kɛ woilu la ɔnɔn ri. ⁴ Kɔn Alla la waati lateɛni sera tuma mɛn na, a ka a dence lana. Muso le ka a ɔnɔn. A ɔnɔnɔnɔnɔn Nabi Musa la sariya ɔnɔn, ⁵ sa a ri mɔn kunka, mɛnilu ye sariya ɔnɔn. Wo ɔ, an kɛra mɔn ri, Alla ye mɛnilu mirala ikomin a denilu.

⁶ ɔnɔn, ikomin ai ye Alla denilu ri, a ka a Dence Nin nana an ma. Nin Seniman wo ye a kɛla, an ye Alla kilila

ko: «an Baba, an Fa!»⁷ Wo le ɔ, i tɛ jɔn di butun, i ye Alla den de ri sisen. Ikomin i ye Alla den di, a ra men dabɛn a denilu bɛɛ yɛ, i fanan di wo sɔɔn ale baraka ɔ.

Pɔli haminni Kalatikailu la ko ɔ

⁸ ɔɔɔɔɔ, ka a tɛɛn ai tun ma Alla ɔn ɔɔ, ai tɛɛ ye jinailu la jɔnya le ɔ. Woilu tun tɛ batofen sebɛɛilu ri.

⁹ Kɔni sisen ai ka Alla ɔn; tɔɔa le Alla ka ai ɔn. Ai ye a fɛ ka wa dunɔɔa ko barakatanilu le kɔ ikɔ wo ɔ wa, wo menilu tɛ foyi ɔa ai ma? Ai ye a fɛ ka kɛ woilu la jɔnilu ri kokura wa? ¹⁰ Ai ye lon doilu jatela lon bailu ri ka woilu bonya, a ni karo doilu a ni waati doilu a ni san doilu. ¹¹ Aa! N da hamin ai la ko la, ko n ka baara men kɛ ka ai madɛn, wo bɛɛ ri kɛ baara fuu ri.

¹² N badenmailu, n ye ai madiyala ko ai ye ai jɛɛ kɛ ikomin nde ye ɔa men ma, baa n ka n jɛɛ kɛ ikomin ai ye ɔa men ma. Ai ma kojuu si kɛ n na. ¹³ Ai ka a ɔn ko jankarɔ le ka a kɛ n sera ai wara ka kibaro ɔuma lase ai ma ɔɔɔɔ. ¹⁴ N na jankarɔ ka ai kɔɔ kɛɛbɛ, kɔni ai ma n dooya, ai ma ai kɔdon n na. Ai ka n mira kɔɔuma, ikomin ai tun di Alla la mɛɛka wala Isa Nenematɔɔnin jɛɛ mirala ɔa men ma. ¹⁵ Ai sewani tɛɛ kɛɛbɛ. Sewa wo wani mi? N ye sereya di ko ni a se tɛɛ ai ye wo lon, ai tun di ai paden bɔ ka a di n ma. ¹⁶ Ai ye n jatela ai juu ri baa n ka tɔɔa ɔ ai ye wa?

¹⁷ Karanmɔɔ wuya ɔɔailu ye alu rajala kɛɛbɛ ai la ko ɔ, kɔni alu tɛ wo kɛla kun ɔuman na. Baa alu ye a fɛ le ka n ni ai fara ka an bɔ an kɔɔn na, sa ai ri ai raja ka wa ie kɔ. ¹⁸ Ni ai ka ai raja kɔɔuma kɛla tuma bɛɛ, wo ka pi. Ai kana wo kɛ n pana gbansan. ¹⁹ N denilu, n ye kɔɔla ai la ko ɔ kokura ikomin muso men ye tin ma. N di kɔɔ ten haan Nenematɔɔnin ye don ai ɔ tuma men na. ²⁰ A loo ye n na sisen ka kɛ ai tɛma, sa n di se kumala ai ye ɔa gbɛɛ ma. Baa n da kɔndafili ai la ko ɔ.

Saran ni Hajara la ko

²¹ Nba, ai menilu ye a fɛ ka tɔ Nabi Musa la sariya le kɔɔ, ai ye n jabi: Sariya wo ka men ɔ, ai ma wo ɔn wa?

²² Nba a sebɛni ko Iburahima ka dɛɛɛ fila sɔɔ. Jɔn-muso ka kɛn sɔɔ a yɛ, hɔɔnmuso ka a tɔ kɛn sɔɔ a yɛ. ²³ Jɔnmuso den sɔɔnda ikomin ɛ ni muso ye den sɔɔnna ɔa men ma tuma bɛɛ. Kɔni hɔɔnmuso den sɔɔnda ka a kɛ lahidi den de ri, Alla tun ka lahidi men ta Iburahima yɛ.

²⁴ Misaliya gbɛɛ fanan ye tariku wo ɔ. Nba, muso fila woilu ye teriya suu fila yirakala. Teriya men sidira Sinayi koyinkɛ kan, Hajara ye wo le yirakala. Ale ye den menilu sɔɔnna, woilu ye jɔnilu le ri. ²⁵ Hajara le ye Sinayi koyinkɛ misali ri, men ye Arabu jamana ɔ. Hajara le ye Jerusalemu misali fanan, men ye ye bi. Baa Jerusalemu wo ni a la mɔɔilu ye jɔnya le ɔ. ²⁶ Kɔni Alla la Jerusalemu men ye sanma, wo hɔɔyani le ri. Ale le ye ikomin an na. ²⁷ Baa a sebɛni Alla la kitabu kɔndɔ ko: «Ile muso densɔɔnbali, ile men tɛ den sɔɔnna,

i ye sewa ka ɔaalen kɛɛbɛ!

ɔɔ, ile men ma tin kɔɔ ɔn,

i ye i sewakan ba labɔ!

Baa muso men da bila,

wo denilu ri siyaya ka tamin muso cetii ta kan.»

²⁸ Wo le ɔ, n badenmailu, ai ye lahidi denilu de ri, ikomin Isiyaka. ²⁹ Jɔnmuso den sɔɔnda ikomin ɛ ni muso ye den sɔɔnna ɔa men ma tuma bɛɛ. Hɔɔnmuso den sɔɔnda ikomin ɛ ni muso ye den sɔɔnna ɔa men ma, kɔni den farara Nin Seniman na. Nba, wo tuma jɔnmuso den ka hɔɔnmuso den wo kɔɔ. Hali bi a ye ten de. ³⁰ Kɔni a sebɛni Alla la kitabu kɔndɔ di? A sebɛni ko: «Jɔnmuso ni a dɛɛ gbɛn, baa hɔɔnmuso dɛɛ ri a fa ɛta. Jɔnmuso dɛɛ sen tɛ a ɔ muumɛ.» ³¹ Wo le kɔɔn, n badenmailu, an tɛ jɔnmuso denilu ri; an ye hɔɔnmuso denilu le ri.

Nenematɔɔnin ka an hɔɔya

5 Nenematɔɔnin ka an hɔɔya, sa an di kɛ kɔ hɔɔyani jɛɛ jɛɛ ri. Wo le ɔ, ai ye ai rajala. Ai kana sɔn mɔɔilu ye ai bila sariya jɔnya ɔ kokura.

² Ai ye ai tolo malɔ! Nde Pɔli kan ko ni ai sɔnda mɔɔilu ye ai kojiikɛ, Nenematɔɔnin ka baara men kɛ ai yɛ, wo tɛ foyi ɔa ai ma. ³ N ye a ɔla ikɔ ko kɔ kɔ wa sɔn mɔɔilu ye a kojiikɛ ten, fo wo tii ye Nabi Musa la sariya bɛɛ labato; diyagboya le wo ri. ⁴ Ai menilu ye a pininna ka kɛ kɔ telen ri ka fara Nabi Musa la sariya la, ai ra ai jɛɛ fara Nenematɔɔnin na. Ai ra ai kɔdon Alla la ɔumaya la.

⁵ Kɔni andeilu, an jii ye a kan ko Alla ri an jate kɔ tɛlenni ri. Nin Seniman ye an dɛmɛna ka wo le makɔn ka fara an na lemeniya la. ⁶ Baa ni kɔ sidini Isa Nenematɔɔnin ma, kojiikɛ tɛ foyi ri butun, kojiikɛbaliya fanan tɛ foyi ri butun. Men ye ko ba ri, wo ye lemeniya le ri, lemeniya men ye kɔ ɔla kɛwalilu kɛla kaninteya kɔɔn.

⁷ Ai tɛɛ ye ai borila kɔɔuma! Yon ka ai la sila tɛɛ, ka ai mabali tɔɔa labatola? ⁸ Mabalili wo ma bɔ ale ɔ, men ka ai kili. ⁹ «Leben fitinin di buru siyaman nawuli ka a funun.» ¹⁰ Nba, n lani ai la ko ai la miriya a ni n na miriya a ri kanya, baa an bɛɛ sidini Maari ma. Kɔni kɔ men ye ai hankili ɔaamina, wo tii ri a sara sɔɔn, a kɛra kɔ suu suu ri.

¹¹ N badenmailu, ni n ye mɔɔilu kawandila ɔɔ ko alu ye kojiikɛ, nfenna mɔɔilu ye n kɔɔ? Ni n ye mɔɔilu kawandila ten, Nenematɔɔnin faa ko gbɔngbɔn jiri kan, wo tun tɛna gbala kɔ si la. ¹² Mɔɔ menilu ye ai lamaala, woilu ka kan ka ie jɛɛ cɛya diya tɛɛ!

Lemeniyamɔɔilu ka kan ka taama ɔa men ma

¹³ N badenmailu, Alla ka ai kili sa ai ri kɛ kɔ hɔɔyanilu ri. Kɔni ai kana hɔɔya ko wo kɛ sababu ri ka ai farikolo diyana koilu kɛ. ɛɛn! Ai ye ai kɔɔ dɛmɛn, kaninteya kɔɔn. ¹⁴ Baa Alla la sariya bɛɛ ye sɔɔnna pin kuma kɛn de kɔndɔ ko: «I ye i kɔɔn kanin ikomin i

jere.»¹⁵ Ni ai ka ai cin ka ai rafarafara, ai ri ai jere tjan.

¹⁶ N ye a fola ai ye ko ai ye taama ka a ben Nin Seniman na sila ma, wo ɔ nata juu menilu ye ai fari ɔ, woilu te ai lo kojuu kela habadan. ¹⁷ Baa nata juu menilu ye ai fari ɔ, woilu ye Nin Seniman sɔɔɔ. Nin Seniman fanan ye woilu sɔɔɔ. Alu ye ie cin kelela. Wo ɔ, ai ye a fe ka men ke, ai ti se wo kela. ¹⁸ Kɔni ni ai ye taamala ka a ben Nin Seniman na sila ma, ai te Nabi Musa la sariya fanka kɔɔ butun.

¹⁹ Farikolo ye baarada men kela, wo le nin di, bee ka a lo: jatɔya ni ko cin ke ni malobaliya koilu ²⁰ ni joo sɔli ni subaaya ni lagboyane ni sɔɔɔ ni kelela ni jusu mangbɔya ni natabaya ni benbaliya ni kanintema le fara ie cin, ²¹ ni nata ni malamin ni manamana ko dan natamin kɔɔ, a ni wo cin gberɛ. N ye ai lalɔninna sisen ikomin n ka ai lalɔnin na men lo ko cin menilu ye ko suu woilu kela, woilu te ninyɔɔ kɔɔ Alla la mansaya ɔ.

²² Kɔni Nin Seniman ye a den men kela cin jusu kɔɔ, wo le nin di: kaninteya ni sewa ni jususuma ni mupunnin ni cin demennin ni numaya ni landaya ²³ ni sabari a ni senjerela. Sariya si te ko suu woilu kanma. ²⁴ Cin menilu ye Isa Nenematɔnin ta ri, alu ra ie sawonan koilu ni ie nata juu bailu bee gbɔgbɔ jiri kan. ²⁵ Ni an da penemaya kura kɔɔ Nin Seniman na, an ka kan ka an taama ka a ben a la sila ma. ²⁶ An kana jeredabaya ke, an kana sɔli lawuli an ni an cin tema, an kana an cin kelela.

Lemeniyamkɔɔ ka kan ka i cin demen

6 N badenmailu, ni ai ka cin do yen kojuu kela, ai menilu ye taamala ka a ben Nin Seniman sawo ma, ai ye wo tii lali jususuma ɔ, ka a demen a kɔseyila sila numa kan. Kɔni i ye i janto i jere ɔ, sa i fanan kana manɛn ka kojuu wo cin ke. ² Ai ye i cin demen ai la doninilu tala sa ai ri Nenematɔnin na sariya labato a na ma. ³ Ni cin men ye a mirila ko ale ye cin ba ri, ka a teren a te foyi ri, wo tii ye a jere le lafilila. ⁴ Cin kelena bee ye a jere la kewalilu fɛfɛfɛ a ni ka a

jere bonya. A mako te a la ka a la kewalilu la cin gberɛ ta ma. ⁵ Baa bee ka kan ka a jere la kunko ta.

⁶ Karanden men da Alla la kuma kan kɔɔ ka a karan, wo tii ka kan ka a la karanmɔɔ ɔ a la bolofen numailu ɔ.

⁷ Ai kana ai jere lafilila. Cin ti se mɔɔɔɔɔ Alla ɔ wala ka a mayɛ. Baa kɔɔ wa si suu suu foyi sene ɔ, alu ri suman suu wo kɔɔ. ⁸ Cin, cin men wa cin a jere farikolo nata juu ma ka kojuu ke, wo tii ri saya kɔɔ. Kɔni cin men wa cin Nin Seniman diyana koilu ma ka kojuma ke, wo tii ri penemaya banbali kɔɔ. ⁹ An kana kori kojuma ke ɔ, baa ni an ma jitee ka a boloka, an di a cin kɔɔ a waati la. ¹⁰ Wo le kɔɔ, an wa fere kɔɔ tuma men na, an ka kan ka kojuma ke kɔɔ bee ye, ka teren te an badenma lemeniyamkɔɔ ma.

Kuma laban

¹¹ Nba, ai ye sebeden kunba pinilu ragbe. Nde ye woilu sebede n jere bolo le la ka a lawa ai ma. ¹² Cin menilu ye a fe ka ai diyagboya ko ai ye kojiike, alu bee ye a pininna ka diya kɔɔ ye tuun, baa alu te a fe kɔɔ ye ie cin Nenematɔnin faa gbɔgbɔ jiri kan wo kɔɔ. ¹³ Baa cin menilu kojiike la, woilu jere te Nabi Musa la sariya labatola. Kɔni alu ye a fe ai ye kojiike sa alu ri se alu jerebonyala ko alu ka a ke kojiike ɔ ra ke ai fari ma. ¹⁴ Nde kɔni, n tena n jerebonyala ko si ma, fo an na Maari Isa Nenematɔnin faa ko gbɔgbɔ jiri kan. A la saya kɔɔ gbɔgbɔ jiri wo kan, dunuɔ koilu ye n pana ikomin fen menilu faani. N fanan ye dunuɔ pana ikomin fen men faani. ¹⁵ Kojiike te foyi ri. Kojiikebaliya fanan te foyi ri, foo a ke danfen kura ri.

¹⁶ Menilu ye sila wo taamala a ni Isirayeli kɔɔ † fanan, Alla ye jususuma di wo bee ma, ka hina ie la.

¹⁷ Nba, sisen cin si kana n cin butun, baa cinɔɔ cin menilu ye n fari ma, n ka woilu kɔɔ Isa le kɔɔ.

¹⁸ N badenmailu, an Maari Isa Nenematɔnin na numaya ye to ai fe. Amina.

† a la Isirayeli kɔɔ wo cin ye le cin menilu lemeniyani Maari Isa ma ko ale le ye an kisiba ri.

Yakuba

Kuma Kan Men ye Kitabu Nin Kɔndɔ

Kitabu nin ye bataki le ri men farani Yakuba la. A ka nin sebe Yahudiya lemeniyamɔɔilu le ma men ye jensenni jamana gberɛilu kɔndɔ kɔndanya la. Waati wo la, lemeniyamɔɔilu tere ye tɔɔya ɔ. Hali jamana nemɔɔilu tere ye ie tɔɔla. Alla la Nin Senaman jiira Yakuba ma, a ka kuma nin dafɔ damira a ni ka a sebe, ka lemeniyamɔɔilu fanka don sila men ye tupa ri, ka wa Alla ma.

Kitabu nin ye lalili siyaman de dila lemeniyamɔɔilu ma. A ye an karanna Alla tɔɔ fɔ pala an dagbolo la a ni ka Alla sariyailu bonya, wo ye ko fila le ri men te kelen di. Lemeniya ti fɔyi ri ni i ma Alla la sariya sila latelen. Kitabu nin ye jusukolo le karanna a ni ka sila numa laka an tɔɔ fe. A ti se farala.

Kitabu nin ye kɔɔ lalila na gberɛ ma men ye an jusukolo lola sila bere mira la. An ma kan ka kɔɔ kɔ kɔ ɔ. A ye an mapininkala ka an ye an tɔɔ demen, an ye an tɔɔ bonya, an ye diya an tɔɔ ye. A ye an mapininkala an ye an nenkun mira, ka kumaba fɔto ye. An ye an mupun an na tɔɔyailu ma. An kana ke kɔɔ mɔɔema ri. An kana dunuɔa nata diya an ye. An ye an karifa Alla la, an na ko bee ɔ.

Alla ye an bee demen an ye a la sariya bee latelen ikomin a ka kan ka ke na men ma. Allama wo kera. Amina.

Yakuba la foli ɔ

1 Sebe nin farani Yakuba le la, men ye Alla la jɔn de a ni Maari Isa men Nenematɔɔnin na jɔn de ri. N ye a lawala †Isirayeli la kabila tan ni fila ma, menilu jensenni dunuɔa fan bee ɔ. N ye ai tuwala.

Alu ye sewa tɔɔya ɔ

2 N badenmailu, tɔɔya suu suu wa ai tɔɔɔ, ai ye wo mira ka a ke ai sewa ko ba ri, **3** baa ai ka a lɔn ko ai la landaya wa kɔɔɔ, wo ri ke sababu ri do ri la ai la mupunnin kan. **4** Ai ye tɔɔya bee mupun foo ka a ban, sa ai ri ke kɔɔ dafaninilu ri fewu. Foyi te ai jen butun. **5** Kɔni ni famunyali ka ai do jen, a ye Alla matara. Wo ri famunyali di a ma, baa Alla ye kɔɔ bee sɔla ka a wasa. A te alu jalakila fo ka alu ɔ. **6** Kɔni kɔɔ wo wa Alla tara, fo a ye ala landaya la Alla ɔ, a kana sika. Kɔɔ men ye sikasikala, wo tii ye ikomin kɔɔji jikuru ba, fɔɔ ye men namaala kojuuya. **7** Wo tii kana a miri ko a ri fen tɔɔɔ Maari bolo. **8** Filankafu le. A te tola kan kelen si kan ala ko si ɔ.

Fantan ni nanfulutii

9 Lemeniya men ye fantan di, wo ka kan ka waso bake, baa a ka bonya tɔɔɔ Alla la. **10** Men ye nanfulutii ri, wo fanan ka kan ka waso bake, baa a ka dooya tɔɔɔ. Kɔɔ wo ri sa ka wa ikomin bin feren ye jala ka wa na men ma. **11** Ni tele bɔra ka a wuye ba labɔ, bin di

† Kuma nin ma fɔ ko kɔɔ wo ye tɔɔɔ Isirayeli la kabila tan ni fila kelen de ma, a fɔnin dunuɔa kɔɔ bee le ye men lanin Maari Isa la.

ja, a fereilu bee ri tunun. A dariya bee ri ban fewu. Nanfulutii fanan bantɔ ten de ka bɔ ala ko ketailu tema.

Alla te kɔɔ manɛenna

12 Kunnadiya kɔɔ men ye a mupunna ala tɔɔya ɔ, wo kɔɔ wa ban kɔɔɔ Alla bolo a ri penemaya banbali tɔɔɔ, Alla ka men lahidi ta a kanintemailu ye.

13 Kojuu ke loo wa kɔɔ mira a tɔɔya waati ɔ tuma men na, a kana a fɔ ko Alla le ye a manɛenna, baa kojuu ke loo te Alla mirala. Alla fanan te kɔɔ si manɛenna ten.

14 Kɔɔ bee ye manɛenna a jere la nata juu la ka a mira ikomin miralifen. **15** Kojuu loo wa an mira tuma men na a ri an ke kojuu kela ri, a ni kojuu wa fanka tɔɔɔ tuma men na, a ri an faa.

16 Nba, n kaninbailu, ai kana tɔɔ ai ye lafili. **17** Kɔɔ ri fen numa menilu tɔɔɔ, a ni fen dafanilu, woilu bee ye bɔla Alla fe san ma, men ka san dɔ kenɛɔlanilu dan. A te yelemanna ka bɔ a na ma. Dibi kɔɔ si te a la. **18** A ka penemaya kura lateɛ ka a di an ma ka fara ala kuma la, men ye tupa ri. A ka wo ke, sa a ri lɔdiya fɔɔ di an ma ala danninfenilu bee tema.

Fo ka Alla la kuma labato

19 Ai ye hankili bila nin dɔ, n kaninbailu, ai ka kan ka kaliya ka ai tolo malɔ ai tɔɔ na, ai kana da lakaliya kuma fɔla, ai kana mɔɔ jona. **20** Baa kɔɔ wa mɔɔ, a ti se telenbaya koilu kela. **21** Wo le kosɔ, ai ye kɔɔjuuya bee to ye, ka kojuu bee boloka. Ai ye ai fanmajii ka tɔɔ Alla la kuma ma, a ka men don ai jusukun dɔ. Kuma wo le ri se ka ai kisi.

22 Ai ye ai tolo malɔ Alla la kuma la ka a labato. Ai kana dan ai tolo malɔ a la. Ni wo te, ai ri ai jere lafili.

²³ Baa ni ƙƙa ka a tolo malɓ kuma wo la, ƙƙni a ma ƙƙn wo labatola, a ye ikomin ƙƙ men ye a jere ƙƙ ragbela dubalen na kosebe. ²⁴ A wa ban a ƙƙ ragbela ka wa, a ƙƙ ye ƙƙ men ma, a ri ƙƙna wo ko i ƙƙ. ²⁵ Sariya dafanin di se mƙƙilɓ hƙƙyala. Mƙƙ men wa a raja a karanna tuma bee, Alla ri wo tii kunnadiya ala ko ketailu ƙ. Wo ye mƙƙ le ri, men ye kuma wo labatola. A te ƙƙ ka a tolo malɓ a la gbansan.

²⁶ Ni mƙƙ ye a mirila ko a ye Alla la dina ƙ, ka a teren a ti se a nen kun marala, wo tii ye a jere lafilila. A ye menilu jatela Alla la dina ri, woilu te foyi ri. ²⁷ Ka faratanilu ni cesamusoilu demen alu la tƙƙya waati, a ni ka an jere mabɓ dunuƙa ko mƙƙilɓ bee la, wo ye Alla la dina seniman ba le ri an Fa Alla ƙƙ.

Alu kana mƙƙ do lafisaya mƙƙ do ma

2 Nba, n badenmailu, ai ra lemeniya an na Maari Isa men Nenematƙƙnin ma, gbiliya ba ye men bolo, wo ƙ ai kana mƙƙ do lafisaya mƙƙ do ma. ² N di misaliya di ai ma. Ni lon do ƙ, mƙƙ do ri na don ai kan ai la laɗen diya, koyina saninnaman ye a bolo la, faanin numa ye a kan na, a ni wo waati kelen, fantan do fanan di don ai kan, faanin koron ye a kan na, ³ tumadɓ ai ri nabɓ faaninƙumattii wo la, ka a bonya, ka a ƙ a ye ko a ye na a sii siifen numa ƙ yan, ƙƙni ai ri a ƙ fantan ye ko a ye a ƙ wo ri, ni wo te, ai ri a ƙ a ye ko a ye a sii duu ma ai sen ƙƙ. ⁴ A ye di wo ƙ? Ni ai ka a ke ten, ai ma mƙƙ do lafisaya do ri ai tema wa? Ai ma na ke miriyajuutii ri ai la kititee diya ƙ wa?

⁵ N badenma kaninbailu, ai tolo malɓ. Dunuƙa mƙƙilɓ ye menilu jatela fantanilu ri, Alla le ka woilu suwandi sa alu ri lemeniya kosebe. Alla ka alu suwandi fanan, sa alu ri se donna ala mansaya ƙ, a ka men lahidi ta a kanintemailu ye. ⁶ Ƙƙni ai ye fantanilu dooyala! Nanfutiilu le te ai mirala karagbeleya la wa? Alu le te ai mirala ka wa ai ri kititee diya ƙ wa? ⁷ Ai ye men ta ri, nanfulutii le te wo tanama kuma ƙ wa?

⁸ A sebeni Alla la kitabu ƙƙndɓ ko: «I ye i siijƙƙanin kanin ikomin i ye i jere kaninna ƙ men ma.» Alla la mansaya sariya le wo ri. Ni ai ka sariya wo labato, ai ye koƙuma kela. ⁹ Ƙƙni ni ai ka mƙƙ ƙƙ ƙƙ, ai ra kojuu ke. Sariya ye a yirakala ko ai ye sariya tjanbailu le ri wo ƙ. ¹⁰ Ni mƙƙ ka sariya kelenpe tjan ka a tɔilu bee latelen, a ye ikomin wo tii ra sariya bee tjan. ¹¹ Baa Alla kan ko: «I kana kaninke ke.» A kan fanan ko: «I kana mƙƙ faa.» Awa, ni mƙƙ ka mƙƙ faa, wo tii ra ke sariya tjanba ri, hali ni a ma kaninke ke. ¹² Alla ri ai la kititee ka a ben sariya le ma, sariya men ye mƙƙ hƙƙyala. Wo le kosƙ, ai ye ai kuma ni ai taama bee ke ka a ben miriya wo ma. ¹³ Hina ri se kititee ma.

Lemeniyamƙƙilɓ ka kan ka kewalijumailu ke

¹⁴ Nba, n badenmailu, ni mƙƙ do ka ƙ ko lemeniya ye a bolo, ka a teren a te kewalijumailu kela, a ye di wo ƙ? A tii ri se kisila wa? ¹⁵ Ni ai badenmace wala ai

badenmamuso mako ye feriyabɓ ni balo la don? ¹⁶ Tumadɓ ai do ri a ƙ makotii wo ye ko, «Alla ye here ke i ye, ko i ye wa i maja, ka damunun ke ka i fa,» ƙƙni ni a ka wo le ƙ ka a teren a ma fosi di a ma ka a mako ƙ, wo ye nfen de nala? ¹⁷ Wo ƙ kelen de ma, ni mƙƙ do kan ko a lemeniyani, ka a teren a te kewalijumailu kela, wo tii la lemeniya te foyi nala a ma. A ye ikomin fen faanin de.

¹⁸ Tumadɓ do ri a ƙ ko: «Lemeniya ye i bolo, ƙƙni nde ye kewalijumailu kela.» Nba, ile men te kewalijumailu kela, i ye i la lemeniya yiraka n na ni kewalijumailu te. Nde fanan di n na lemeniya yiraka i la n na kewalijumailu sababu la. ¹⁹ I lani a la ko Alla kelenpe le ye ye. Wo ka ƙi! Hali jinailu lani wo la. Woilu silanni Alla ye foo ka alu yereyere. ²⁰ Mƙƙkuntan! I ye a fe n ye a yiraka i la wa ko lemeniya te foyi nala ni a ma mƙƙ ƙ kewalijumailu kela? ²¹ Alla ma an benba Ibrahima jate mƙƙ telenni ri ala kewalijumailu le kosƙ wa? Baa a ka a dence Isiyaka la sarakadiya kan ka a ke Alla la sarakafen di. ²² I ka a ƙayen wa? A lemeniyara Alla ma ka kewalilu ke. A ka kewali menilu ke, woilu le ka ala lemeniya dafa. ²³ Wo le ƙ, men sebeni Alla la kitabu ƙƙndɓ, wo dafanin. A sebeni ko: «Ibrahima lara Alla la kuma la. Wo ƙ, Alla ka a jate mƙƙ telennin di.» Ka a la wo kan, Alla ka Ibrahima kili ko a terice. ²⁴ Ai ka a ƙayen wo ƙ ko Alla ri mƙƙ jate mƙƙ telennin di a tii la kewalilu kosƙ, lemeniya ko gbansan te.

²⁵ Wo ƙ kelen de ma, Alla ka sunkurunba muso Rahabu jate mƙƙ telennin di ala kewalijumailu le kosƙ. Baa Isirayelika ce fila menilu wara jamana lakƙƙi, Rahabu ka woilu ramira koƙuma a wara, ka ban ka alu demen sila gberɓ ƙƙƙna ka wa. ²⁶ Nba, ni nin te mƙƙ men faribanku ƙ, mƙƙ wo sanin de. Wo ƙ kelen de ma, ni mƙƙ do kan ko a lemeniyani, ka a teren a te kewalijumailu kela, wo tii la lemeniya ye ikomin fen faanin de.

Fanka ye mƙƙ nen na

3 N badenmailu, ai siyaman ma kan ka ke karan-mƙƙilɓ ri, baa ai ka a ƙn ko andeilu menilu ye mƙƙilɓ karanna, an na kiti ri gbeleya ka tamin mƙƙ tɔilu ta la. ² An bee ye filila ƙ siyaman de ma. Ni mƙƙ men te filila a kuma ƙ fewu, wo tii ye mƙƙ dafanin de ri. A ye senjerɓa mƙƙ le ri. ³ An wa karafe don so da ƙ sa a ri wa an sawonan diya ƙ, so la ko bee ri ke andeilu le bolo. ⁴ Ai ye jikan kulunbailu mafɓe. Alu ka bon kosebe. Fƙƙ ba wa tee, a ri alu ta ka wa alu ri. Ƙƙni kulun borilan fitini do ye alu la, men ye alu lawala kulunborila sawonan diya bee ƙ. ⁵ Wo ƙ kelen de ma, nen ye mƙƙ faribanku fen fitini do le ri. Ƙƙni a ye waso ko bailu ƙla.

A ragbe! Ta fitina ri se tu ba mirala ka wo bee janin. ⁶ Mƙƙ nen fanan ye ikomin ta. Foyi te a la ni kojuu gbansan te! A ye mƙƙ faribanku ƙƙ do le ri, men di mƙƙ faribanku ƙƙ tɔilu bee lanƙ. A ye ikomin jahana-ma ta le ye a ƙ. A ri se mƙƙ la dunuƙaratee bee ratjan-

na. ⁷ Adamaden ye nimafen suu bɛɛ kolola: waa ɔ soboilu wo, kɔkɔilu wo, ji ɔ fenilu wo, nimafen mis-enilu wo, menilu ye taamala duu ma. Adamaden da wo bɛɛ kolo, ⁸ kɔni mɔ si ti se a nen kolola! Fen juu le. Mɔ ti se a la. A keni ikomin a lafani baa le la. ⁹ Maari men ye an fa Alla ri, an ye wo tandola an nen de la, kɔni Alla ka mɔ menilu dan ka alu ke a jere mununa ri, an ye woilu dankala nen kelen wo le la. ¹⁰ Da kelen de ri duwawu ke a ri dankali fanan ke! N badenmailu, wo ma kan ka ke de! ¹¹ A ye di? Ji duman ni ji kunani fila bɛɛ ri se bɔla ji bɔ diya kelen dɔ wa? ¹² A ye di, n badenmailu? Toroju ri se a denna olibiyedenilu la wa? Resenju ri se a denna torodenilu la wa? Wo kuma tɛ! Nba, ji duman tena bɔla ji bu kɔkɔ ɔ, kɔkɔ ye bɔla men dɔ.

Famunyali men bɔni Alla ɔ

¹³ Nba, mɔ ye ai tɛma wa, men ye mɔ famunyali hankilima ri? Ni do ye ye, wo tii ye ala famunyali yiraka ala taama numa ɔ, a ni ala kewalilu ɔ, a ye menilu kela fanmajii men bɔni famunyali ɔ. ¹⁴ Kɔni ni keleya ye ai la kojuuya, a ni bensenkolontɛya, ai kana ai jere bonya ko ai ye mɔ famunyanilu le ri. Ni wo tɛ, ai ri wuya fɔ ka tɔna tɔjan. ¹⁵ Famunyali suu wo ma bɔ Alla ɔ sankolo ɔ. A bɔni dununa le ɔ yan, a ni adamaden ni jina le ɔ. ¹⁶ Baa keleya ni bensenkolontɛya ye kɔkɔ men dɔ, sɔkɔ fanan ka siya ye, a ni kewaliju suu bɛɛ. ¹⁷ Kɔni famunyali men bɔni Alla ɔ sankolo ɔ, wo bɔ ye a tii kela mɔ seniman de ri, jususuma duman men ye. Wo tii ye mɔ sabarini de ri, men na ko ma gbelen. Wo ye hinala mɔkɔlu la kosebe ka kopumailu ke alu ye. A tɛ mɔ bɔla mɔ ɔ. Filankafuya tɛ ala ko ɔ.

¹⁸ Mɔ men ye jususuma baara kela mɔkɔlu tɛma wo la dununaratɛ ri ke telenbaya ri.

Ai ye ai madon Alla la

⁴ Nba, keɛ ni sɔkɔ menilu ye ai ni i kɔkɔ tɛ, woilu bɔni mi? Alu ma bɔ ai la nata juuile le ɔ wa, menilu ye keɛ kela ai la penemaya ɔ tuma bɛɛ? ² Fen loo ye ai la, kɔni ai tɛ a sɔkɔna. Wo ɔ, mɔ faa loo ye ai mirala. Ai nata lani fen do kan, kɔni ai ti se wo sɔkɔna. Wo ɔ, ai ye i kɔkɔ, ka i kɔkɔ keɛ. Ai ye men fɛ, wo tɛ ai bolo, baa ai tɛ a tarala Alla la. ³ Ni wo tɛ, ai wa a tara, ai tɛ fen sɔkɔna, baa ai ye a tarala miriyajuuya le la. Ai ye a tarala ai jere la nata juuile le nafa kanma. ⁴ Ai ye ikomin kaninkelailu! Dununa koilu duman men ye, Alla la ko ma di wo tii ye. Ai ma wo lon wa? Nba, mɔ men ye a fɛ ka ke dununa koilu kaninba ri, wo tii ye a jere kela Alla juu le ri. ⁵ Men fɔni Alla la kitabu kɔndɔ, ai ye ai mirila le ko wo fɔni le fuu wa? A kan ko: «Alla ka nin men bila an dɔ, wo duman a ye a na jere jere ma.»

⁶ Kɔni Alla ka baraka don an na ko ɔ haan ka tamin. Wo le kɔkɔ, a fɔni Alla la kitabu kɔndɔ ko: «Alla ye jeredabailu keɛla.

Kɔni a ye baraka donna mɔ fanmajiiilu ɔ.»

⁷ Wo le ɔ, ai ye ai fanmajii Alla ye ka a kan mira. Ai ye ai ban Setana ɔ. Wo ɔ, a ri a bori ka a mabɔ ai la. ⁸ Ai ye ai madon Alla la. Wo ɔ, Alla fanan di a madon ai la. Ai kojuukelailu, ai ye ai bolo bɔ kojuu la fewu. Ai filankafuile, ai ye ai jusukun seniya. ⁹ Ai ye jusumakasa, ka kasi, ka kule! Ai ye yeɛ boloka ka a ke kasi ri. Ai ye sewa boloka, ka a ke jusukasi ri. ¹⁰ Ai ye ai fanmajii Maari pakɔkɔ. Wo ɔ, a ri ai kun nawuli.

Lemeniyamɔkɔlu kana i kɔkɔ mafɔ

¹¹ Nba, n badenmailu, ai kana i kɔkɔ kɔkɔ juu fɔ. Mɔ men wa a badenma kɔkɔ juu fɔ, ka a badenma jii kojuukela ri, wo tii ye Alla la sariya le kɔkɔ fɔla, ka sariya wo jii fen juu ri. Ni mɔ don ka sariya jii fen juu ri, wo tii tɛ sariya labatola fo ka a jere ke sariya jalakiba ri. ¹² A kelenpe le ye sariyasiiba ri. A kelenpe le ye kititɛla ri. Ale le seni mɔ kisila, a seni mɔ halakila fanan. Kɔni ai mɔ gbansan, nfenna ai ye ai kɔkɔ jii kojuukela ri?

Lemeniyamɔkɔlu kana alu jeredabaya

¹³ Nba, ai ye ai tolo malɔ sisen. Ai kan ko: «An di wa so do kɔndɔ bi, ni wo tɛ sini. An di san kelen ke ye, ka julaya ke ka kɔkɔ.» ¹⁴ Ai kan ten, kɔni ai ma wo lon men di ke sini. A ye di? Aila dununaratɛ ye nfen di? Ai ye ikomin duuru, men di bɔ ka waatini ke, ka ban ka tunun. ¹⁵ Ai ka kan de ka a fɔ ko: «Ni Maari sɔnda, an kende ri to, an di ko jinilu ke.» ¹⁶ Kɔni sisen, ai ye ai wasola ka jeredabaya kumailu fɔ. Wo kɔkɔ bɛɛ ma ni le! ¹⁷ Wo ɔ, ni mɔ men ka a lon a ka kan ka kopuma men ke, kɔni a ma wo ke, wo tii ra juulumun ke.

Nanfulutii paninkejuuile

⁵ Nba ai nanfulutii, ai ye ai tolo malɔ! Ai ye kasi ka kule, baa kɔkɔ ri na ai kɔkɔ. ² Aila nanfulu ra tɔjan. Baabaanen da don ai la faaninilu ɔ. ³ Korikori ra ai la sanin ni ai la wodigbe mira. Korikori wo ri ai jalaki. A ri ai fari halaki ikomin ta. Ai ra nanfulu laden ai jere ye dununa laban waati jin dɔ. ⁴ Ai na! Baarden menilu ka ai la senesumanilu ka, ai ka woilu janfa. Ai ma sɔn alu sara dila alu ma. Sara wo ye kulekan bɔla ai kanma. Baardenilu kulekan ra se Maari Sebɛtii ma. ⁵ Ai ka ai la dununaratɛ ke fen duman gbansan de kan, ka ai diyana koilu gbansan de ke. Ai ra ai jere ke ikomin nisi kɔkɔ, menilu ye alu kannatɛ lon makɔkɔ. ⁶ Ai ra kiti labe mɔ telenni kan ka a faa, men tɛ ai sɔkɔ.

Lemeniyamɔkɔlu ye alu munun

⁷ Wo le ɔ, n badenmailu, ai ye ai munun foo Maari ye na. Ai ma senkelailu kɔkɔ wa? Alu ye suman ka makɔkɔ, alu ri men sɔkɔ alu la sene ɔ. Alu ri alu munun foo sancu ye na, sancu fɔlɔ ni sancu laban. ⁸ Ai fanan ye ai munun, ka jusu lasewa, baa Maari na lon da sudunya.

⁹ N badenmailu, ai kana ai makasi ai כִּכְתָּן kan, sa Alla kana kiti labe ai kan. Kititeela le a ri, men ma jan ai la. A ri na i כִּכְתָּן sisen. ¹⁰ N badenmailu, ai ye ai hankili to Maari la kelalaselailu la kuma כִּכְתָּן, menilu kumara a כִּכְתָּן כִּכְתָּן. Woilu ka alu mupun i כִּכְתָּן כִּכְתָּן כִּכְתָּן men ma, ai ye ai mupun na wo le ma. ¹¹ Ai na לב! כִּכְתָּן menilu ka alu mupun כִּכְתָּן כִּכְתָּן, an ye a fɔla ko wo tii kunnadiyani Alla bolo. Ayuba ka a mupun na men ma, ai ka wo men. Maari ka men ke a ye a laban כִּכְתָּן, ai ka wo fanan כִּכְתָּן, baa Maari la kininkinin ka bon, a ni ala kaninteya.

¹² Nba, n badenmailu, n ye men magbeleyala ai ye, wo le pin: ai kana ai kali. כִּכְתָּן, ai kana ai kali sankolo la, wala duukolo la. Ai kana ai kali foyi la. Ni ai כִּכְתָּן ko ma, ai ye a כִּכְתָּן כִּכְתָּן ko כִּכְתָּן. Ni ai ma כִּכְתָּן ko ma, ai ye a כִּכְתָּן כִּכְתָּן ko כִּכְתָּן. Ai ye dan wo ma, sa kiti kana be ai kan.

Fanka ye Alla tara כִּכְתָּן

¹³ Nba, ni כִּכְתָּן כִּכְתָּן ye ai tɛma, wo ye Alla tara. Ni כִּכְתָּן sewanin ye ye, wo ye kaliman כִּכְתָּן Alla ye ka a tando.

¹⁴ Ni jankarכִּכְתָּן ye alu כִּכְתָּן, wo ye lemeniyamכִּכְתָּן la deku-ru כִּכְתָּן kili. Alu ye tulu ke a kun na Maari כִּכְתָּן כִּכְתָּן, ka Alla tara a ye. ¹⁵ Ni כִּכְתָּן ka ala landaya la Alla כִּכְתָּן ka a matara, jankarכִּכְתָּן ri kendeya. Maari ri a lawuli. Ni jankarכִּכְתָּן tun ka kojuu le ke, Maari ri woilu yafa a ma. ¹⁶ Wo le כִּכְתָּן, ai ra kojuu menilu ke, alu ye woilu כִּכְתָּן i כִּכְתָּן ye, ka Alla tara ai כִּכְתָּן ye, sa ai ri kendeya. Fanka ye te-lenba la tarali la a ye ko pala kosebe.

¹⁷ Nabi Eli fanan tere adamaden de ri ikomin andeilu, כִּכְתָּן a ka a raja Alla matarala ko sancu kana na. Wo כִּכְתָּן, sancu ma na san sawa ni karo כִּכְתָּן כִּכְתָּן. ¹⁸ Wo taminni כִּכְתָּן כִּכְתָּן, a ka Alla tara iכִּכְתָּן ko sancu ye na. Sancu nara. Duukolo jiri ni a sumanilu ka alu den.

¹⁹ N badenmailu, tumadכִּכְתָּן ai do ri fili ka tuɲa sila bila, כִּכְתָּן lemeniyamכִּכְתָּן do ri wo tii laseyi ka a bila tuɲa sila kan iכִּכְתָּן. ²⁰ Ni wo kera, ai ye la a la ko כִּכְתָּן men ka ko-juukela labכִּכְתָּן ala fili sila kan, wo tii ra kojuukela ni kisi saya ma. A fanan di ke sababu ri, Alla ri kojuu siyaman ba yafa kojuukela wo ma.